

תשורה

משמחת הנישואין

של

החתן התמים הרב מרדכי שי'

והכלה מרת חנה שתחי'

רובין

פסס

אצא אוד יהי הדנין
דנין עיבי עי
ען יסובי התוכה והצורה
דחיי אלושתיס דפ

כ"ז מנחם אב תשע"ו

שנת הקהל

ברוקלין, ג.י.

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו למזל טוב, בשעה טובה ומוצלחת, ביום ד' כ"ז מנחם אב ה'תשע"ו - שנת הקהל.

התודה והברכה מובעת בזה לידידנו ומכירנו שיחיו אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברכנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה ובטוב לבב ולאות תודה והוקרה, הננו מכבדים בזה את כל הנוטלים חלק בשמחתנו מקרוב ומרחוק במזכרת המוגשת בזה (כפי מנהג אנ"ש לאחרונה, על יסוד התשורה שחולקה בחתונת רבינו), בעריכת החתן שי'.

מזכרת זו כוללת:

(א) דבר מלכות: התשורה שחילק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחתונת הרבי (י"ד כסלו תרפ"ט). וגם מכתב מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בעניני הקהל - (ח"י אלול תשי"ב). התודה נתונה להרב שד"ב שי' שפירא עבור צילום הכתי"ק.

(ב) שער המשפחה, הכולל: כמה מכתבים, יחידויות, מעשיות וכו' - הקשורים למשפחות החתן והכלה: (א) מכתבי ברכה מכ"ק רבינו להורי החתן והכלה שי' לרגל חתונותיהם. (ב) כמה מכתבים לסב הכלה הרה"ח ר' אבא שי' פלטיאל ומשפחתו מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ומכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. (ג) מכתב מהרבי לרגל חגיגת חמש שנים של חב"ד ליובאוויטש באלבאני, בשליחותם של הורי החתן שי'.

עטרת זקנים: סיפורים ופנינים וכו' מזקני החתן והכלה: הרה"ח ר' משה ע"ה נעמענאווי, סב הכלה, הרה"ח ר' יחיאל מיכל ע"ה פיקארסקי, סב החתן, הרה"ח ר' משה ע"ה רובין, סב החתן. יש לציין שכבר נדפסו עוד סיפורים וכו' בתשורות משפחתיים לשעבר, וכאן מובאים רק איזה מהם.

(ג) שער רשימות התוועדויות וסיפורים: חלק מרשימותיו של הרה"ח ר' ישראל אליעזר שי' רובין, אבי החתן, ממה ששמע בשיבת תות"ל מאנטרעאל ורשמם בשעתו. ומאז תשכ"ו, מאלו שהתוועדו בבית חיינו. ומהם, המובא

כ"ז מנחם אב תשע"ו – שנת הקהל

כאן: מהתוועדויות של המשפיע הרה"ח ר"נ נעמענאוו ז"ל – סבא רבה של הכלה, ושל המשפיע הרה"ח רמ"ז הלוי גרינגלאס ז"ל.

וכן, חלק מרשימותיו של הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' פלטיאל, אבי הכלה שי':
 (א) רשימות של סיפורים וכו' ששמע מזקני החסידים, (ב) סיפורים על הרבנית הצדקנית חי' מושקא ע"ה, (ג) מה ששמע מהמשב"ק הרה"ח ר' חיים ברוך שי' הלבשרטם. התודה נתונה להת' שלום לוי יצחק שי' גאלדצווייג עבור עזרתו בהעלאת הדברים על הכתב.

יש לציין, שרוב החומר המוגש כאן – מתפרסם בזה לקהל הרחב לראשונה.

הא-ל טוב הוא יתברך, יברך את כל הבאים להשתתף בשמחתנו ואת בני משפחותיהם בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובקרוב ממש נזכה להייעוד של נשואי הקב"ה וכנס"י, ועד ל"שמחת עולם על ראשם", מתוך הרחבה ובריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות, מתוך מנוחת הנפש והגוף.

בשם המשפחות רובין ופלטיאל

כ"ז מנחם אב ה'תשע"ו – שנת הקהל
 קראון הייטס - "כאן צוה ה' את הברכה", ברוקלין, נ.י.

מפתח

דבר מלכות

- 6 תשורה מחתונת הרבי'
8 מכתב בענין הקהל'

שער המשפחה

- 13 מכתבים הקשורים למשפחות החתן והכלה
עטרת זקנים:
22 ר' משה ע"ה נעמענאוו, ר' מיכל ע"ה פיקארסקי, ר' משה ע"ה רובין'

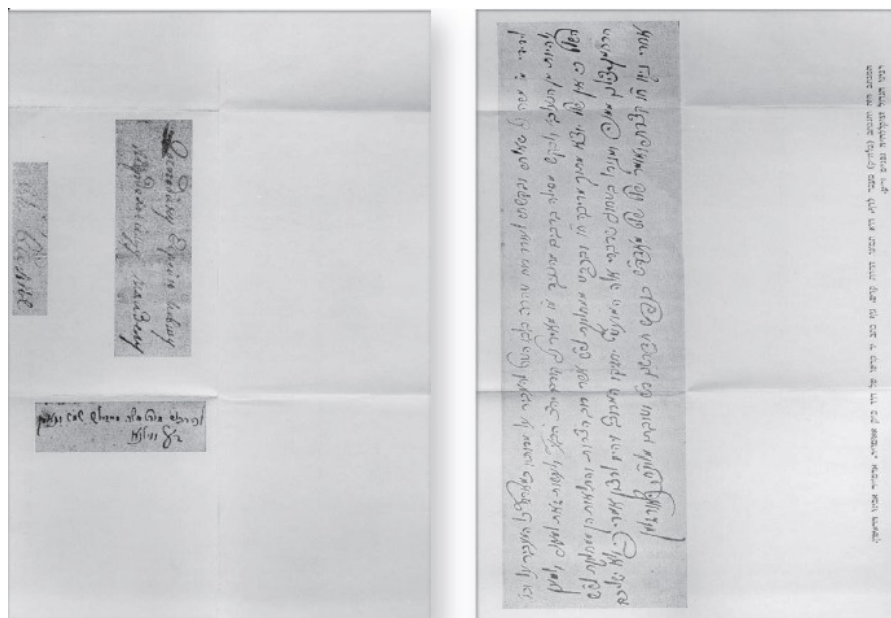
שער רשימות התוועדויות וסיפורים

רשימות הרה"ח ר' ישראל אליעזר שי' רובין, אבי החתן:

- 31 מהתוועדויות של המשפיע רמ"ז ע"ה הלוי גרינגלאס
39 מהתוועדויות של המשפיע ר"נ ע"ה נעמענאוו – סבא רבה של הכלה'

רשימות הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' פלטיאל, אבי הכלה:

- 41 רשימות של סיפורים וכו' מזקני החסידים
71 סיפורים על הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה
74 מה ששמע מהמשב"ק ר' חיים ברוך שיחי' הלברשטם

לידידי מו"ר משה נ"י שאלתי ובקשתי לעורר רוח טהרה בלבו חתן[ור] להעביר על מידותי כמארו"ל כל המעביר על וכו' ולהיות מן הנעלבין] ולבקש מחילה ברבים מהנגיד מו"ר מאיר נ"י קודם יה"כ הבע"ל [יום הכיפורים הבא עלינו לטובה] ולעשות זאת למעני ולמען השלום] כי אין שלוי יוצא מותוך מריבה ח"ו ובפרט ממחלוקת לש"ש [לשם שמים] אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לש"ש הרחמן יצילנו מנמנה ומגודל בטחוני שדברי אלה חנועטין] יחזיקו המרובין] והיו לרצון אמרי פי ולא ישליכם אחרי גיוו ח"ו קיצרתי ואומר שלוי שלוי מאדה"ש [מאדון השלום] כנפש תדרשנו ד"ש [דורש שלומן] וטובתו מלונ"ח [מלב ונפש חמיצה] שניאור זלמן

תרגום הכיתוב בתמונה השמאלית למטה - בגוף כתב יד קודש אדמו"ר הזקן:
 להרבי מו"ה מייזליש שמש ונאמן דק[הלת] ווילנא
 שלוש השורות הנוספות, בשפה הרוסית, נכתבו על-ידי אחר:
 לאדון יהודי משה מורדוכוביץ [בן מרדכי] מייזליש בוויילנא

בנוסף לחלוקת ה'תשורה' בעת החתונה, שלח הרבי הרי"צ 'תשורה' זו לכמה מחסידיו, וכלשון הרבי באחד ממוכתביו: "... אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר שלחו בתור מתנה לחסידים. "ואנ"ש בקשר עם חתונתי".

הקדמה

מכתב הנ"ל כתב הרבי בח"י אלו תשי"ב. במכתב זה כפי שהובא כאן, שנכתב בתחילתו "לספרדים" וגם בפנים כתב "לכת"ר" – לא ידוע למי נשלח (או אם נשלח) בפועל, אבל יש מכתב ("מכתב כללי") בנוסח דומה שנדפס באג"ק ח"ו ס"ע שמב (וכן בלקו"ש ח"ט ע' 409). [ואולי הכוונה כאן ב"ספרדים", שהוא מיועד ל"כאו"א] מהרבנים הספרדיים שבצפון אפריקה (דהנה כבר היו נוכחות של השלוחים שם בתשי"ב, וגם מוזכר כאן ע"ד המוסדות אהלי י"י ליובאוויטש)]. אכן, במכתב כפי שנדפס באג"ק אין אנו יודעים את הגהות ושינויים וכו' שכתב הרבי. ובאמת אחר העיון והשוואה עם הכתי"ק, יכולים לראות ולגלות רמזים ודיוקי לשונות של הרבי בכל תיבה וכו' שבה טמונים ביאורים ושיטותיו של הרבי בנוגע לחידושי במצות הקהל בכלל ובפרט קיומו בזמן הזה. ובשוה"ג באו איזה הערות וביאורים בדא"פ, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו כנודע.

מכתב זה מיוחד במינו מאחר שהוא (א') מהמקומות הראשונים (אחר קבלת הנשיאות - דהרי חוב' ז' שברשימות ["שמחת בית השואבה תרצ"ב, אטוואצק"], שג"כ דן בארוכה בעניני הקהל, היא מלפני הנשיאות), שהרבי מדבר ודן בענין הקהל, ובה מגלה הרבי ברמז או בהגהות את שיטתו וביאורים בנוגע להקהל שביאר בשיחות ק' במשך השנים ד'הקהל'.

הבא להלן - פענוח המכ' הנ"ל עם הגהות בכתי"ק.

ובשוה"ג, איזה הערות וביאורים בדא"פ

לספרדים

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני שולח ברכתי לכת"ר¹ והמסתופפים בצלו, ברכת השנה להכתב ולהחתם לשנה טובה ומתוקה.

מקץ² בכמועד שנת השמיטה דהאי שתא נזכרים אנו בזאת המצווה עמד חזק וכבוד גדול בדת³ באותה מצווה חביבה⁴ מצוות הקהל, יפ⁵ אשר כל העם האנשים

¹ הרבי עשה עיגול סביב תיבת "לכת"ר" ועשה סימן בגליון.

² בהוספת מילת "מקץ", הרבי מרמז על הקשר וההמשך של הקהל למצות שמיטה, כלשון הפסוק בהקדמה לפרשת מצות הקהל (דברים לא, י-יב) "מקץ שבע שנים...הקהל את העם" - היינו שהתורה מתייחסת ומקשרת מצות הקהל למצות שמיטה.

דהנה בלקו"ש חכ"ד (ע' 197 ואילך, מיוסד ע"פ ש"פ נציבים וילך תשל"ב ותשמ"ב, ושמחת בית השואבה תשי"ג) ביאר כ"ק אדמו"ר את הקשר דשמיטה והקהל. וגם ראה שיחת ש"פ תולדות תשמ"א.

הנשים והטב היו נקהלים בבית המקדש – במקום המקודש⁶, שיבנה בב"א⁷, לשמוע פרשות קבלת מלכות שמים, קבלת עול מצוות, קבלת בריתות של תורה שמשמיע לרבים עשר תעשר⁸ דברי התעוררות בתורה ויראת שמים. ואף על פי שבכל עת ובכל שעה מצווים אנו בחינוך הבנים והבנות לשמור דרך ה', הנה במועד שנת השמיטה מצווים אנו בזה ביתר שאת ובתוספות התעוררות. וכמו שנאמר: ובניהם גוי ושמעו ולמדו ליראה את הוי'.

³ הערת הרבי: עמוד .. בדת: חינוך סוף מצות בר"ת.

⁴ לכאורה אפשר לומר שכונת רבינו בהעברת הקולמוס על המילים "באותה מצווה חביבה" ובמקומם לכתוב "בזאת המצווה עמוד חזק וכבוד גדול בדת" הוא, דהקהל אינה רק מוגבל להיות מצוה חביבה (מצוה פרטית) אלא נשאר "עמוד חזק וכבוד גדול בדת". מתאים לשיטתו של הרבי מיוסד ע"פ דברי הרמב"ם (הל' חגיגה פ"ג ה"ו) "כיום שניתנה בו בסיני .. לחזק דת האמת ויראה כאלו נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה", שמבאר הרבי שמצוה זו הוא יסוד כל היהדות "כיום שניתנה בו בסיני" (ראה לקו"ש חלק ל"ד וילך א' וחה"ס שם).

וגם יש להעיר שעולה מדברי הרבי שמשמש בלשון "זאת המצווה" - לשון הווה, במקום "באותה מצווה". ואולי אם היה מצוה שאינה נוהגת עכשיו אלא בזמן הבית, הו"ל להתשמש בלשון "באותה" (כל' עבר, בלשון נסתר), אבל כיון שדעתו של הרבי הוא שאינו רק בזמן הבית אלא היא מצווה שנוהגת (עכ"פ ענינו, במידה מסוימת וכו') בזמן הזה מתאים להשתמש בלשון "זאת" (הווה, ובלשון נוכח).

⁵ לכאורה נראה שכונת רבינו בהעברת קולמוס על המילה "אח" הוא, דמצוות הקהל לפי ביאורו של הרבי אינו רק (מוגבל) יום מסוים בשנה, אלא כשיטת רבינו שכל השנה נקראת שנת הקהל, והיום הופך ופועל על כל השנה שנעשית "שנת הקהל".

והנה "במכתב כללי" של וא"ו תשרי תשמ"ח בשוה"ג (ד"ה שנת הקהל), מבאר הרבי ע"פ נגלה שכל השנה נקראת שנת הקהל ע"ד "שנת יובל", ומסיים שם וז"ל "ואולי י"ל שגם הקהל כל תכליתו אינה פעולת ההקהל עצמה, אלא התוצאה בימים שלאח"ז, ליראה גו' כל הימים גו'".

ובאמת רואים שמצוה ויסוד זה דהקהל כל ענינו ה' לפעול לא רק על כל השנה כולה אלא יתירה מזו, שהוא פועל ג"כ על כל משך הז' שנים הבאים אח"כ עד הקהל הבא, ע"ד מעמד הר סיני. וראה השיחה הנ"ל (חכ"ד) שכל ענינו של הקהל הוא לפעול בז' השנים הבאים אח"כ. וראה גם שיחה מתש"נ (??) שיש בו הכח של ג' שני חזקה מהקהל מתשמ"ח וכן היה ביטויים במשך השנים שהקהל פועל על השנים הבאים אח"כ.

⁶ ונראה שכונת רבינו בהעברת הקולמוס על המילים "בבית המקדש" ובמקומם לכתוב "במקום המקודש" הוא, דמצוות הקהל לפי ביאורו של הרבי אינו רק (מוגבל) למקום מסוים בעולם "בית המקדש", אלא כשיטת רבינו בכ"כ בשיחות קודש שבכל מקום ומקום (ובפרט בזמנינו) "במקום מקודש" - כל מקום המקודש - (כגון ביהכנ"ס וביהמ"ד וכו') יש לעשות הקהל ע"י כינוסי התעוררות על יר"ש ותומצ"ו. וראה לעיל הערה 3, רק שהתם קאי בזמן וכאן בקאי במקום.

ויש להעיר ע"ז ממה שמוסיף הרבי אח"כ "שיבנה בב"א", דמשמע שכן קאי דוקא על בית המקדש, דעל שאר מקומות המקודשים אצל"ל "שבנה בב"א". אלא מובן בפשטות שאף שעושים ההקהל עדיין אינו בשלימות כלל ועדיין רוצים ומתפללים על בניו ביהמ"ק בב"א, ולכן מוסיף תפלה זו אח"כ "שיבנה בב"א". ויש להעיר אשר הוספה זו לכאורה אינו כתי"ק של הרבי (ראה לעיל בצילום), ואולי ניתוסף ע"י מזכיר בהוראת הרבי אח"כ, ועדיין צ"ע.

⁷ יש לציין ללקו"ש (חכ"ח שיחה א') שמבאר כ"ק אדמו"ר לשון תפילתו של הרמב"ם (הל' פרה אדומה ספ"ג) "והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אמן כן יהי", ועד"ז כאן מוסיף (ראה בסוף הערה הקודמת) "שיבנה בב"א".

⁸ הערת הרבי: פרשת קבלת .. תעשר: רש"י סוטה מא, א. (באג"ק שם מוסיף: וברמב"ם הל' חגיגה רפ"ג: פרשיות שהן מזרזות אותם במצות ומחזקות ידיהם בדת האמת).

תקוה-חזקה ובטח אשר בימים הנוראים הקדושים הבע"ל, ובפרט-ובימי חג הסוכות, ימי הקהל⁹, יתעורר כל רב וכל מנהיג¹⁰ בקהלתו כל אחד אשר דבריו נשמעין¹¹ – ודברים היוצאים מן הלב, לב ער שישנו בכל אחד ואחת¹² מִישראל – נכנסים אל לב השומעים - לעורר את בני עדתו וכיביתו¹³. לתורה ויראת שמים ביתר שאת וביתר עז, ובפרט לתמוך לחזק ולהרחיב את מוסדות חינוך הכשר, חינוך של תלמוד תורה ביראת שמים, להשתדל ולהתאמץ בכל כוחותיו אשר חננו ה' אשר טפכם אשר אמרתם לבז יהי' הביאותים אל הארץ¹⁴ - להקהיל ולהביא את הבנים והבנות להתחנך בהם תורה ביראת שמים למוסדות החינוך הכשר אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש¹⁵ להיות נצר מטעי ה' מעשה ידיו להתפאר לעולם ירשו ארץ¹⁶.

ומובן אשר נכלל בזה הרחבת השתתפות כת"ר בחיזוק והתפתחות המוסדות הקדושים אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש¹⁷.

וגלל זאת יזכנו השם יתברך ויתעלה לגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו, לעשות ולקיים המצוות הקהל עלינו בזבול בית תפארתנו במהרה בימינו, אכ"ר.

ותולה ארץ על בלימה ייטיב לכת"ר
הכתיבה והחתימה לשנה טובה ונעימה
בגשמיות וברוחניות יחד מתאימה

בברכה

⁹ אולי כוונתו הק' ב"ובימי חג הסוכות, ימי הקהל" הוא, כשיטות האחרונים (טורי אבן מגילה ה, א ד"ה חגיגה) שיכולים לעשות הקהל עד חצי החג ולא רק במוצאי יו"ט. ויש אומרים שבדיעבד אפי' בשמע"צ (זכר למקדש פ"ג), וראה באינ. תלמודית ע' הקהל בארוכה.

¹⁰ הערת הרבי: כל מנהיג: להעיר אשר י"א שבאם אין מלך בישראל הגדול שבדור ה' קורא פרשץ הקהל (מנחת חינוך שם). (ובאג"ק שם מוסיף: ובזהירות רב סעדי' גאון (דיבור לא תשא): רב מהיר יקרא ספר במועד שמטת (מנחת חינוך שם. ביאור להרב פערלא על ס' המצות לרס"ג, עשה ט"ז ופ' יו"ד). ואכ"מ.)

¹¹ בתיקון זה ד"וכל מנהיג בקהלתו כל אחד אשר דבריו נשמעין", נראה שכוונת הרבי לכלול במצות הקהל אלו שאינם רב ומנהיג רשמי, אלא "כל מנהיג" המרבה "כל אחד אשר דבריו נשמעין", כשיטת רבינו שמצוה זו חל על כאו"א להשפיע על סביבתו, והאופן שצ"ל הוא דברים היוצאים מן הלב כו'.

¹² הערת הרבי: אחד ואחת: כידוע, גם נשים חייבות במצות הקהל.

¹³ הוספה זו בהתאם להערה שלפנ"ז, על התיבות "כל אחד אשר דבריו נשמעין".

¹⁴ לא באופן של "להשתדל" וכו', (ואפי' בכל כוחותיו אשר חננו ה'), אלא לתמוך ולחזק (בפועל ממש).

¹⁵ לא מוגבל למוסד חב"ד, אלא עכ"פ להתחנך בהם תורה (ביר"ש) ועיין לקמן בנפרד בנוגע למוסדות חב"ד.

¹⁶ בפשטות לכאו' חלק של הפסוק לא נוגע נדו"ד.

¹⁷ אף שלעיל נמנע הרבי מלומר שצריך להכניס הילדים במוסדות חב"ד, אבל מ"מ צריך להרחיב ולהחזק את המוסדות.

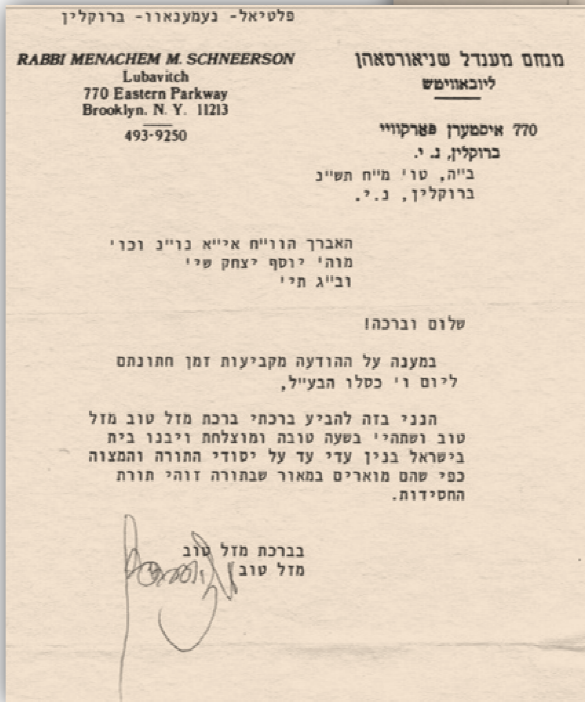
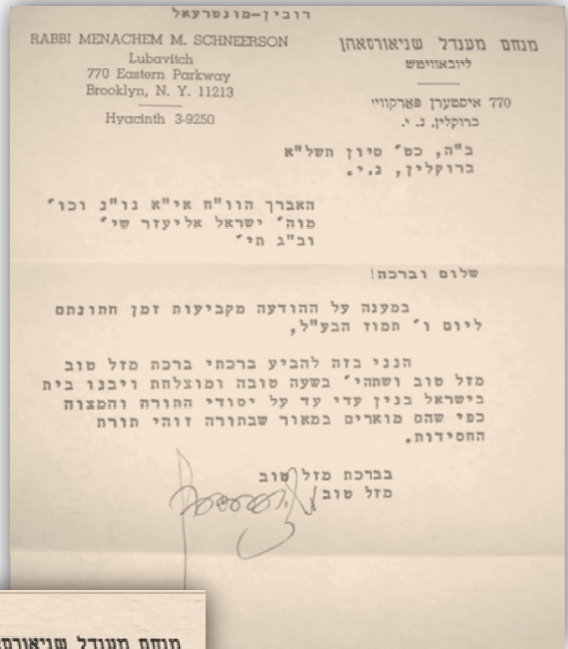
שער המשפחה

מכתבים, יחידויות, מעשיות וכו'
הקשורים למשפחות החתן וכלה

ברכות הרבי לחתונת הורי החתן והכלה

מכתב ברכה מהרבי
לחתונת הורי החתן,
ר' ישראל אליעזר
ושיינא רחל שי'
רובין

מכתב ברכה מהרבי
לחתונת הורי הכלה,
ר' יוסף יצחק
ושטערנא שרה שי'
פליטאל

כ"ז מנחם אב תשע"ו – שנת הקהל
טופס של מכתב ברכה לבר מצוה מהרבי

מכתב ברכה לבר מצוה

מרכז לעניני חנוך
MERKOS L'YHSONE I CHOVUCH
CENTRAL OFFICE
776 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ה'תש"א
ברוקלין

שלום וברכה
במענה על החודעה שנקטיה היום בר מצוה
ובקשה ברכה,
חנני בזה להביע ברכותי אשר, כלשון כ"ק
מו"ח ארס"ר הכ"ס, הרי"א שטייטלסון ולימון
והשניק רוב נחת, הסידרין נחת.

הסידרין כ"ק מו"ח ארס"ר הכ"ס, הרי"א שטייטלסון ולימון
מאשרים עלעגט מען (אשר הנטיילט) כענין, ונחת
(זכניחן המאמר להעתיק הסידרין לפעמים את החתולה).

זאת אוסרת אשר הבר מצוה צריך לרעה שעלין
לחטיג מעלה הוואר ארס שזנו היוחד סעולה בארבעה
האורים ארס איש גבר אנוס (ראה קונטרס תורה
החסידות ס"ז, ר"ח זיבוא עמק מש"ס - קונטרס סב -
ס"ב) וצריך לעבוד בזה היכף ולא להניח על אשר
לפני, ואל סטייקין בידו שנקעה ארס (ראה ס' החולדות
ע' 64).

בטח תורה מאמר רמ"ח ביום חגבר מצוה ואומר
אחה בכל יום דעם רבי' נם קאפילטל ע"א וחנאז, כן
בלי נדר לכל הפתוח קר יו"ד שבט הטי"א חב"ל.

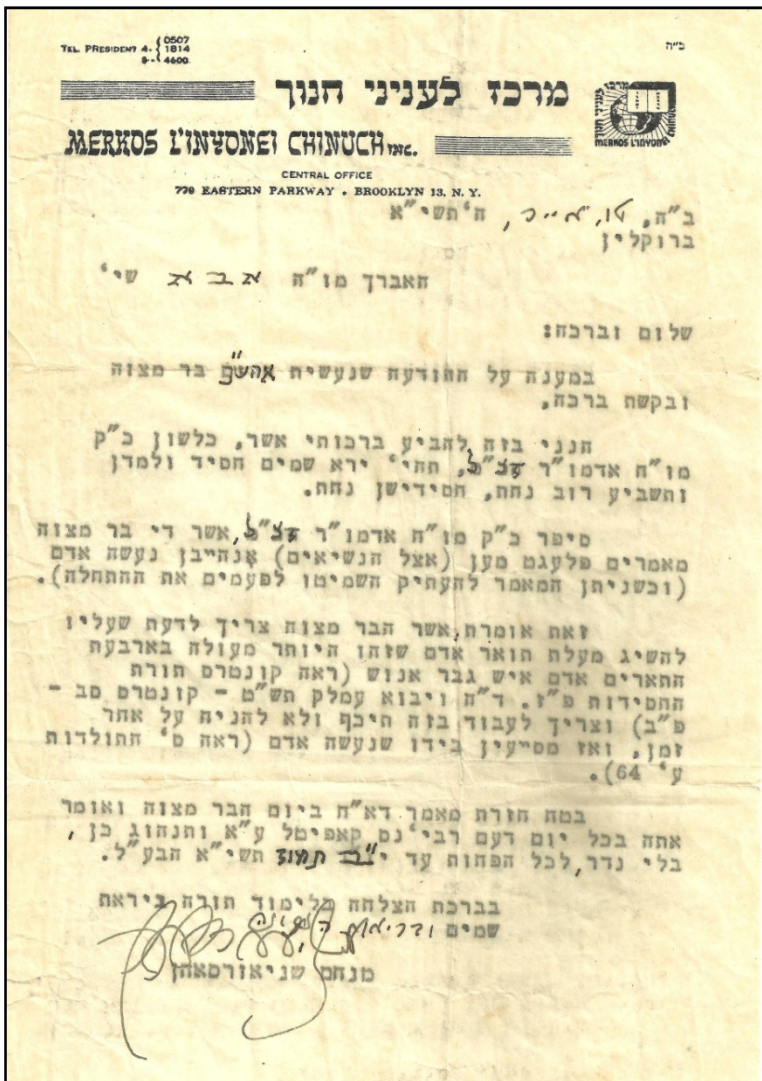
בברכה תעלה בלימוד תורה ביראה
שמים

מנחם שניאורסאהן

מכתב זה הינו טופס שהכין הרבי בשנת תשי"א (באג"ק ח"ד ע' שץ עד"ז (וכן בלקו"ש ח"י
ע' 217), ובשינויים קלים שם, וגם באג"ק ח"ג ע' שג ג"כ עד"ז) לברכת ברמ"צ לד' בחורים ובראש
בדף כותב בכת"ק (ויום הולדתם - חוץ משל "אבא פאנטעלעבי"): "משה שלמה סלונים ד' טבת,
ש"ז ליבעראוו (כ"ד שבט), "אבא פאנטעלעבי" - סב הכלה. ובעמוד הבא מופיע (נדפס עתה
לראשונה) המכתב הפרטי שר' אבא פלטיאל ש"י קיבל מהרבי, והוא בשינויים קלים מהטופס.

¹ באמת השם היתה "פנטעלעוו" (ראה מכתב מהרי"צ לקמן ע' 17 לאביו ר' דובער (בערל) שכך כתוב שמו) שהיה
שם יהודי, אבל הרבה קראו להם השם "פאנטעלעבי" שהוא שם גוים. והנה כשאביו ר' דובער ע"ה הי' ביחידות
הראשונה שלו (בסמיכות ל' שבט תשי"ג), פתח הרבי "ווי קומט צו דיר א גוי'אישן נאמען?". והרבי אמר שישנה את
שמו ושיבחר שם יהודי, ובחר בשם "פלטיאל" מתנ"ך.

תשורה משמחת הנישואין של מרדכי והנה רובין
מכתב ברכה לבר מצוה מהרבי לסב הכלה ר' אבא פלטיאל שי

המכתב הפרטי שר' אבא פלטיאל שי קיבל מהרבי, והוא בשינויים קלים (ו"טכניים") מהטופס בעמוד הקודם – די ש בו תיקונים מחמת שהבר מצוה שלו היתה אחר היום ההילולא הראשונה של הריי"צ (י' שבט תשי"א): א) בהטופס נכתב: "היום", ואילו כאן: **"אחש"פ"** (יום הולדתו). ב) אחרי התיבות "כ"ק מו"ח אדמו"ר", נכתב "זצ"ל" במקום שיוכתב "הכ"מ", שרק שייך לשנה הראשונה מההסתלקות. ג) שינה במכתב זה שייכתב "דעם רבי'נס קאפיטל ע"א" עד "לב תמוז" (יום הולדת של הריי"צ) במקום "יוד" שבט", שמכתב זה היה הרי ל"טו" אייר" (ראה שיחות שנת תש"י באמירת פרק התהלים של הרבי). ד) מוסיף הרבי ברכה בסיום המכתב בכת"ק **"ובריאות נכונה"**.

מכתב מהרבי לסב הכלה ר' אבא פלטיאל שי' לרגל הלידה, והיכנסו לבריתו
של אאע"ה - של ר' יוסף יצחק שי' - אבי הכלה

פלטיאל - ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כ"ז אלול תשכ"ה
ברוקלין

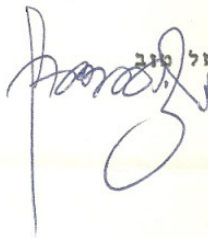
הו"ח אי"א נ"נ וכו'
מוה' אבא שי'

שלום וברכה!

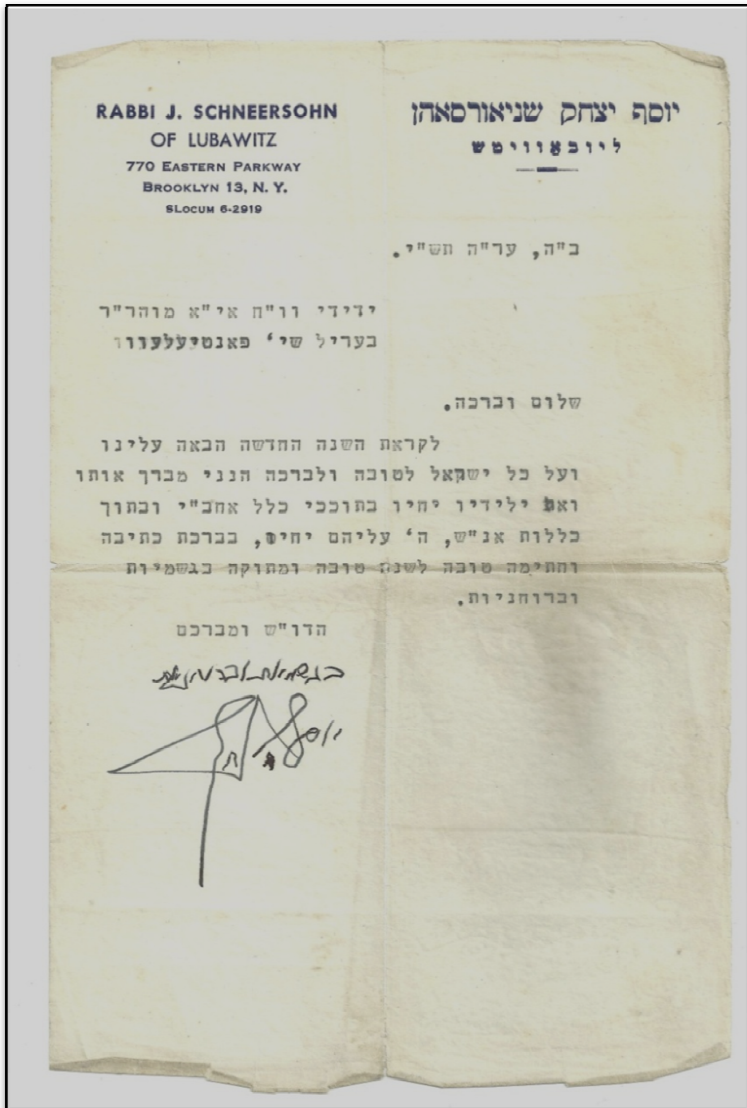
במענה על הודעתו אשר נולד להם
בן למזל טוב,

חנה יח"ר מהשי"ח שיכניסוהו
לבריתו של אברהם אבינו, וכשם שיכניסוהו
לברית בן יכניסוהו לתורה ולהופה ולמעשים
טובים, ויגדלו ביהוד עם זוג' תי' מחוץ
הרחבה.

בברכת מזל טוב
וכוח"ט

מכתב הריי"צ לסבא רבה של הכלה ר' דובער פלטיאל ע"ה

יש לציין שזה מכתב של ברכה "לקראת השנה החדשה" מער"ה תש"י, האחרונה מהריי"צ בעלמא דין. ומעניין שמוסיף הרבי ריי"צ בכת"ק ב"גשמיות וברוחניות", אף שכבר סיים המכתב "בגשמיות וברוחניות". וגם חותם הריי"צ עם ה"יו"ד" (של יצחק) בכתב אשורי מוגדל, וכידוע שכך נהג כל השנה אחרונה מל' שבט תש"ט. וכן רואים בחתימתו הק' במכתב הבא.

מכתב הריי"צ לסבתא רבה של הכלה - רחל דייטש ע"ה

מה שמאחורי המכתב - נבואת הרבי הריי"צ בקשר לשידוך: הסבתא רבה של הכלה,

מרת רחל לאה פלטיאל ע"ה, התחתנה עם ר' דובער ז"ל פלטיאל בחודש ניסן ה'תש"י. ר' דובער הי' אלמן עם שלשה ילדים והיא היתה אלמנה בלי ילדים. היא יצאה מבריה"מ עם משפחת חותני' - דייטש - ונסעה אתם - כמו כולם - מרוסי' לפולין, לטשעקן, לוויין או דייטשלאנד עד שהגיעו לצרפת.

כשהגיעו לאיזה מצב של מנוחה [והיא בערך בת ארבעים], נתעוררה אצלה הרצון שאלת להתחתן, והיות שבצרפת לא היו רווקים (בכלל, או עכ"פ מאנ"ש) שאלה את כ"ק אדמו"ר הריי"צ אם לנסוע לארץ ישראל ששם נמצאים הרבה רווקים. וכמענה, קיבלה המכתב שלפנינו, שתשאר באירופה ובסביבות חודש ניסן יסתדר דבר, וכך היה בדיוק. ושניהם חיו ביחד במשך כ"ו שנים עד פטירתו בסיון תשל"ו. להעיר, שכאשר באה בברית הנישואין עם ר' דובער הנ"ל, הי' כבר אחרי י' שבט תש"י, ולכן המכתב הבא לא נחתם ע"י הרבי ריי"צ, אלא ע"י הרבנית.

מכתב בקשר לשידוכין של ר' דובער ורחל ע"ה פלטיאל
- סבא וסבתא רבה של הכלה -

N. DINAH SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLocum 6-2919

נחמה דינה שניאורסאהן
ליובאוויטש

בי"ה, יב ניסן, תש"י
ברוקלין

אל ידידנו הנכבד והנעלה מו"ה דובער שי"י
וב"ג הכבודה מרת אסתר רחל שי"י,
ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריעף
אז איר האט מוזט מזל חופה געשטעלט, שיק
איך אייך מיין ברכת מזל טוב, השי"ת זאל
העלפען עס זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת
און איר זאלט זיך איינארדענען אין
א גוטען גליקליכען לעבען.

בברכת הג כשר ושמח
נחמה דינה שניאורסאהן

מכתב מהרבי לחגיגת ה' שנים לחב"ד באלבאני בשליחותם של הורי החתן שי, ר"ח כסלו תש"מ

<p>RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213 493-9250</p>	<p>החם מנחל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ. י.</p>
<p>By the Grace of G-d Rosh Chodesh Kislev, 57 40 Brooklyn, N. Y.</p>	
<p>To All Participants in the FIFTH YEAR CELEBRATION of Chabad Lubavitch-Capital District Albany, New York</p>	
<p>Greeting and Blessing:</p>	
<p>I was pleased to be informed of the forthcoming Celebration, and may it be with Hatzlocho in every respect.</p>	
<p>In keeping with the time-honored custom to draw a timely lesson from the reading of the weekly Torah portion, it is well to reflect on the story of our Father Jacob which is related in the Sedra <u>Vayetze</u> of the Shabbos immediately preceding the event and continued in the following Sedra <u>Vayishlach</u>.</p>	
<p>The Sedra Vayetze begins with the Patriarch's leaving his parental home in Be'er Sheva and going into "exile." Understandably, his heart is filled with apprehension as to what the future holds for him and for the family he intended to raise. But, reassured by G-d's promise of protection and help, he proceeds on his way in the fullest confidence that he will succeed in his life's purpose to carry on and transmit the traditions of his ancestors, Abraham and Isaac, and return home safe and sound. Indeed, as we read on, Jacob succeeded beyond expectation, and despite the adverse and alien surroundings, he was able to raise his children in the finest tradition of his ancestors, to become the Divine Tribes of Israel, the progenitors of our people Israel.</p>	
<p>In the following Sedra, Vayishlach, we read about Jacob's return with his blessed family, blessed not only spiritually but also with worldly goods. Confronted by his sworn enemy, his prayers were answered again. For our friend, and Father Jacob brings his family home - "complete, whole, and perfect" in every respect, spiritually, physically and materially.</p>	
<p>"The experiences of the Patriarchs are a 'sign' for the children," our Sages declare. The story of our Father Jacob is an everlasting source of guidance and inspiration for every Jew, not to be disheartened by the fact that Jews are a small minority among the nations of the world, facing seemingly overwhelming difficulties and challenges. For, with an unshakable will and determination to carry on the traditions of our ancestors and to raise our children in the way of the Torah and Mitzvos without compromise, we are assured of G-d's blessings, not only to overcome all adversity, but come out of it all the stronger and more complete in every respect.</p>	
<p>The spirit of our Father Jacob is very much alive in the Chabad-Lubavitch institutions and animates the Lubavitch activists with exemplary dedication to the cause of spreading and strengthening Yiddishkeit. They surely deserve not only the fullest support, but also personal involvement.</p>	
<p>I extend to each and all of you prayerful wishes to go from strength to strength in your continued endeavors in behalf of this vital cause, which is also bound to widen the channels and vessels to receive G-d's blessings in all your personal needs, materially and spiritually.</p>	
<p>With esteem and blessing: י"ח כסלו תש"מ</p>	

יום אחד, בתוך כל הנסיונות הרבים של שנים הראשונות לשליחות, הגיעה כהפתעה של ממש, מכל ארון מהרבי לקראת ה"מלוה מלכה" שנערך אז. שם נכתב, בין היתר, הוראה מב' הפרשיות ד'ויצא' ו'וישלח': בפ' ויצא יעקב הלך יחידי לחרון, בלי לדעת איך יסתדר שם ומוקף שונאים. בפ' וישלח מגיע יעקב עם פמליות שלימות ויש לו הכל: משפחה, חינוך, השוואי משלימים איתו. "מעשה אבות סימן לבנים" כותב הרבי, ומפרט כיצד בפרק זמן קצר אפשר לצאת מהמיצר אל המרחב...

כמובן, המכתב הביא להתעוררות רבה בעת קריאתה ב"מלוה מלכה" עצמה, וכן שאבו - ועדיין שואבים ממנו - במשך השנים, ובפרט בזמנים ותקופות קשות בהשליחות, מסר של עידוד והתחזקות מהרבי בעבודת הקודש.

עטרת זקנים

מעשיות, פנינים וכו' מהזקנים של החתן והכלה

הרה"ח ר' משה ע"ה נעמענאו, סב הכלה

לידת אם הכלה שתחי' מברכת הרבי

אב הכלה, ר' יוסף יצחק פלטיאל, מספר: שמעתי מחותני הרב ר' משה נעמענאו ז"ל, שאחר שנולדה ביתם הבכירה חנה תחי' [מאסקאוויץ], עברו כמה שנים ולא הופקדו בעוד זחו"ק.

והנה ר' ניסן (אביו של הר"מ) הגיע לחצר הרבי, ושאל את כלתו ובנו, באם מתייעצים עם רופאים וכו' והם ענו בחיוב. כשנכנס להרבי, ביקש ברכה עבורם. והרבי ענה שיבואו הם בעצמם לבקש. וביקשו, וקבלו ברכה, ונולדה אשתי תחי' -².

**"מתנה מכ"ק אדמו"ר שליט"א בכניסתי
ליחידות ביום ה' ר"ח כסלו שנת תשי"ט"
- כתב ר' ניסן נעמענאו בס' תורת שמואל - תרכ"ט,
לימים נתנו לבנו ר' משה ז"ל.**

² מענין לענין - לא אשכח בעודי - איך שבא' השבתות אחרי חה"פ ה'תשד"מ קודם פטירת ר' ניסן ז"ל [ר' ניסן נפ' ט' אייר, וממילא אין ריבוי שבתות אחרי פסח לפטירתו] ביקשו מר' אברהם מאיר שיקש עבדו ברכה אצל הרבי. הוא ה' יושב אז למטה מול הרבי על כסא [מפני זקנתו] ועמד והתקרב להרבי לבקש ברכה, והרבי הסתכל עליו כמו שמסתכל על חסיד ואמר לו "עך האט דאך א זון און אן איידעם" שיכולים לבקש. הנני עדיין זוכר הרגשתו של ר"א כשחזר למקומו שה' כל כך בהתרגשות, ולא שבע-רצון ששלחוהו להרבי. מה ה' בהמשך [האם אכן ביקשו בנו וחתנו] - איני יודע.

הרה"ח ר' יחיאל מיכל ע"ה פיקארסקי, סב החתן

"ר' מיכל, לאמיר זאגען צוזאמען"

מתוך יומן שבס' "ימי בראשית" (עמ' 75), ובהערה שם: "מפי בעל המעשה".

יום א', י"א שבט ה'תש"י

ר' מיכל פיקארסקי מאחורי הרבי לצד שמאל

... הזמן עובר מהר. מתפללים שחרית חטופה. בבוקר שלחו להודיע על קברה של אם הרבי הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע. בשעה 9:00 שולחים "מנין" מאנ"ש והת' וביניהם חרה"ח ר' יוחנן גורדון, חרה"ח ר' יעקב ליפסקער, ר' אברהם בארנעצקי, התמימים דוד רסקין, דובער יוניק, יהודה לייב פוזנר ועוד, ובראשם ר' בן-ציון סקאליק מהח"ק - לכרות את הקבר.

בשעה 10:30 נכנסים זקני החסידים לחדר היחידות, לעשות את הטהרה. ע"י הדלת עומד הרמ"ש [כ"ק אד"ש] שליט"א עם ספר תהלים בידו, ופונה אל הרה"ת ר' מיכל שי' פיקארסקי, שנכח במקום, ומושיט לעברו את התהלים שלו באמרו "לאמיר זאגען צוזאמען" ואמר עמו תהלים מתוך ספר אחד..

"פתח את המגירות של הכתבים והוציא כמה ביכלאך כתבי-יד ועיין בהם"

מתוך יומן שבס' "ימי בראשית" (עמ' 257). ושם בהערה: "מפי בעל המעשה שי' שהי' היחידי שנשאר בחדר כ"ק אדמו"ר נ"ע בעת ההפסקה לומר תהלים וזכה להיות נוכח בעת מעשה."

חמישי, יום הכיפורים [ה'תש"א]

... בהפסקה שבין תפילת מוסף למנחה, כאשר כל המתפללים עזבו את חדר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, הבחין לפתע אחד הת' שכ"ק אדמו"ר שליט"א עולה בחזרה מחדרו הק' לחדר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, נעמד במקום שעומד בתפילת שמונה-עשרה ומכסה את פניו הק' בטלית וקרא פ"נים.

הרב מיכל פיקרסקי שנכח במקום סיפר שלאחר זמן מה, הבחין שכ"ק אדמו"ר שליט"א סיבב את טליתו באופן שהפסים השחורים של הטלית היו מסביב לראשו הק', פתח את המגירות של הכתבים והוציא כמה ביכלאך כתיבי-יד ועיין בהם לזמן מה, ואח"כ החזירם למקומם וסגרם ופרץ בבכי עז, וכה עמד בקירוב לחצי שעה – כמעט במשך כל ההפסקה – ובכה בבכיות עצומות. אח"כ יצא מהחדר וירד לחדרו..

"קרא כ"ק אדמו"ר לר' מיכל שיכנס ויחתום על ה'כתב התקשרות' בפניו"

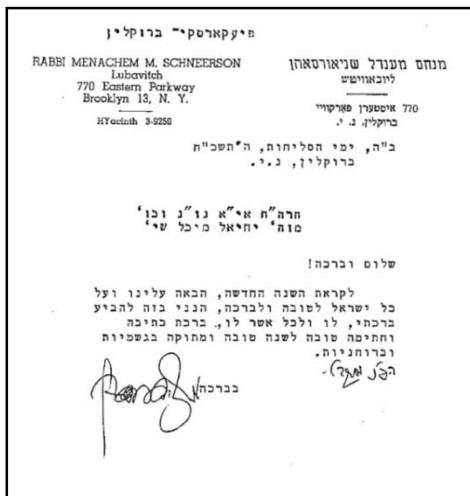
סיפר א' מבני המשפחה מה ששמע מר' מיכל עצמו (סמוך לאחרי ג' תמוז תשנ"ד), וכך סיפר לו בשעת חזרתם מהאוהל יחד במכונית:

ביום שלפני יו"ד שבט תיש"א כל החסידים חתמו על ה'כתב התקשרות' כדי שהרבי יקבל על עצמו את הנשיאות, והכניסו אותם לקודש פנימה. אח"כ קרא כ"ק אדמו"ר לר' מיכל שייכנס ויחתום על ה'כתב התקשרות' - כשעמד לפניו, בנוכחותו..

שאל הרבי, "פארוואס דאווענסטו אזוי פיל"?

הרה"ח ר' פנחס שי' קארף מספר, שזוכר הוא איך שר' מיכל האריך מאוד בתפילה. ואמר, שר' מיכל אף סיפר לו, שפעם כשהיה גר בברונזוויל, היה מאריך מאוד בתפילת ליל שבת, והסדר היה - בשנות נשיאות אדמו"ר מהוריי"צ - שאחר הסעודה הרבי נשיא דורנו והרש"ג היו יורדים לזאל למעלה ללמוד, (והוסיף שרש"ג היה עם ספר חסידות, והרבי עם רמב"ם). ר' מיכל עדיין היה מתפלל, ופעם אחת אחרי הסעודה כשהרבי ירד, שאל הרבי, "פארוואס דאווענסטו אזוי פיל"??

[נוסח אחר ששמענו מאחרים: הנה הגיע שבת מברכים, והרבי ירד להתוועד, וראה את ר' מיכל מתפלל ואמר: "מיכל, גענוג שוין דאווענען, קום פארבריינגען!"]

ביטויים מיוחדים בחלוקת הדולרים

מבין הדולרים שקיבל ר' מיכל מידו הק' של כ"ק אדמו"ר במשך השנים, הנה על שניים מהם - רשם הוא כדלהלן, ממה שאמר לו כ"ק בעברו בחלוקה:

כ' תמוז תשמ"ט - "להצלחה מרובה". ערב יוה"כ תנש"א - "לעבוד את ה'".³

"איך לויף צו קבלת התורה!"

השליח הרב אשר שי' זיילינגאלד מספר: בתשכ"ה בהלכי ל770 להתוועדות, ראיתי איך שא', שומר תומ"צ (שלא מאנ"ש), הבחין בר' מיכל שרץ בכל מאוודו ל770 ושאלהו "למה אתה רץ כ"כ במהירות?", וענה ר' מיכל בפשיטות "איך לויף צו קבלת התורה!.."

"היום שלך מתחיל כשהיום שלי נגמר"

פעם סיפר ר' מיכל לנכדו, ר' מענדל רובין שי' (אחי החתן): פעם, אחר לילה שלימה של 'יחידות' הסתיימה, והנה יצא הרבי מ770 ללכת הביתה, פגש את ר' מיכל שהי' בדרכו לעבודה - כשו"ב, השכם בבוקר - לכיוון תחנת הרכבת. אמר לו הרבי "היום שלך מתחיל כשהיום שלי נגמר..".

³ והנה, ממה שנמצא בתאריכים אלו ביומנים וכו' למיניהם - לא ראינו שום אזכורים ע"ד מה הרבי אמר לבאי החלוקה (יש לציין שיש לשונות "כלליים" שנאמרו בחלוקות השונות, כמו בחלוקת קונטרס "החלצו תרנ"ט" בכ"ף מרחשון תשמ"ח, שלכאו"א אמר "א הצלחהדיקע לערנען"). אולם בפרט בשנים הללו, נראה שביטויים אלו אינם הנוסח הרגיל והשגור.

נראה לכאו"א שבשניהם ה' זה ענין פרטי שנאמר לסבא. והרי ידוע מכמה מעשיות, להט ההתקשרות שהראה לכ"ק, ו"כמים הפנים לפנים" - היחס האבהי והקירובים שקיבל הוא ממנו [אמנם לא מצינו אינו ראייה, שכן היומנים אף פעם לא יורדים לכל הפרטים, ובמילא ייתכן שאי אפשר לדעת].

הרה"ח ר' משה ע"ה רובין, סב החתן

"זאלט איר אויך "לחיים" זאגן צוויי מאל"

בא' מחלוקות "כוס של ברכה" כשרבינו נתן לו "לחיים" מכוסו, הוא כבר המשיך הלאה. הרבי קרא לו חזרה, שפך שנית לכוסו, ואמר (התוכן): "איר זאגט דאך יעדן ווארט (אין דאוואנען) צוויי מאל.. זאלט איר אויך "לחיים" זאגן צוויי מאל."

כ"ק אדמו"ר מסדר קידושין בחתונת זקניו של החתן, הרה"ח ר' משה זוג' יוכבד מרים רובין ז"ל, בתש"ז.

וכידוע, שזיידע משה הי' עושה כך בתפלה, ועד שהתברר לו שהתיבה הקודמת הי' "טוב", לא הי' ממשיך לתיבה שלאחריה. וכ"מונה מעות"..

[מ"עדי-ראיה" לעובדה זו, הי' ר' ניסים הייווארד (ע"ה), מחשובי אנ"ש במונטריאל, שהי' מאחורי ר' משה ב'תור' ההיא לחלוקת כוסש"ב, וחזר וסיפר העובדה לאבי החתן שי'].

בעידוד רבו

.. "בשיחה השלישית פנה כ"ק אד"ש לימינו ואמר שכיון שישנם גם אורחים מקנדה הרי גם להם שייכות עם צרפת (=מונטרעאל) והמשיך במעלת אחדות ישראל. בסיום השיחה לגם מהגביע עד תומו וטעם מהמזונות.

ניגנו "שובה ה' עד מתי" ובשיר זה עודד הרבי לעבר הרה"ח ר' משה שי' רובין. כשהגיעו למילים "יראה אל עבדיך" החל הרבי לעודד בשתי ידיו הק' יחד בחוזק רב ובמהירות..."

[מ"בית חיינו" גל' 117 (ע" 12 - מ'יומן פנימי', ש"פ וישב, מבה"ח טבת כ"ג [כסלו תשנ"ב])

כ"ק אדמו"ר ב'קבלת פנים' של חתונת זקניו של החתן,
הרה"ת ר' משה וזוג' יוכבד מרים רובין ז"ל, בתש"ז.

קבלת עול" - מ"בורג" קטן..

הסב ר' משה היה מספר:

"בא' הפעמים שהרבי הריי"צ התלווה אל אביו הרבי הרש"ב בלנינגרד, רצה להראות לאביו מהחידושים שנתחדשו אז בהמפעלים. בין היתר "המציאו" מכשיר המייצר כוסות מעץ (כידוע סגנון המדינה היא), המכונה פעלה באופן כזה: הוא סיבב חתיכת עץ במכונה עד שנשתפסף מבחוץ ומבפנים, וביציאתו הרי.. נעשה כוס שלם! הרבי הרש"ב הגיב בהתפעלות [תוכן]: "ראו, מגולם נעשה 'כלי'!.."

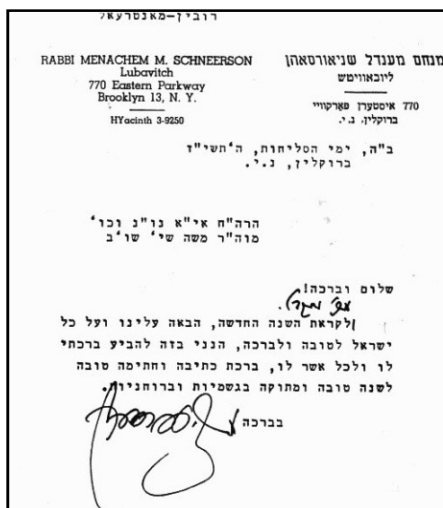
משך זמן אחר כך, ביקרו שניהם שוב באותו העיר. ביקש הרבי מבנו לחזור לאותו מפעל לראות שוב את ההמצאה. אולם הפעם אמרו שהמכונה נשברה... עובדי המפעל הסבירו, שישנו "בורג" המחבר את המכונה מבפנים, שבמשך הזמן נשתחררה ומתוך כך, חתיכת העץ שהכניסו בתוך המכונה, שיברו מבפנים.

הרבי התבטא אז לבנו [התוכן]: ה"בורג" הקטן, ענינו קבלת-עול. בלעדיו, הכל נשבר מבפנים" (יכול לילך לאיבוד)

סיפור זה לא מצאנו שיודפס באיזהו מקומן, אך הוא קיבלו ממשפיעיו בישיבות תו"ת בפולין שלמד בהם)

- הרה"ח ר' י"מ גורארי שי' סיפר, שפעם - בשאלו את ר"מ על סדר הנהגתו הנ"ל - ענה לו בחשאי, שהנהגה זו ביסס על הוראה שקיבל מהרבי הקודם ביחידות. בדרך צחות היו שואלים לגביו "היכן מחזיק בתפילתו, ב"ויברך" או ב"דוד"..

ועיניו משוטטות..

קרה פעם שהתפלל ר' משה במנין שהתקיים בחדרו של רבינו. הסדר הי' אז, שהחזן הי' מתחיל (את "חזרת הש"ץ") רק לאחר שרבינו גמר שמו"ע, הרבי הי' מסתכל בסידורו מילה במילה עם החזן בחזרת הש"ץ (כפי שתמיד דייק הרבי).

כ"יוצא מהכלל", באותו יום, כשהרבי גמר תפלתו, במקום להביט בסידורו, כדרכו הק' בזמן שהחזן התפלל "חזרת הש"ץ". הביט הרבי אל פינה השני' של החזן ... הרבי פשוט הסתכל איך ר' משה מתפלל שמו"ע (הוא האריך יותר), לאחר שסיים "עושה שלום", חזר הרבי למנהגו לעיין בסידור, והיה לפלא.

"והיה כנגן המנגן"

מזכרונות התמימים (ביניהם, מנכדי ר' משה) שנכחו בשעת מעשה:

בסביבות חודש סיון תשמ"ח, באחד מהתוועדויות ש"ק, בין השיחות והקהל כבר סיימו לנגן ועוד רגע קמעה מתחיל הרבי בשיחה הבאה. והנה ר' משה נתלהב מדיבוריו הקודמים של הרבי בכמיהה לגאולה, עמד על מקומו, וכמעט בריקוד, התחיל לנגן הניגון (במקומו בקהל, ממש מול פני הרבי): "זנוכה ונחי" ונראה.. לשני ימות המשיח ולחיי העוה"ב.. " (תפילת ובל"צ)

ניגון זה אכן לא היתה ממקור חב"די, אך הי' שגור בפי כמה חסידים. הוא הובא ע"י ר' שלמה שימאנאוויטש (חותנו של ר"פ מאצ'קין) ועוד, ניגון זה היה חביב אף אצל ר' משה, והיה מנגנו לעיתים קרובות בקרב משפחתו וכו'. היות והרבי עשה אז "שטורעם" בענין משיח וזירוז בואו, התחיל ניגון ברוח זה.

הקהל (שלא הכירו הניגון כ"כ) לא השתתפו בנגינתו. גם זקני החסידים שישבו על יד הרבי, התפלאו במקצת, ביניהם ר' יואל כהן שי'. אחרים אף רצו להפסיקו (שהרי שלא הי' מתוכנן מראש, ועוד שהרבי עומד להתחיל השיחה). לעומתם, חייך הרבי ואמר "נו, מד'ארף עם ארויסהעלפ'ן"...

נשיקה בספר תורה

חזר ר' משה בשם הרבי הריי"ץ: "איינער זאל אפ'לעבן כל ימיו און האבען כל טוב בגו"ר - קומט דאס ניט צו דעם שכר פון קוש'ן א ס"ת איין מאל אפילו."

[מרשימות ר' א.ב. בלעסאפסקי, תשס"ד - ולהעיר משינוי הלשון בסה"ש

תש"ו-השי"ת ע' 127 ובהנסמן שם.]

תפילות האב, ופעולות בנו

סב החתן ר' משה רובין מקבל דולר מכ"ק אדמו"ר

המשפיע וה'עובד' הוותיק מניח א"ע בלימודו ותפלתו כדרכו.

כשבא זמן תפילת המנחה, נעמר ר' משה להתפלל. שניות ספורות לאחר שנעמד לתפילת מנחה, עצרה הרכבת בתחנת העיר אלבאני, 'ועלה' מבקר הרכבת 'אחר

השנה שנת תשט"ז והילד ישראל רובין - אבי החתן, בא עם אביו - ר' משה לחסות בצלו של הרבי בחג החגים י"ט כסלו. יצאו הם בנסיעה ממונטריאל הרחוקה לניו-יורק.

למחרת ההתוועדות עשו את דרכם חזרה ברכבת, כאשר ר' משה רובין, האב,

והודיע כי על כל יושבי הקרון לעבור לתחילת הרכבת. תוך דקות אחדות התרוקן הרכבת על נוסעיו, שכן קרון זה לא ממשיך הלאה.

בנו ישראל, עמד מבוייש קמעא. לא ידע כיצד להסביר ל'מבקר' מדוע אביו אינו יכול לזוז עתה, ובלבו הרי ידע שתפילתו של האבא תארך יותר משתי דקות... כך, עמדה הרכבת והמתינה 15 דקות תמימות בתחנת 'אלבני', עד שסיים הרב משה רובין את תפילתו. רק כשסיים המשיך בדרכם למונטריאל...

... כעבור 20 שנה, כאשר הרב ישראל רובין נבחר להיות השליח החב"די באלבני, נזכר בסיפור המעשה ותהה בלבו האומנם ישנו קשר של' השגחה-פרטית' בין תפילתו של אב לפעולותיו של בן...

* * *

שער

רשימות

התוועדות וסיפורים

רשימות הרה"ח ר' ישראל אליעזר שי' רובין, אבי החתן

התוועדות ט' כסלו יום הילולא דאדמו"ר האמצעי - תשכ"א לפ"ק -
המשפיע הרה"ח גרינגלאס. קיצור, ולא כל ההתוועדות

- ד' דפנות להנצל ממים הזידונים -

ר' מנחם זאב הלוי גרינגלאס

נח, כשרצה להנצל ממים הזידונים, עשה ד' דפנות. - חסיד צריך לעשות ד' דפנות להנצל, ואלו הן: לחזור שיחה ששמע מאדמו"ר; שיצייר לעצמו איך הי' בשעת היחידות וכד' שזה מגביהו הרבה הרבה ממצבו; לחזור ניגון שהרבי בחר בו וכו' - לחזור מה ששמע מחסיד ישיש. פעם הי' אצל אדמו"ר מוהריי"צ "גוטער איד" ואמר לה"גוטער איד", "זאגט א ניגון". ותמה על הלשון. והשיב, "ניגון איז רעדן.. בתורה, אם ייכתב שם טעם 'פשטא' וכו' הרי הוא פסול. שניגון הוא לשון הנשמה, והוא תענוג ואינו בגילוי.

[ניגנו אתה בחרתנו].

- כשהגיע זמן המנחה, הי' ממש רץ בין אנשים... -

הרה"ח יהושע אייזיק [ברוך, הי"ד, המשפיע בתו"ת ווילנא] הי' דוגמא לקבלת עול. כשהגיע זמן מנחה, הי' ממש רץ בין אנשים, שמא יעבור זמן מנחה. פעם, דומני בשמח"ת, היו שלקחו משקה, ובשעת קרה"ת היו בשכרות והיו מבלבלים. וכשראה ר'

יהושע אייזיק זה, דממשקה יצא דבר כזה, אמר להבחורים משום ההתוועדות אין לעבור מלהתפלל בציבור למחר כו'.

- תיקון לשכחת 'שנים מקרא' -

ר' חוניע מאראזאו

הרה"ח חוניע מאראזאו נכנס פעם לאדמו"ר שמשום רוב הבלבולים של המלחמה והנסיעות, שכח לעבור הסדרה וגם שכח איזה סדרה, והשיב אדמו"ר שצריך לעבור על כל התורה כולה שני' מקרא ואחד תרגום.

[אמר שיאמרו לבחור א' שיבוא. ההתוועדות הי' למטה,

הוא הי' למעלה, ואמר: זהו ירידה לצורך עלי'..]

אדמו"ר האמצעי אמר, יצה"ר הוא זבוב בין שני מפתחי הלב – זבוב בגימט' "טוב" – שאי"צ לזה גיעה..

להגיד "ALRIGHT" (=הכל בסדר אצלי') – אינו הרגש חסידותי; שהרי בכל פעם צריך לחשוב שאינו ALRIGHT.

אדמוה"ז, ור' שלמה לוצקער – הוואלפער – היו מקבלים תורת המגיד אות באות. פעם הי' הוואלפער יושב על הארץ שהי' עני מאד ולא הי' לו לתקן את הארובה (=chimney בלע"ז), והשמוץ הי' בכל הבית, ולכך ישב על הרצפה ששם אין ריח, והתאנח על הגשמיות שלו. ואמר אדמוה"ז, שתולעת אוכלת בו. ואדמו"ר הצ"צ אמר [על-זה], שמא משום שהתאנח על גשמיות, ושמא משום שהדגיש איך.

[סיפר המעשה המובא ב"סיפורי חסידים" על הנ"ל].

- אנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר... -

פעם אמר ר' אייזיק לר' הלל, שפעם דקדק באכילה ומצאו שהוא טריפה – הנך כחמורו של רבי פנחס בן יאיר. והשיב, הלואי – אם הם כמלאכים אנו כבני אדם, ואם הם בני אדם אנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר...

ס' 'שני המאורות'
לר' אייזיק מהאמיל

- "מי שאין לו חוש בנגינה, אין לו חוש בחסידות..." -

אדמו"ר [מהוריי"צ] אמר פעם, שאין לו חוש בנגינה, אין לו חוש בחסידות. ואח"כ שאלו לר' חאטשע פייגין שהי' משכיל נפלא, אך לא הי' יכול לנגן. והשיב, איך קען ניט זינגען, אבער א חוש אין נגינה האב איך..

הצ"צ בהתוועדות, פעם קפץ על השלחן ואמר, לבי חלל בקרבי, בגימט' חיים. ואז הי' בן 68 שנה..

- טלית בוכה -

הקעלמער מגיד בא פעם בימות החמה לדרוש, והי' מעט אנשים, שהלכו כולם לדאטשע. ודרש, שפעם נכנס לבית ושמע קול, ולא הוה א' שם. ושמע שהקול הוא מן הארגו, וראה שם טלית בוכה. והשיב, שהכל לקחו לדאטשע חוץ ממנו.. והלה ניחמו, שיבוא יום שיעזבו הכל חוץ ממנו.. [- כאן יצאתי, ולא שמעתי עוד. חבל]

* * *

"ט כסלו תשכ"א. התוועדות המשפיע הרה"ח גרינגלאס והבחורים. לא הייתי בתחילתו כחצי שעה.

זה שבאים לכאן (= לשיבה, שעתה היו מקצת התלמידים ילידי אמעריקא) הוא השגחה פרטית. פארוואס גייט ניט אין תו"ת דיין ברודער אדער דיינע עלטער זיידעס, ווייל דיין שרש הנשמה איז דא. - דאס איז אלץ ביז מען קומט אהער, מכאן ואילך, בחירה חפשית - מען קען וועלן נעמען און מען קען ניט וועלן.

- א בע"ח זאגט ניט וויבאלד ער איז א בע"ח איז "בטל מקח" ... -

אפילו א שעה, א טאג, א וואך, א. א.וו. פאר ר"ה איז מען געווען גאר ערגעץ אנדערש, פונדעסטוועגן קען מען פראווען ר"ה און באצאלן די פנימיות שפעטער - א בעל-חוב צאלט שפעטער, א בע"ח זאגט ניט וויבאלד ער איז א בע"ח איז "בטל מקח" און ער גייט ניט טאן, מען דארף זיך דאך מפרנס זיין. אדמו"ר הריי"צ אמר, איך בין אלעמאל געווען א בע"ח, אבער איך האב ניט באנקראטירט - א בע"ח ווייסט אז עס איז פאר'ן הכנסה.

- היות שאתה בתוך העסק, אינך יודע מה שסביבך ... -

[סיפור אדה"ז, השיחה שלו עם ר' יוסף כלבו בשקלאוו; שדוד הוא מלכות ומלכות יודע הכל], וקישר זה שלפעמים אדמו"ר אומר שילך לשיבה וכדו', ולבחור אחר לא). סיפר, שפעם בא בעל עסק לרבי וישאלו ענין. והתפלא שהוא הי' בעסק כמה

שנים והרבי לא הי' בעסק כלל, ויאמר לו הרבי – שאתה בתוך העסק, אינך יודע מה שסביבך, אני חוצה לה, ע"כ רואה אני מה שסביבותיך.

נמצא, אשר קודם מ"ת הי' [בסדר של] מחדו"מ: הכיר את בוראו – גילוי זה מחשבה; דיבור [חסר?]; מעשה – מילה. אחר מ"ת, הי' [בסדר של] מעשה-ודיבור-ומחשבה [=מודו"ח]: מילה הוא מעשה; "כשיכול לדבר מלמדו ק"ש, דיבור; מחשבה – חסידות. וזה שבקונט' אחרון ישנו תפילה במתינות – מחשבה; לימוד ש"ס – דיבור; שביתה [?] – מעשה – [קונט"א] זה כבר לבע"ב שכבר היו בסדר מודו"מ"ח.

- שאם לא יעשה הענין, הרי עושה שידבר דברים בטלים! -

כשאינ פועלים במעשה, הרי הדיבור הוא דברים בטלים. פעם אמר אדמו"ר (הריי"צ) לא', שאם לא יעשה הענין, הרי עושה שידבר דברים בטלים. וזאת, אף ש"שיחת חולין של ת"ח כו"..."

צ"ע, שכל דבר שעושה קודם לכן צריך להיות במחשבה וא"א לחשוב ב' דברים בפעם א', כמו מי שנתון בתוס' אינו יכול לחשוב אודות דבר אחר. וא"כ איך יכול להיות כשמתפללים אומרים דברים כסדרם, שזה צריך מחשבה – וברגע ההיא חושבים אודות דברים אחרים –

אלא, שיש פנימיות וחיצוניות השכל וכיון שהוא חושב כ"כ, נעשה זו פנימיות שכלו ומתפלל בחיצוניות השכל.

"שניאור" – ב' אור: אור, ואור השכלה. כידע החילוק בין "קודם פטרבורג" ולאחריו- זהו החילוק. "טוב לשמים" – הויכע זאכן; "טוב לבריות" – חוץ.

- ציפור עצל ביום חם מאד -

חותמתו של הרשב"ץ

רשב"ץ אמר, ציפור עצל ביום חם מאד, עצל לילך לשתות מים, ונוטה למות, וכיון ש"רחמיו על כל מעשיו", בא רוח קדים און שטויסט אים אוועק אין א וואסער'ל, אבל הוא עצל לכוף ה'שנאביל' – דאס איינבייגן דער שנאביל דארף מען אליין. חסידות הוא מים קרים על נפש עייפה. חסידות יכול להפוך מן הקצה אל הקצה ביום א' ממש.

– “אם כוון לבו, יצא”. “כיוון” הוא פתח חלון, כמו בדניאל “כוון פתיחין ליי” – הלב צריך לפתוח מעצמו ואז “יוצא” מן הגלות. המשל מעלים על הנמשל, ולכך מזה גופא, “אחר פטרבורג” התחיל השכלה ב”פוצו מעיינותך חוצה”, שההעלם משל על הנמשל. מועיל לזה אור, הוא מושך בחושך; כשרואים מרחוק אור, קען מען נאך ניט ווארטן, צריך קודם לילך שם.

אדמוה”ז “לקח האבוקה ונתנה בחוץ”. – יכולים רק לראותו, ואז הולכים לשם. אבער די אויג’ן דארף מען אליין עפענען.

כיון ש”צדיק מושל”, הי’ יכול להיות בלא טאיינע סאוועט, אבל ווען דער צד המנגד איז מודה, ווערט שוואך, הקטרוג הי’ שא”כ יפסוק חיותם של הס”א וכו’ שעתה הם יכירו האמת.

היום יש הרי “טייטש” ויש ביאור, וצריכים רק לפתוח את התניא...!

כשהולכים ברחוב צריך לחזור שורות תניא. [וסיפר שהאריז”ל הי’ רואה נשמות הצריכות תיקון משוטטות באויר, ומחכות שיהודי יאמר שם ד”ת. וכשמעלים אותם ומתקנם, הם עושים טובה להמבררם, ופעמים כשאין יודעים מאין בא הרהור תשובה, זה בא מהם...]. און דאן עסט זיך אנדערש, ניט דער עס’ן ווערט אנדערש – דער עסער, און ממילא ווערט די עס’ן אויך אנדערש.. באמת, החוץ הוא מרה-שחורה, אבל כשמפיצים “חכמות בחוץ – תרונה” (משלי פרק א) – אין עוד מרה-שחורה, ובחסידות מבין גם שכל אנושי טבעית.

ס’איז פאראן אזעלכע מענטש’ן וואס ווייסן גארניט אז זיי האבן א נפש, אין זייער גאנץ לעבן האב’ן זיי גענומ’ן פינף מינוא טראכט’ן וועג’ן זייער נפש.

“גם כל חולי וכל מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזאת” – קאי על ישות וכדו’.

[דיבר קצת אודות אור וחיות נפשנו ניתן לנו].

* * *

יום בדר”ח טבת תשכ”א. קבלת ממון מכ”ק אד”ש על לימוד תורת החסידות.

הרה”ח [ר’ יצחק] הענדל חזר שיחות כ”ק אד”ש על חנוכה שדיבר אדמו”ר, בענין אשר לכאו’ לא הי’ צריך הנס, דטומאה הותרה בצבור, אלא ללמד שאי”צ ‘בדיעבד’ אלא דצריך באופן ד’לכתחילה’.

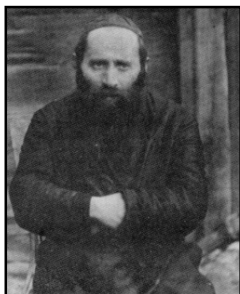
הרה"ח המשפיע גרינגלאס:

הידור איז נישט א צושעפענעש, וזהו הדבר שחסידים מהדרים ומוסרים נפש אפילו רק על הידור, ווייל מען ווייס אז ב"רצון אין התחלקות". (עי' קונט' ומעין). בשכל יש התחלקות, ער פארשטייט א האלבן שבל, אבל ברצון אין שום התחלקות, שאם לא עשה הדבר כולו, כמו שעלה ברצונו – ה"ה היפך הרצון. כמו בית שהי' צריך לבנותו בעשרים חלונות ולבסוף היו רק תשע עשרה, ואפי' שבשכל אינו איכפת, שהרי בלי זה הוא ג"כ טוב, וגם ס'איז גענוג ליכטיג אזוי – מ"מ זהו רק עפ"י שכל, אבל לאמיתת הדברים אינו כך, שהי' ברצון לעשות כ' והם רק י"ט..

בבואי לכאן [עיר מאנטרעאל], הי' בביהכנ"ס זקן ואיש פשוט, שבא מהעיירות סביבות פאריטש, וידע כמה סיפורים אודות ר"ה פאריטשער (הזקן הי' בערך בן שמונים אז). ויספר אשר לר"ה פאריטשער הי' לנט"י "קווארט" גדול ביותר של נחושת והי' עשוי באופן כזה אשר הי' מכסה על שפתי הכלי של נחושת, ולא הי' המים נוגע בנחושת, והיו לו שלשה ידים, וזה הי' כנגד הג' אופנים של חכ', (שחכ' הוא מים; והם: העמקה, התבוננות ותפיסת נקודת הענין). איי, ווי קומט גשמיות'דיקע "הענטלאך" צו אזעלכע זאכן, ס'איז אן אנדער זאך; און אויב ס'האלט אויס אין חסידות איז אן אנדער זאך; ולהגבי' כלי כזה עם מים הי' צריך פשוט "גבר אלים"..

מסופר, אשר לר"מ זלאטשובער הי' ג' מאות חומרות על נט"י..

ר' איטשע מתמיד

ר' איטשע מתמיד הי', קודם נט"י, בודק את ידיו, אפילו מיט זיינע הענט פלעגט ער ניט גראב'ן קיין "טונעל'ן" כו', פונדעסטוועגן.. ולא הי' מסתפק בזה, והי' מקרב א"ע לנר, לראות יותר טוב. ולא זו בלבד, אלא שהי' רואה שהי' משים משקפיים על עיניו, וכ"ז הוא רק קודם הנטילה (קודם הי' משפשף ידיו, ואפי' כאשר הכל הוא רק דבר דרבנן כו'). ובשעת הנטילה, בידי וכו'. בכלל הי' יותר זמן עסוק בהנ"ל, מאשר הי'

אוכל.. – דערפאר רוקן זיך חסידים ניא אן א קווארט, משא"כ א מתנגד גיט א שפיי אויף ביידע הענט און איז יוצא..

[ניגנו "הנרות הללו"]

ישנו מ(אדמו"ר האמצעי ?) אשר הנרות הם אותיות התורה, והנ' הוא נ' שערי בינה. וגם ישנם נ' ספרים (ה' חומשים; כ"ד ספרים וכו'). "אנו מדליקין" – באמת אלץ איז פאראן: די ליכט און דער פאדים, מען דארף נאר אנצינדן, ויש להנפה"א כח לזה, עס פעלט נאר אנצינדן.

- דער רבי היינגט אויפ'ן וואנט, אבער.. -

פעם בא א' לביתו של השני אבל לא רצה לאכול, וישאלו "הרי משרע"ה היינגט אויפ'ן וואנט, און איך שטיי אין קיך – מעגט איר עס'ן!" ויאמר לו, "אם אתה היית תלוי ומשרע"ה אין קיך – הייתי אוכל..". – אז דער רבי היינגט אויפ'ן וואנט כו' ווערט גארניט פון דעם..

"אסור להשתמש בהם" – מען טאר ניט טראכטן א תכלית, "קרדום לחתוך בה", ישות, בלמדו תורה. תורה הוא ענין מלמעלמ"ט. וזהו ההפרש שבין תורה ותפילה, ולכן אפי' עכו"ם שלמד תורה אפי' יומם ולילה, אינו פועל עליו. – אבל כשלומד תורה משום שידוע אז דורכדעם וועט ער דערהערן אלקות, כדכתיב שענין נר חנוכה הוא "וערכת נר למשיחי", שהוא ענין נר בראשית, שהיכן גנוז, גנוז בתורה. ולכך ידוע המעשיות שהבעש"ט הי' מביט בספר ואומר לעגונה וכו', שיש בו אור.

ישנו חילוק בין אש אמיתי לזה שבתמונה, אפילו שיכולים לעשותו ממש, מ"מ יכול לבחוננו אם הוא אש אמת או לא. מקרוב יכולים לבחוננו, כשנוגעים אותו אם הוא חם, ומרחוק – כשמימים חושך בחדר, אזי אם יכולים לראות עוד את האש, עס לייכט ניט.

- העיקר חסר מן הספר!.. -

עס פעלט דער אנצינדער. "הנה האש והעצים ואי' השה לעולה", מען דארף זיך אנצינדן, כידוע ממכתב אדמו"ר שעל ג' דברים שהעולם עומד, הנה על תורה כבר הסכים הס"מ שיכולים לחשוב תכלית, ועל גמ"ח גם הסכים, אבל לא על עבודה.. מען דאווענט, און עס ווילט זיך טאקע ניט אבער עס וואלט געווען בעסער אז עמעצער וואלט געזען, אדער אפי' א ציג וואלט צוגעשאקלט מיט'ן קאפ.. און די משנה אז כל העושה עצמו [כו'], אינו מת עד כו' – דאס איז נאר פשט'לאך, אבער לאמיתת הדברים.. נמצא אשר שירת האור, הוא "לך הוי' הגדולה והגבורה וכו'".

ר' שעי' אייזיק [=יהושע אייזיק ברוך, הי"ד, המשפיע של רמז"ג בוויילנא] הי' עומד על נקודות של אדמו"ר [מוהריי"צ], ולכך האט ער געהאט וואס צו רעדן ארום אים ווי בינען ארום א בינשטאק. איי, צו זען ווי ער דאווענט זיך, ווי ער פירט זיך..

- המחודו"מ – לתקנם כדרוש! -

אודות זה שנשמע דברים ב"חדר האוכל", והם ממש אסורים גם עפ"י דין... [ולהקדים,] דין [נרות] חנוכה הוא למע' מג' [טפחים] ולמטה מ'. – הג' [טפחים] הם מחדו"מ, און מ'דארף דאס מתקן זיין, פאר וואס מען קומט צו צינדן חנוכה-ליכט.

אייע פון די בעסטע מאכלים איז "קישקע", דאס הייסט מען נעמט אזא קישקע פון א בהמה, און מען לייגט אריין דארט "מעל" מיט "שמאלץ" כו', איז דארטן געפינט זיך צואה... – נאר מען נעמט עס און מען רייניקט עס אויס און מען קאכט עס, און מען שייניקט דאס, און מען "סקראפעט" עס דורך, און מען שוויינקט עס מיט הייסע וואסער – איז ערשט דאן, קען מען גארנישט דערקענען א שפור פון די צואה. לייגט מען דארט אריין כנ"ל, און יעמאלט ווערט דאס מעדני מלכים. ווי וואלט געווען אז איינער וואלט גארניט אויסגערייניקט און גארנישט געטאן צו דעם, און ער וואלט גלייך אריינגעלייגט דארט די "מעל" און די "שמאלץ" כו' – איז נישט נאר עס פארפויל'ט זיך אליין, נאר עס מאכט אויך איבער די גוטע זאכן... – ווי קען מען לערנען חסידות מיט אזא מויל וואס עס איז דארטן פאראן אלע מיני צואות...

- לא משערים עד כמה הדיבור פועל – לטב ולמוטב! -

"...דורש על כל קוץ תילי תילים". – פון יעדן ווארט ווערן גאנצ'ן זאכן. גאנצע נבראים ווערן פון דעם. ווי ס'איז פאראן א מעשה אין ספר הזכרונות, וואס ס'האב'ן זיך באוויז'ן די נבראים און זיי האבן זיך ממש דערשראקן פאר זיי (המעשה הוא עם ר' אליעזר בע"ש). ווען מ'וואלט געזען אזא נברא, וואלט מען ממש געפאל'ן פון דעם.. און די דיבורים בלייבן נישט, זיי יאג'ן נאך און מאנען. זיי מאנען, און זיי מאנען מיט אן אמת. צו יעדע נשמה, פאר עס קומט אראפ למטה, גיט מען אים די גאנצע אותיות, אבער די צירופים דארף מען אליין מאכן, מען קען ריידן דברי תורה און מ'קען ריידן... און זיי יאג'ן נאך און זיי האבן אמת.

אין היינטיגע סדרה שטייט "כי פי המדבר אליכם". איז דער טייטש, ער האט גערעדט צו זיי אין לה"ק. מיינט מען דאס ניט לשון הק' כפשוטו, נאר א הייליג'ן צונג, וויילע היינט זעט מען אז ס'איז פאראן "עברית" וואס זי איז שלימות לכל הלשונות, דאס הייסט – אלע מיני דברי ניבול וואס איז פאראן, האט מען דארט אריינגעשלטעלט.. און עס ריידן דאס יונגען מיט מוידן אזעלכע, איז מיט דעם האט זיך יוסף דערקענט צו די ברידער, אז ער האט יע געהאט א הייליגן צונג. און אז עמיצער קען ניט אנדערש, איז בעסער ניט ריידן טאקע..

”וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא” – מ’דארף טאקע ארויף-לייגן א שלאס אויפ’ן מויל, און די דיבורים לויף און יאג’ן נאך און מאנען. יע, זיי מאנען. און פון דאנען נעמט זיך וואס דאס וואס אמאל, לעת מן העתים וזמן מן הזמנים, וואס עס ווילט זיך אביסל דאוונען, קומט אין-מיטן אזעלכע זאכן וואס צוטומעל’ן אים אינגאנצ’ן, און דאס איז וואס ס’שטייט אז ס’איז פאראן ”כף הקלע” בעוה”ז, און דאס איז וואס מען גיט עם א קלאפ מסוף העולם עד סופו ממש. [לפנ”ו דיבר ע”ד תפילין דר”ת שהם מוחין דאבא כו’].

”משקה” הוא שעושה ומורה ”תנועה” בעבודה, ולכך האלטן ניט חסידים פון געפארבטע משקה, שמשקה ”לבן” ווייזט אויף ”קלאר”, קלארע עבודה, נישט געפארבטע. (און אויף חנוכה טאקע דארף מען האבן שמן זית זך..). אפי’ באמת ווילט זיך נישט, אבער בעסער וואלט געווען ווי איינער וואלט געזען ווי ער דאוונט, אדער לכה”פ א ציג וואלט צוגעשאקאלט מיטן קאפ.

מ’מאנט צו האבן ”לאטקעס” פאר חנוכה. דער ענין פון ”לאטעס” ווייס מען דא ניט... אז ס’איז פאראן א ”לאך” אין ”זאק”, ווארפט מען אים ארויס.. – זיין טאטע [של הרב הענדל], האט גוט געקענט מאכן ”לאטעס”..

דער רוז’נער הי’ לו מנהג בחתונה, לחשב כל היחסים של ב’ הצדדים, ויחשוב שהוא בן לר’ שלום ונכד לבן המגיד וכו’. והצד האחר אמר: אבי הי’ שניידער, והי’ אומר אשר אין לקלקל חדשים וטוב לתקן כלי ישן.. ויאמר הרוז’נער ע”ז, ”גענוג..” – ענין ה”לאטקעס”, דא גיט מען ברוחניות ”לאטקעס”, זאל מען זיי עסן חנוכה.

”אש” איז דער גרעסטער מברר, און ער גיט צו דעם בעסט’ן בירור, ער נעמט ארום. [נגמרה ההתועדות].

* * *

התועדותיו של הרה”ח וכו’ ר’ ניסן נעמענאו ז”ל – סבא

רבא של הכלה – ב”בית חיינו” בשנת הכ”פים,

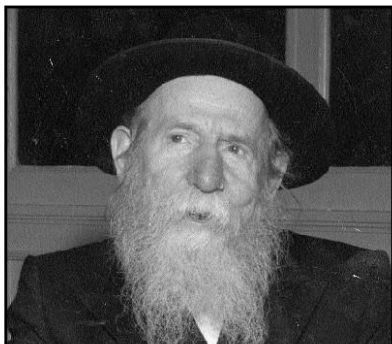
ונרשמו בשעתן ע”י הרה”ת ר’ ישראל אליעזר שי’ רובין – אבי החתן

התועדות זאת חנוכה [תשכ”?], הרה”ח ר”נ נעמינוב.

”דארט וואו א חיצון האט א קוק געטאן, וויל א פנימי ניט קוקן..”

לא די בפך השמן! עליו להיות חתום בחותמו של כהן גדול, היינו ההתקשרות

לכ”ק אד”ש..

ר' ניסן נעמענאוו - סבא רבא של הכלה

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אמר בפרידתו מאנ"ש דרוסיא - "יעצט וויל איך ריידן צו די תמימים וואס זיינען יעצט אין דער ארבעט. הגם איך בין א בן יחיד, האב איך ניט געהאט דעם ענין פון אחים, אבער אין צורה - יע.

דעם נאמען אחים וויל איך ניט ניצן (היות שאצל החיצוניים יש שם זה -) און דארט וואו א חיצון האט א קוק געטאן, וויל א פנימי ניט קוקן.."

מהתוועדות ו' טבת תשכ"ו לפ"ק, הרה"ח ר"נ נעמינוב.

"איז ידוע אז כדי צו גיין, דארף ערשט זיין הסגה לאחור"

כ"ק אדמו"ר הרש"ב אמר שזה שכתוב בתניא פ"ז "בכוונה עצומה", אשר יש בזה כמה מדריגות. שבפשוטים, הוא שיבין פירוש המילות. וכן למעלה מזה.

וסיפר הרה"ח הנ"ל שר' איטשע מתמיד פלעגט קוועטשן "לך לבדך חטאתי ורע בעיניך עשיתי".

עס דארף זיין דעם "אם זכרתיך על יצועי" - ווען ער לערנט, לערנט ער דאך, אדער נאכער, שפעטערדיקע שעות.

דער ענין פון ירידה למצרים איז אויב דאס איז אויף ברייטע פלייצעס, ווערט דערפון "אעלך גם עלה". מעלה נפלאה בגלות, וכמו שמצינו ביעקב.

אמאל איז געווען אין ליובאוויטש אן אויסשפראך מ'וועט דארפ'ן ארויסגיין אין וועלט". דאס הייסט, זיי זיינען ניט געווען אין וועלט. איתא במאמר בשם מדרש תנחומא, "אם אתה רוצה לראות שכינה בעוה"ו, עסוק בתורה באימה ויראה".

"בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים". דער ענין פון יציאת מצרים איז שייך ביי יעדע מדריגה.

אמאל פאלט מען אין עבודה; איז ידוע אז כדי צו גיין, דארף ערשט זיין הסגה לאחור. ועוד יכול להיות אז ער האט געגראבט אביסל און נאר דערגרייכט צו די אויבערשטע וואסער. נאר מ'דארף גראבן טיפער אין די טיפערע וואסער...

רשימות הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' פלטיאל, אבי הכלה

הקדמה:

המובא לקמן הם רשימותי שכתבתי בזמן ששמעתי הסיפורים ובהערות יש הוספות וסיפורים וכו' שכתבתי כעת על פי הזכרון.

א' לפ' ויצא ג' כסלו תנש"א

שמעתי מהרב [הירשל] פוקס אודות המשפיע ר' יהושע אייזיק בארוך הי"ד, שלימד אותם חסידות והי' איש חסידי מאוד. והי' אומר שבהשכלה – מבינים הבחורים יותר ממנו⁴. כאשר רצו [=ברחו] מאטוואצק (ווארשע) לוויילנא, נשלח ע"י כ"ק הריי"צ להיות משפיע והי' שם עם הבחורים, ומשפחתו היו בקאוונא, והבחורים עשו ניירות ללכת לשנכיא ושכחו שיש לו א שוויגער, ומשו"ז לא נסע "הוא ומשפחתו" איתם, ונשאר בגעטא דקאוונא הי"ד.

כל ארוחת בוקר הי' התוועדות, ולא הי' יכול להבין איך בחור טוען שאין האוכל טעים – אז ס'איז געזונט, עס!, כך צעק.

[קיץ תנש"א]

"בכל יום, בא למעלה כ"ק אד"ש און קערט איבער עולמות על ביאת המשיח..."

ר' אברהם מאיור

בקשר עם השטורעם אודות משיח משלהי ניסן ש.ז. ואילך, שמעתי מסענדר דובאוו שיחי', ששמע מבחור ישראלי, שבחודש אייר בא ר' אברהם מאיור (שנפטר בי' ניסן השתא) לבתו מרת פינסאן בחלום. ודיברו, והיא אמרה לו שצריכים אותו לחזור ולבא לעוה"ז. ואמר לה בזה התוכן: בכל יום בא לפה – למעלה – כ"ק אד"ש און קערט איבער עולמות על ביאת המשיח, וסיים אל תדאגי אט אט קומט משיח!

וצריכים לברר הסיפור, והוא פלאי (או לא פלאי..).

⁴ (להעיר מספר השיחות ה'תש"ז סו"ע 114 ואילך.

היום יום ב' פ' נח, כ"ט תשרי הי' תהא שנת נפלאות בכל.

"שכשדיבר ר"א דא"ח – האט ער גערעדט פייער!"

ר' צבי פוקס

א. שמעתי הסיפור דלהלן מהרב פוקס שי', ששמעו מר' איטשע מתמיד: כ"ק אדמוה"א הי' מדייק בלשון הרב דאביו אדמוה"ז זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, משא"כ ר' אהרן מסטראשעלע לא דייק⁵. ופ"א אמר ר' אהרן דרוש (לאחר הסתלקות אדמוה"ז –⁶) – ודיבר בהענין דאחדות, והי' חסר לו אותיות הסברה והתבטא, "איך שווער (?) אט אזוי ווי איך לעב אז אזוי איז דער ענין (נלע"ד שהוא התוכן ולא הלשון ממש)

ובאמרו כנ"ל הכה באגרופו על השולחן בחוזה, ושבר חלק מהשולחן. ובימים ההם היו שולחנות מאד עבים (כטפח) ור"א הנ"ל הי' ממש קטן וצנום וכו', ומ"מ נשבר השלחן. והתבטא (הרב פוקס; ומסופקי אם כן שמע מר"י מתמיד), שכשדיבר ר"א דא"ח, האט ער גערעדט פייער!

ב. מענין לענין: אמר לי הרב פוקס הנ"ל, שהוא הי' משמש ר' איטשע בבואו לאטוואצק, וקיבל 'קנס' עבור זה – לקחו ממנו השלושים גראשין שנתנו לכל תלמיד בכל יום דמי אכילה – מפני שיצא מהסדר בלי רשות. וכשטען סו"ס מישהו צריך לשמש לר"י והלואי שיהי' הוא הזוכה, א"ל ההנהלה שצריך שיהי' ברשות, ולא קיבל מהם רשות לשמשו בקביעות, ומסר נפשו ולא אכל!

"והבטיח אדמונ"ע שאם ילמוד דא"ח – יחלים.."

ג. וסיפר, שר' איטשע היה איש קטן צנום וחלש ואמרו עליו שלמד ח"י שעות במעל"ע (ודיבר עמו – הר' פוקס ששמשו – מעט וישב ולמד; וכך מזמן לזמן הי' אומר לו משהו). וגם סיפר שנקרא 'מתמיד' אכן ע"ש לימוד הנגלה, ונחלה בהיותו תלמיד בתות"ל מרוב יגיעה בנגלה. והבטיח אדמונ"ע שאם ילמוד דא"ח – יחלים, וכן הי'..

⁵ ראה רשימת היומן ע' שס"ז.

⁶ כ"ה בהמקור, ומסופק מתי קרה.

”..ואמר שרבינו רצה שידעו המאמר באותיותיו”

ר' מרדכי מענטליק

ד. גם סיפר לי הר' פוקס שבשנת -קיץ- תרצ"ט, הי' אדמו"ר הריי"ץ אומר דא"ח בכל יום ש"ק בצהריים, והיו מניחים רק האורחים ליכנס, והמשפיעים היו מתחלפים. בשבוע א' נכנס א' מהם, כשהשני ישב על המשמר בסדר דלימוד דא"ח (באטוואצק למדו תלמידי הזאל דא"ח ביום ש"ק אחה"צ, ואילו תלמידי החדרים - למדו נגלה). והי'

מרשה לעשרה בחורים ליכנס בכל ש"ק (מתוך כ-מאה או מאה ועשרים) ובתנאי שביום ג' ידעוהו בע"פ (לא מהכתב כי אם מהחזרה). והיו נכנסים אז לאדמו"ר לחזרה, כידוע, הר' מענטליק ור' האטשע ועוד (והוסיף, שפה באמריקא לא הכירו מיהו הר' מענטליק ז"ל..). ואם לא ידעוהו - לא הורשו ליכנס פעם נוספת. ואמר, שרבינו רצה שידעו המאמר באותיותיו, וכשיצא המאמר בכתב, ראה שאמר בדיוק כמו"ש בהכתב! (השווה אשכבתא דרבי⁷)

גם אז הי' דיבורו של כ"ק מהוריי"צ קשה, ומ"מ הבינו דיבורו.

”שלום עליכם ר' משה זלמן! ונתעלה..”

ה. עוד שמעתי מהרב פוקס הנ"ל (יום א' לפ' חיי שרה, י"ט מרחשון ה'תשנ"ב): הוא עצמו התגורר בצעירותו בעיירה קטנה⁸ והי' לו מלמד איש זקן מחסידי קאפוסט, והלה סיפר לתלמידיו הסיפור דלהלן [בחזרו מחותנת בת רבינו הריי"ץ זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מרת שיינא הי"ד]: בשנת תרמ"ו נשלח בשליחות האדמו"ר מקאפוסט (הר'⁹ שניאור זלמן) לליובאוויטש, ובבואו לשם, ראה ילד קטן מסתובב בחצר, וישאל [אצל החסידים] מיהו הילד, וא"ל שהוא בן אדמו"ר. והלך ונתן שלום עליכם להילד בן ו' - כ"ק אדמו"ר הריי"ץ - וא"ל בזה"ל: "שלום עליכם, איך הייס משה זלמן. איך בין א מלמד¹⁰ אין דיסנא" (עיירה חסידית מפורסמת ר' שילם הידוע הי' משם), ותו לא. והנה בשנת תרצ"ב הי' חתונת שיינא¹¹ הנ"ל, בת רבינו, בעיירה קטנה אצל ווילנא. ואמר לעצמו הנה זקנתי לא ידעתי יום שיתאפשר לי לראות [איזה] אדמו"ר, ואף על פי שהי' חסיד קאפוסט, נסע לחתונה, ונכנס ליחידות. והסדר אז הי' שלא הי' רשימה רק נכנסו בזה אחר זה (כמו שהיום הולכים לקבל דולרים מהרבי - כך

⁷ ע' 106.

⁸ דיסנא.

⁹ י"א ששמו הי' ר' שלמה שניאור זלמן.

¹⁰ או: דער מלמד.

¹¹ מאג"ק הריי"צ חט"ו מוכח שכינוי' בבית הי' שיינדל.

דימה הרב פוקס). ובראות הגבאי איש זקן – הכניסוהו בראש, ובהכנסו לחדר אדמו"ר עמד כ"ק אדמו"ר לכבודו וא"ל: "שלום עליכם ר' משה זלמן"¹², וכמעט ונתעלף..

"כשאדמו"ר מלווה מישהו ה"ז סימן שא' משניהם ילך לעולמו"

ו. גם שמעתי מהנ"ל: ר' איטשע מתמיד סיפר, שבפסח האחרון שראה את כ"ק אדמו"ר, ליווהו אדמו"ר עד הפתח. והי' ידוע ומקובל בין החסידים דכשאדמו"ר מלווה מישהו ה"ז סימן שא' משניהם יילך לעולמו. וחשב ר' איטשע שיהי' על עצמו; שלא חשב כלל שהכוונה על אדמו"ר בעצמו. וכששמע שנסתלק – התעלף. דא"ג, ידוע שבהסתלקות אדמו"ר לקח איתו מנין מחסידיו, ביניהם ר' שמואל גורארי' ועוד. (לא יודע השאר).

"ר' איטשע מתמיד... שלא השתמש בכליו של מישהו זולתו"

ז. גם סיפר לי, שפ"א בליל ר"ה ויקראו ר' חאטשע פייגין הי"ד וישאלו אם יודע הוא איפה דירתו. וכשענה בחיוב, שאלו שוב אם יודע איפה דר ר' איטשע (היו¹³ שוכרים חדרים לכל האורחים, ובאחד מהם התאכסן ר' איטשע) וכשענה גם על זה בחיוב, א"ל שילך לביתו ויבקש מאשתו שתתן לו אוכל בשביל ר' איטשע. כשנכנס לבית ר' חאטשע (הדלת היתה פתוחה), חיכה עד שיצאה הרבנית לחדר החיצון. היא שאלה [אותו] מה אתה מחפש, ור' פוקס ענה שבעלה שלחוהו לקחת אוכל לר' איטשע מתמיד. והביאה לו א קליינע ווייסע טעפל (מכליו [של ר' איטשע]) – שלא השתמש בכליו של מישהו זולתו כלל חוץ ממקומות אחדים (ואמר הר' פוקס, כמו (? חנאוויטש, והיו עוד כמה)). והי' בתוכו קצת צימעס. וחזרה הרבנית לתוך חדרי הבית. הוא חשב שהיא תביא עוד אוכל, והמשיך לחכות, ולאחר זמן יצאה עוה"פ ושאלה "ומה הנך רוצה כעת?", וענה שמחכה ליתר האוכל, ואמרה שזהו כל מאכלו לכל החג.. ושאל בתימהון "האומנם אין עוד אוכל? הרי אי"ז מספיק לב' ימים ולב' לילות!", וענתה שגם זה לא יאכל.. וכך הוה, שפשוט לא אכל!

¹² (בזכרוני [שאינו ברור, והפנים כתבתי בעת שמעי'] שאמר "שלום עליכם ר' משה זלמן דער מלמד פון דיסנא". (13 הערת הכותב: סיפורים אלו שמעתי לפני שנים רבות ואין זכרוני אתי על פרטים קטנטנים, אבל כפי הזכרון כעת, אמר לי הר' פוקס ז"ל שהישיבה הי' [או ששכרה -?] - בבנין שהי' לפני זה האטעל וכיו"ב והי' וכתחילה מחולק לחדרים אחדים, ולר' איטשע הי' חדר כזה, מיום בואו - בתחילת אלול - עד עזבו - אחרי חודש תשרי. מעניין לענין - בהיות ר' איטשע אצל הרבי באטוואצק התועד כל לילה ממש עד אור הבקר, לילה א' עם הבחורים ולילה א' עם הבעל הבתים וחוזר חלילה. הי' שותה משקה "ווי א פיש" ובבקר אור הניח בגדו מראשותיו וישן כחצי שעה ועמד לעבודת היום.

[הערה: במ"ש ששתה משקה כדג להעיר מתורת מנחם חלק ד' ע' 224 "צופיל האט ער נישט געדארפט", ואין בזה סתירה שלגבי סתם אנשים הי' כדג, ואצל כ"ק אדמו"ר כל מה ששתה הי' לא "צופיל" וק"ל].

א' לפ' תולדות, כ"ו מרחשון ה'תשנ"ב.

מה ששמעתי מהר' פוקס אודות התמים
הרה"ג והרה"ח ר' בערל קורניצער – גארפינקל:

ר' בערל קורניצער

א. הוא הי' בחור מבוגר ולא נשא אישה עד קרוב
להמלחמה¹⁴ שאז נספה עקדה"ש. הי"ד.
”ידע בע"פ אלע געדרוקטע ספרים”

ב. הי' גאון עצום. ידע בע"פ (בלשון הר' פוקס) אלע
געדרוקטע ספרים היינו ש"ס ופוסקים וכו', והי' גורס כל הזמן
בהלכו ברחוב וכו' ולא פסיק פומי' מגירסא.

”הי' ה'פוסק אחרון' בכל ענייני הישיבה”

ג. הי' ה'פוסק אחרון' בכל ענייני הישיבה, משרתו ה'אפציעל' הי' "בוהן כללי",
אך בפומ"מ על פיו באו ועל פיו יצאו וכו'. פ"א עלו לכתה גבוהה יותר, וכי הסדר שנקבע
עד אז, היו צריכים ללמוד 'רנ"ט' וההנהלה החליטה שילמדו מאמרי האדמו"ר – דעם
רבינ'ס – היינו מכ"ק אדמו"ר הריי"צ. אמנם התלמידים לא רצו, וההנהלה לא שילמו
עבור ספרים (קופיר) של 'רנ"ט' והחליטו לכתוב כ"א לעצמו בכת"י. ובבואם לשיעור
הראשון אצל [ר' ברוך פרידמאן?¹⁵], המשפיע קיבץ את כל הכת"י וחילק המאמר מכ"ק
הריי"צ ולמדו בו..

ר' חאטשע פייגין

”ואז קיבל מכתב מכ"ק אדמו"ר ושאלו איזה מאמרים
חזר!!”

ד. מרגלי' בפומי', שכל דבר שלומדים – צ"ל
בע"פ. וסיפר לי הר' פוקס על עצמו, שפ"א נסע הביתה,
ואמר לי' ר' בערל שנכון הדבר שיחזור דא"ח ברבים, ור'
חאטשע ז"ל הי"ד שלח להמשפיע דהעיירה שלו¹⁶
(והמשפיע הי' איש זקן, בא בימים תורה וגדולה במקום
א' וכו'), שהיות וא' מחשובי התל' בא העירה, נכון
שיחזור דא"ח ברבים. ובבואו [הר' פוקס] הביתה, לא

(14) מטעם שית' להלן.

(15) כן הוא בהמקור, היינו שלא שאלתי את הר' פוקס ז"ל מי הי' המשפיע ועל פי השערתי - שהי' ר' ברוך פרידמאן
”פוילישער” הי"ד.

(16) כמדומני דיסנא.

סיפר לו המשפיע מאומה ובבוא רעוא דרעוין אמר שבהיות שנמצא פה מתלמידי התמימים, שיחזור דא"ח תחתיו (במקום המשפיע; שכן הי' המנהג מאז ומקדם, שכל משפיע הי' חוזר דא"ח בעירו בעת סעודה שלישית). והר' פוקס ידע בע"פ מהמאמר בתרפ"ח שלמד בישיבה (מפני הוראת ר' בערל ז"ל הי"ד הנ"ל) ואמר שיחזור ממה שלומד בישיבה, וחזר חלק מד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה, וכן הי' לג' שבתות שחזר מאמרים שונים, ואז קיבל (ר' פוקס) מכתב מכ"ק אדמו"ר, בו שואלו על איזה מאמרים חזר!!!

"סיפר שבלילה חלם שבא אליו כ"ק אדמו"ר ואמר דא"ח"

בנין של הישיבה באטוואצק

ה. בסוף זמן הישיבה באטוואצק, נחלה ר' בערל הנ"ל על הריאה¹⁷ והירבה לסבול מזה, והיתה [בתו הבכירה של כ"ק אדמו"ר הרי"צ] מביאה לו חמאה ותפוזים לרפואתו. פ"א כשבאתה אליו, סיפר שבלילה חלם שבא אליו כ"ק אדמו"ר [מוהרי"צ] ואמר דא"ח ארוך יותר משעה

על הפסוק 'כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני הוי' רופאך', וכשעמד משינתו הי' כל המאמר מונח אצלו¹⁸ (ובכלל לא הי' שייך אצלו שכחה!)¹⁹. והלכה וסיפרה לכ"ק אדמו"ר אבי, ואדמו"ר שחק²⁰ ואמר שייך עוה"פ להרופא. והרופא

(17) כן הוא בהרשימה שכתבתי אז, ומובן שיש יותר סמכות למ"ש בעת שמיעת הסיפורים לזכרוני אחרי חמשה ועשרים שנה. אבל כמדומני שסיפר לי הר' פוקס ז"ל שסבל על הריאה מטובורקוליז משנים רבות, וזה הי' הסיבה שלא התחתן, שהמחלה הזאת מתעורר אחר זמן רב ואי אפשר לחיות אתו, ומשו"ז חש מלהתחתן. ואולי מ"ש כאן אינו סתירה להערתו כאן, שסבל שנים רבות מטובורקליז, ולבסוף שנות הצדיק התעורר המחלה ונתחזק, וקרה כמו"ש בפנים.

(18) ובלשון הר' פוקס ז"ל: "ער האט די מאמר!"

(19) הערה: יש סיפור עם הצמח צדק והפעטער יוסילי, [אוצר סיפורי חב"ד ח"ד ע' 133 -וש"ג-] שהי' להם חברותא ביחד בזמן הסתלקות כ"ק אדמו"ר האמצעי, והחסידים רצו את הצמח צדק סירב ושלחם לכו"כ אחרים שימנורו כרבי, ומהם לאותו פעטער יוסילי.

פעם אחת למדו סוגיא מסוימת ונשאר להם קשיא בלי פתרון, ובלילה חלמו שניהם שהגיע להם כ"ק אדה"ז וענה על השאלה, ובבקר קם בפעטער יוסילי והחלום הי' אצלו אבל התשובה לא זכר.

ונכנס לכ"ק הצ"צ ומצא על השלחן הנחה ממענת כ"ק אדה"ז שאמר להם בחלום, ואמר הפעטער יוסילי להצ"צ: "נו, ווער דארף זיין רבי??!!"

הנהגה יהודי גדול כפעטער יוסילי שהצ"צ הציע ששיך לאדמו"ר"ת חלם ולא זכר התורה, ותמים מתומכי תמימים כן זכר, והוא פליא ביותר וביותר.

(20) בזכרוני, שהרבי שאל את בתו "ער האט דעם מאמר?!" וענתה "ער האט דעם מאמר", והפטיר כ"ק אדמו"ר הרי"צ "אויב אזוי זאל ער גיין נאך אמאל צום דאקטער".

בדקוהו ואמר שאין אצלו שום מחלה! וגם בהצילומים – נאבד²¹ המחלה! והי' נס ע"ג נס...!

"גייט פארהערט דעם ליובאוויטש'ן רבי'ן..!"

ו. פ"א בא בחור לא-חסידי לאטוואצק. ודיבר איתו ר' בערל וישאלו מה הוא לומד, והנ"ל אמר נזיר, בחשבו שאין לומדים בישיבות ואינו ידוע. וישאלו ר' בערל שהנה מכבר שהוא מודאג מהשאלה האם אפ"ל אשה נזירה. והבחור לא ידע וא"ל ר' בערל, לפני שתלמד הגמ' – תלמוד בחומש: 'איש או אישה כי יפליא וגו'..!

[אני שמעתי סיפור כע"ז על ר' שמואל, שבאו כמה "לומדים" לבחון אד"ש כשקיבל הנשיאות והוא שאלם כנ"ל. ולאחר שלא ידעו, אמר בצחות: גייט פארהערט דעם ליובאוויטש'ן רבי'ן...].

היום יום ד' ד (אור ליום ה', ה') טבת, הי' תהי' שנת נפלאות בכל מכל כל בגימט' קבץ', כבמה שיחות ש.ז.]

על הר"ר ניסן טעלושקין ז"ל

א. שמעתי מזקן אשתי הרה"ח וכו' ר' מרדכי שי' שוסטערמאן: כ"ק אד"ש על ר' ניסן טעלושקין ז"ל [מח"ס טהרת מים, ורב חשוב בביהכ"נ באיסט ני יורק] שהוא המרא דאתרא דעיר ניו יארק (!!). הי' תלמיד הישיבה דבבאברויסק אצל ר' שמרי' נח, והי' קרוב לאדמו"רי חב"ד כ"ק הריי"צ ויבחלט"א כ"ק אד"ש.

ר' ניסן טעלושקין

ב. זקני הנ"ל שמע מהרב ניסן טעלושקין ז"ל – הנ"ל – שבתר"ץ בהיות כ"ק אדמו"ר הריי"צ צוקלל"ה נבג"מ זי"ע פה, שמשו הנ"ל, בהיות בס. לואיס הי' לכ"ק כבוד מלכים ממש.

ג. פ"א [כ"ק הריי"צ] אמר דא"ח בעיניים סגורות, ובאמצע פתח עיניו, והביט בפני שומעיו והכיר בהם שאינם אודנין ששומעין עניינים עמוקים, והחליף דיבוריו ודיבר בעניין טהרת המשפחה.

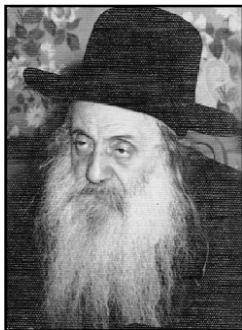
אבל על זכרוני מאז שלא כתבתי בעת שמעי, מסופקני.

(21 למפרע. והי"ע רפואה הבלתי שכיחה שעוקר המחלה למפרע, שנזכר בהשיחות מתורת הרגוצובי בכ"מ ומהם: הנסמן בלקו"ש חט"ז סו"ע 515-516 [שע"ד התר נדרים שלמעלה מהפרת נדרים].

ד. בלילה, כשר' ניסן הנ"ל הקריב לכ"ק אדמו"ר את ארוחתו – לא אכל, וכשראה שאין כ"ק אוכל וישאלו סיבת הדבר, וזה הי' לה"ק: מדארף דאך, דאס [כוונתו להכבוד] אויסקרייניקען!²²

מר' בערל ליפסקער יחי

”שהוא (הנ"ל) אן אמת'ן רבי”

הרבי מאמיניאוו

א. שמעתי מבערל ליפסקער על האמיניאוווער [הרה"צ וכו' ר' שלום שמעון קאליש זצ"ל] שבא פעם לכ"ק הריי"צ²³. כשנכנס, ביקשוהו כ"ק הריי"צ לומר משהו והשתמט א"ע, באומרו שבא לשמוע ולא לדבר. ואמר כ"ק הריי"צ משהו, וביקשוהו שוב לומר משהו, ושוב לא רצה. עד שא"ל כ"ק הרי אמרת דב"ת בש"ק בביהכנ"ס – חזור דיבורך. והפציר בו מאד, עד שלא יוכל להשתמט עוד, ואמר משהו. וכשיצא האדמו"ר מפני כ"ק הריי"צ, אמר הריי"צ להרמ"ל רודשטיין ז"ל (שנכנס עמו ויצא עמו, וכשחזר לפני כ"ק, א"ל):

שהוא (הנ"ל) אן אמת'ן רבי²⁴, וידוע שבהיות התמימים בשנחאי, קיבלו הוראה שבאם לא יהי' באפשרותם לשאול באיזה עניינים אצל כ"ק הריי"צ מפני ריחוק מקום – ישאלו אותו!²⁵ (והיו כמובן – באותו עת – דיני נפשות ממש) ומוכח גודל היקרות של כ"ק הריי"צ אליו.

”שכשאדמו"ר מליובאוויטש שולח משלוח מנות – אין לשאול לשאלות”

ב. וכן מסופר²⁶ שבתחילת נשיאות כ"ק אד"ש, שלח להאדמו"ר הנ"ל משלוח מנות והי' שם בקבוק בענעדיקטין²⁷ ונתנוהו על השולחן. וא' העיר²⁸ שצריכים להסירו

(22) שמעתי - והוא מזכרון לבד - שבכל עיירה באמריקא אליו הגיע כ"ק אדמו"ר הריי"צ בביקורו פה בתרפ"ט-צ' הי' לו קבלת פנים מאד גדולה, על שהוא התעקש והצליח נגד סטאלין ימ"ש. והי' מנהגו שבכל עיר חדש שכיבדו כנ"ל הי' צם באותו יום, ור' חאטשע שאלו ע"ז [ואולי כתב להרבנית נחמה דינה ז"ל שתפעול עליו שיאכל] ואמר לו הרבי: מ'דארף דאך דאס אויסקרעניקען, וכבפנים.

(23) שמעתי שהוא התגורר באטוואצק ושם נפגשו כמ"פ.

(24) שמעתי ממשהו [שכחתי מי] הלשון שזה לו - להרבי ריי"צ - הפעם הראשונה שפוגש א גוטער איד מהפולישער שהוא אן אמתער גוטער איד.

(25) גם בעיני נפשות.

(26) שמעתי בשם ר' משה גראנער, ונזדמן לי לשמוע אישור להמעשה מר' ישעי' הכהן ע"ה בראנשטיין [בעת שישב שבעה על בנו שמחה בונים הכהן ע"ה] וסיפרתי הסיפור. ושחק ואמר לי איך בין דאך אן אמיניאוווער פון דער היים, והוא הי' שם בשעת מעשה והיו עד ראי' להסיפור.

(27) המשלוח מנות הי' בסך הכל בענעדיקטין והמן טאש - כך שמעתי - הרבי שלח משלוח מנות לכהן לוי וישראל, אבל המשיך - גם - לשלוח לכל אלו שכ"ק חותנו שלח אליהם, לכל ימי חייהם, והאמיניאוווער הי' מאלו.

(28) חתנו.

מפני שיש עליו צלב, ואמר האדמו"ר מאמשינאוו, שכשכ"ק²⁹ אדמו"ר מליובאוויטש שולח משלוח מנות, אין לשאול לשאלות (ובכדי להסירם מהעניין אמר) נו, בא נגיד לחיים, ופתח הבקבוק ומזג לעצמו³⁰ וכו' וד"ל.

"הבוחר בתורה, וכתוב 'הבוחר בשירי זמרה' – והוא אותו 'הבוחר'"

ג. שמעתי מהר' פוקס על המאדזיטשער רבי

שהי' מנגן נפלא ועוסק בניגונים, והי' גם גאון גדול. פ"א נשאל (ע"י אדמו"ר אחר?)³¹ מדוע לוקח כ"כ הרבה זמן מלימוד (שהי' אפ"ל גאון, ובאמת כן הי' בפו"מ) – לנגינה. וענה הרי כתיב 'הבוחר בתורה', וכתוב 'הבוחר בשירי זמרה', והוא אותו 'הבוחר'³²!!

ד. גם שמעתי מהנ"ל (הר' פוקס, על עצמו) שפעם א' הי' הבעל קורא אצל כ"ק הריי"צ ושאלו האם יודע איפה הפסוק: 'ידבר את כל הדברים האלה באזניהם ויראו האנשים מאוד'³³ (הוא באבימלך) ולא ידע. וא"ל כ"ק הריי"צ שבעלי קריאה צריכים לדעת החמשה חומשי תורה בע"פ!

[פיענוח המכ' מעל"ד], אף שעבר זמן רב מאז ששמעתי (לפני שנה) חורף תשנ"ה, והפיענוח חורף תשנ"ו³⁴).

"בעלותו למעלה, שאלוהו מיהו ומה עסקו"

א. מהר' בוקיעט שי': א' מאדמו"רי ספינקא נחלש ר"ל והי' גוסס ואמרו תהילים וכו', ובדרך נס ניצל וחזר לאיתנו. כשחזר לאיתנו³⁵ סיפר לחסידיו כדברים

(29) "אז די ליובאוויטשער רבי שיקט שלח מנות פרעגט מען נישט קיין קשיות" ומדי דברו פתח הבקבוק ואמר לו "ני, זאג לחיים" [כמדומני שמעתי נוסח זה מדוד דובאווי יחי].

(30) לחתנו שהעיר כנ"ל. מה שבפנים כתבתי בשמעתי המעשה וההערות הם על פי הזכרון, והשכחה מצוי' והדמיון חזק וכו'.

(31) ע"פ זכרוני, המתנגדים אהבו צו טשעפן זיך עם גוטע אידן עמי הארץ והיו אומרים על החסידים שגם הרביים הם עמי הארץ.

ושאלו את המאדזיטשער כבפנים, בהיותו "בעיניהם" יוצא מכלל הנ"ל, שהרי הי' גאון גדול ומפורסם.

(32) ס'איז דער זעלבער 'הבוחר'.

(33) מעשה שהי' כך הי': עליתי על הבאס בבקר ביום ראשון לפרשת וירא ושאל הר' פוקס אותי איפא נאמר בתורה לשון זה, ולא ידעתי, וסיפר לי מ"ש בפנים.

(34) הכוונה: כתבתי לעצמי ראשי פרקים מכמה ענינים ולא הספקתי לכתבם בפירוט עד לשנה אחרי שמעי, וממילא על הפיענוח יש להסתפק בהפרטים מטעמים פשוטים.

(35) עשה סעודת הודאה - ע"פ הזכרון - ואז סיפר לחסידיו כבפנים...

האלה: בעלותו למעלה, שאלוהו מיהו ומה עסקו, ואמר שהוא אדמו"ר פלוני. והביאו פנקס האדמו"רים ולא מצאו את שמו שמה, וטענו נגדו הלא לא נמצא בפנקס, וא"כ ... וכו'. וענה כן אמנם אינני כמו שצ"ל, אבל חסידיי שמאמינים בי והולכים באורחותיי – כוונתם רצויה ולתומם הולכים! ונתנו לו חיים וחזר מגסיסה לחיים (והנמשל מובן).

"והבין למה שלח הרבי מהר"ש דוקא אליו"

ר' מרדכי שוסטערמאן - סבא רבה של הכלה

ב. מזקני (ר' מרדכי שוסטערמאן ז"ל): פעם א' באו קהל חסידים לאדמו"ר מהר"ש בנוגע להצעה אודות מ"ץ, שהי' א' שרצה להימנות כרב ובאו לשאול המהר"ש בנידו"ז והרבי מהר"ש שלח אותם לרב מתנגד³⁶ א'. וכשבאו להרב המתנגד, הלה לא הבין מדוע שלח הרבי מהר"ש דוקא אליו (ובפרט בהיות מתנגד וכו'), אבל בידעו

שהמהר"ש אינו עושה דבר בלי חשבון, התחיל לחשוב עוד ועוד, עד שזכר שפ"א

לפני כו"כ שנים בהלכו מעיר לעיר רגלי, עבר עגלה וכשעבר העגלה אצלו עמדה העגלה לרגע, ואלו שבתוך העגלה הציעו והזמינוהו לעלות לתוכה לנסיעה, וכן עשה. תוך כדי הנסיעה, הבחין באיש ואשה (בחור ובחורה) שנוסעים יחד באופן בלתי צנוע. וכעת הכיר שהרב שהציעו למשרה הנ"ל הוא הוא אותו בחור, והמ"ץ לא נתקבל! והבין למה שלח הרבי מהר"ש דוקא אליו.

קאלעדז'

ג. מבערל ליפסקער יחי': פ"א ביחידות, הרבי טען עם מישהו בנוגע לקאלעדז' ולעומתו, טען הלה: הרי הרבי בעצמו הלך לשם. והרבי שאלו בחזרה: אם א' קפץ מגג וניצל בדרך נס, האם משו"ז יבואו אחרים אחריו ויקפצו וכו', וד"ל. (מ"ש אדה"ז בסופ"ח הרמב"ם והרמב"ן לשלול אחרים³⁷ (שכחתי הפרטים)).

(36) בלשון הרב: אן עולמישער.

(37) נתבאר בארוכה במכתב הרבי להרה"ג ר' אתר הילווץ ז"ל אג"ק חלק ג' ע' קכ"ד ואילך, והוא מופיע גם בהוספות ללקו"ש ח"י.

"אני הלכתי אחרי היותי בקי בש"ס בבלי וירושלמי ועוד"

מענין לענין – ע"פ הזכרון – שמעתי אני מכו"כ, שהרבי ענה לא' שא"ל כנ"ל – שכ"ק בעצמו הלך – ענה הרבי: אני הלכתי אחרי היותי בקי בש"ס בבלי וירושלמי ועוד ועוד תהי' בקי בכהנ"ל, ואתיר לך לילך!

גם³⁸ שמעתי שאמר פעם שדוקא מפני שהי' שמה, מבין הוא יותר מאחרים הסכנה ועד כמה מופרך הדבר (וכהנה יש רבות).

ד. פ"א בהתועדות בקש גרשון בער יחי' [דזייקאבסון] ברכה (עם בקבוק משקה) עבור משה דיין, ולא ידעו שם אמו, ואמר כ"ק אדמו"ר: תשאלו למשה דובינסקי ששמו ושם אמו זהים לאותם של משה דיין, "זיי האבען ביידע דעם זעלבן נאמען"³⁹.

(ואני ראיתי פעם שא' ביקש מכ"ק [אדמו"ר] ברכה לרפו"ש למישהו (בכוס של ברכה) וא"ל כ"ק שיזכיר שמו [ושם] אמו – שהיו ידועים לכ"ק אדמו"ר – בפניו).

גם בדולרים: א' ביקש ברכה פעם עבור יי"צ הכהן גוטניק יחי', ורצה שיזכירו שמו לפניו ולא זכרו⁴⁰. ואמר כ"ק אדמו"ר בעצמו השם, והמבקש ענה, כן שזה נכון, אבל הרבי ציוהו שיחזור ויאמרוהו [השם] בפניו,

וכמדומני שמעי"ז קרה בנוגע להגערער רבי⁴¹ ר' שמחה בונים מגור זצ"ל, שלא זכרו שמו ואמר כ"ק השם ושם אמו ורצה שיכפלוהו לפניו.

(ויש ללמוד מזה הרבה, אבל עדיין הוא מהנסתרות לה"א)

* * *

(38) גירסא זו הוספתי כעת.

(39) ובאם ידע השם, למה צריכים לשאול את ר"מ דובינסקי? אלא שיש להזכיר – מען דארף דערמאנען בפניו. ידע ששמו יוסף יצחק והוסיף כ"ק אד"ש "הכהן", וענה הלה "יע" ושאלו אד"ש ומה שם אמו, ולא ידע וא"ל כ"ק רייזל, ואמר הלה "יע" וביקשו כ"ק שיאמר השם – שרק זה עתה הודיעו – לפניו.

(41) ראיתי פעם בכוס של ברכה שהגיע המשלחת מגור ושאל כ"ק אד"ש אודות הנהגתו ביו"ט וכו', ואמר הרבי בין השאר "ער איז דאך ארומגערינגלט מיט רבי'ס, יבא הברכה מכל מקום" והוסיף (בבת שחוק) "רפואה שלימה לאלתר" [לשון נופל על לשון].

מבערל ליפסקער יחי' שמענו (תשנ"ה, כמדומני יט"כ) כמה סיפורים משפחתיים שמעל"ד.

"יענקל דו דארפסט זען אויס-חזר'ן דעם מאמר והריקותי לכם ברכה"

ר' יענקל ליפסקער

א. פ"א ב[עת מ]גורם בגרוזי' (בשנות המלחמה), ויחלום [ר'] יענקל ליפסקער ז"ל (אבי בערל יחי') חלום, ורואה את כ"ק הריי"צ כמו שהי' נראה באמריקע עם זקן לבן (כפי שכבר מדוכא בחליו ומכאוביו) יושב אצל שולחנו בגעה"ע (ויענקל לא הכיר הריי"צ מרוסיה לפני כשהי' צעיר לימים). ואמר לו "יענקל דו דארפסט זען אויס חזר'ן דעם מאמר והריקותי לכם ברכה עד בלי די" [עכת"ד החלום]⁴². מובן שלא ידע מדרוש בזה, ואחר [כך כש] בא לביהכנ"ס ודיבר עם אנ"ש

אודות החלום, אמרו לו: שחלום שווא ראה, ובשתיים: א) שאין דרוש כזה, עם ד"ה והריקותי לכם ברכה עד בלי די; ב) הציור של כ"ק הריי"צ שראה לא התאים כלל להציור שראו הם בשנים קדמוניות בלענינגראד, ולא האמינו שנשתנה מצרות וכו' כ"כ, בזמן כ"כ קצר (ט"ו שנים בערך).

וכשיצאו משפחתו עם הרבה מאנ"ש מרוסיה [אחרי המלחמה, כידוע] והיו בפאריז. בתש"ו הגיע כ"ק אדמו"ר לפאריז והי' ר' יעקב משמשו. ויזכור ר' יעקב אודות החלום שחלם לפני כמה שנים, ודיבר עם כ"ק אדמו"ר [ע"ז⁴³ ושאלו] כ"ק אדמו"ר מתי ואיך היו פרטי החלום. והרבי אמר שראה צורת כ"ק הריי"צ בנכון כמו שהוא, וגם שהי' דרוש והריקותי שיי"ל בהבון באידיש (ונדפס בספה"מ אידיש ע' 92 ואילך) והוציא כ"ק אדמו"ר קונטרס הקוה"ק ממוזודו ונתן לו ואמר: "עס געווארן א נייע מאמר און דו האסט גלייך געוואוסט פון דעם" (הלשון אינו מדוייק וכו'). [לכאו' הכוונה "געווארן" היא שהמאמר היתה "טרי", שיצא רק לאחר החלום, כי יצא בגליון 'הקריאה והקדושה' בטבת תש"ג]. וחזרו (או) בע"פ.

42 ע"פ הזכרון: באותו ליל שבת שחלם כנ"ל, עוררה אותו אשתי [ובזה נתעורר מעצם החלום] שהיא עומדת לילד, ובאותו שבת נולד רחשד"ב יחי' ליפסקער!

43 ע"פ זכרוני: הוא שאל מאת כ"ק אדמו"ר האם יש מאמר ד"ה והריקותי לכם ברכה עד בלי די, ושאלהו הרבי, למה צריך לדעת, ולא רצה לגלות, והתקשו שניהם כביכול, ר"י לא רצה לגלות טעם שאלתו והרבי לא רצה לגלות האם מאמר כזה נמצא. הסוף הי' שכ"ק אדמו"ר לא ענה לו על שאלתו עד שגילה לו דבר החלום, ואז הלך כ"ק אדמו"ר לא' מהמוזודות שלו והוציא א' מטופסי הקריאה והקדושה, וא"ל ככפנים, ונתנו לו ללמוד [ואח"כ החזירו לכ"ק].

ובערל ליפסקער נולד (אדר תש"ב כמדומני) באותו שבוע! [וראה זה פלא ששימש הרבי שנים רבות בעניין כוס של ברכה!].

"הרבי אומר שאי"צ לשאול, כ"א לבקש ברכה, והריי"צ הי' כן מברך!"

ב. מהנ"ל (המשך): בבואם בארצה"ב, הורה כ"ק הריי"צ להם (למשפחת ליפסקער) לגור על 'פארם' [ולעסוק בעבודת אדמה, כמדומני עסקו עם תרנגולים, און קיינע מיליאנערן זענען זיי נישט געווארן]. וביאר [הרבי ריי"צ] שעיקר מטרתם על הפארם אינו בשביל פרנסה גשמית כ"א פרנסה רוחנית.

הרבי עם אמו - הרבנית חנה, בפאריז - תש"ז

(דא"ג: שמעתי

שבהיות הרבי בפאריז, הי' מעורר חסידים לבוא לאמריקע, וכשהיו טוענים שכ"ק הריי"צ עונה בשלילה, הי' הרבי אומר שאי"צ לשאול, כ"א לבקש ברכה, והריי"צ הי' כן מברך! וכן קרה עם זקן אשתי ר' מרדכי ע"ה שוסטערמאן, שקיבל ניירות מיישיבת טעלז ובא ע"י שביקש ברכת כ"ק הריי"צ וקיבלו!⁴⁴)

"ובפיהם שליחות, להודיע שם האם של 'משה גרינבערג'"

ג. במגורותם על ה'פארם', שלח כ"ק הריי"צ פ"א מנין של בחורים בשני משלחות [נפרדות] שא' לא הגיע לשבת [בסוף!] לש"ק לר' יענקל ע"ה, ובפיהם שליחות: להודיע שם האם של 'משה גרינבערג'. [ר' יענקל לא ידע בכלל] מיהו 'משה גרינבערג', אבל הבין שבאם שלח כ"ק הריי"צ כ"כ הרבה שלוחים למלאות שליחות זו - בוודאי הוא דבר חשוב, וגם שבוודאי יסתיים בטוב.

בבוא ר' יענקל לביהכנ"ס, שאל את הגבאי מיהו 'משה גרינבערג', ויענה הגבאי [על] מה זה [פתאום] [ש]שואל?! וראה זה פלא! משה גרינבערג אינו בא אף פעם לביהכנ"ס ודוקא השבת - הגיע! והראהו הגבאי מיהו 'משה גרינבערג'. ויתפלא ר' יענקל, שהרי הוא מכירו בטוב. דבכל שבת בהלכו מהפארם שלו לביהכנ"ס, הי' עובר

44 ע"פ זכרון: ואחרי תש"י היו כמה שביקשו מהרבי ברכה לבא, ושאל הרבי, מהיכן הנהגה זו לבקש ברכה, הרי צריכים לבקש עיצה. וענהו, שהוא עצמו ייעצם כנ"ל. ואמר להם כ"ק אדמו"ר: "איצטער זעט מען מיט אנדערע שפאקולן".

תחנת ה[אוטו]-באסעס שנוסעים לנאו יארק, ובכל פעם רואה משה גרינבערג הלז עומד שם, מחכה לבאס לנסוע לנאו יארק, וה"ה מחלל שבת בפרהסי' וכו', ומיהו ומה טיבו, ומדוע רוצה כ"ק הריי"צ לדעת שם אמו כ"ק – לא הבין [ו]אף התפעל מעצם העובדה שזה השבת הראשונה שבא לביהכנ"ס.

ובבוא סעודת 'שלש סעודות' והבחור בראש המשלחת (הי' הת' הירש גאנזבורג) שרצה להודיע שם אמו לא ידע מה לעשות. והחליט ר' יענקל לעשות ככה: התיישב הוא לשלש סעודות, וגם כל הבחורים התיישבו וגם אותו משה גרינבערג התיישב. ואמר ר' יענקל שהשבת הוא היארצייט של כבוד אמו. ובדברו [אמר] ששם אמו הי' בת שבע, ופנה להבחור שלידו, וישאלו ומה הי' שם אמך? והלה ענה, ופנה (כאילו מדבר לפי תומו) לאותו משה גרינבערג באמרו ומה שם אמך? וענה משה: "שרה", ועוד המשיך לשאול עוד כו"כ.

ככה נודע לו שם אם משה גרינבערג, ומאותו יום נעלמו עקבותיו, לא בא עוה"פ לביהכנ"ס, וגם לא ראוהו עוד בתחנת הבאסעס כמו שהי' רואהו מימים ימימה. ובהדי כבשי רחמנא!!

"פתח כ"ק הריי"צ ואמר: "בנוגע צו וואס דו פרעגסט..."

ד. מהנ"ל (המשך): ר' יענקל בא פעם ל-770 בכוונה ליכנס ליחידות (זה הי' ביום המיוחד ליחידות, ואצל כ"ק הריי"צ היו היחידויות בשהות היום). וכשהגיע הסתובב אנה ואנה קודם כתיבת מכתבו וכו', שמע מאחרים שהיחידויות של היום בוטלו מפני בריאות כ"ק הריי"צ (?). ור' יענקל החליט לנסוע בחזרה הביתה, ומובן שלא כתב מכתב ליחידות עם שאלותיו.

ר' אלי' סימפסאן

ביני לביני, יורד ר' אלי' סימפסאן מלמעלה ואומר שכ"ק [אדמו"ר] הריי"צ קוראו. הוא עלה לקומה השני' ונכנס לגעה"ע חדר קדה"ק כ"ק אדמו"ר הריי"צ זצוקל"ה נבג"מ זי"ע (החדר הי' פתוח). כך נכנס, לבד, בלי שום גבאי. וידוע ששפת כ"ק הריי"צ הי' קשה להבין חוץ מ[ל]אותם היחידים שהתרגלו לשפתו, וכל פעם שהיו נכנסים ליחידות, היו נכנסים עם גבאי וכאן נכנס לבד, והתקרב עד אל השן לחן הק' ממש (שלא כהנהוג שאצל הריי"צ היו עומדים אצל הדלת; משא"כ אצל כ"ק אדמו"ר [שהיו מתקרבים יותר] – כך אמר לי ר' בערל יחי'), בחשבו שכך יוכל להבין דברי כ"ק [בבירור יותר].

ובעמדו אצל שולחן כ"ק הריי"צ, פתח כ"ק הריי"צ ואמר: "בנוגע צו וואס דו פרעגסט... והמשיך לענות על כל השאלות שהי' בדעתו ומחשבתו לכתוב (שאמנם לא נכתב!!) בהיכנסו ליחידות. והריי"צ הרגיש הכל וענה לו!!

"הי' כ"ק אדמו"ר עונה לו, שזה שליחות כ"ק הריי"צ ואין בידו לבטל השליחות "

ה. מהנ"ל (המשך): ר' יעקב התגורר על הפארם שנים רבות, חייו היו קשים בגשמיות ובעיקר ברוחניות. לבינתיים, נסתלק כ"ק הריי"צ וכ"ק אדמו"ר עלה על כס הנשיאות. מפעם לפעם ביחידות הי' מזכיר האפשרויות לעזוב הפארם ולגור בעיר, בכל פעם הי' כ"ק אדמו"ר עונה לו, שזה שליחות כ"ק הריי"צ ואין בידו לבטל השליחות..

אחר כמה שנים, ור' יענקל כבר הפסיק מלהזכיר את אפשרויות עזיבת הפארם מטעם הנ"ל, [עד ש]פ"א ב[אמצע] יחידות, התעמק כ"ק אדמו"ר במחשבה, והגבי' את ראשו הק' ואמר: "עד כאן! לאו דווקא פארם"⁴⁵, קלייב זיך איבער אין שטאט!" (תבין איך שתרצה).

ר' יעקב התחיל להשתדל למכור הפארם ולא עלה בידו בשו"א⁴⁶, עד שבא [בחוסר סבל] פעם לכ"ק אדמו"ר ודיבר על קושי מכירת הפארם וכו'. והתחיל לומר משהו שכנראה מ'למעלה' לא מאשרים [למוכרו]⁴⁷, והפסיקו הרבי ואמר: "וואס עס טוט זיך למעלה ווייסען מיר, פאר געזונטערהייט און פארקויף דעם פארם", וכן הי' (שכחתי הפרטים⁴⁸, ואשתדל לברר אצל בערל יחי').

"וענה להם כ"ק לשכור זה ולחפש אחרת..."

ו. מהנ"ל (המשך): כשעברו סו"ס להעיר [נאו יארק], (ו)התחילו לחפש דירה (וגם פתח - ? - חנותו שכעת הוא שייך לבערל יחי' כהן). הציעו לו דירה מסויימת, ושאל את כ"ק אדמו"ר כנהוג, וענה להם כ"ק לשכור זה ולחפש אחרת, והבינו שאסור להם לחתום על 'חווזה' שמחייבם לזמן מסויים כשנה וכו"ב. וידעו שהבעל הבית אינו נוהג להשכיר דירה בלתי 'ליס'. וראה זה פלא, שבאותו עת שכר גם ר' שייע פינסאן יחי' דירה באותו בנין, וגם הוא קיבל ברכת והסכמת כ"ק אדמו"ר, ולא הוסיף כ"ק לשכור ולחפש אחרת.

(45) ע"פ זכרון, אולי אמר 'פארקויף דעם פארם און קלייב זיך אריבער אין שטאט' -??- והזכרון משחק עם המות.

(46) למשיך זמן דשנה ויותר -? - ע"פ הזכרון.

(47) משהו כזה: "... אפנים אז מלמעלה..."

(48) בהגיעו הביתה חיכה לו בביתו מי שבסופו של דבר קנה הפארם ממנו!

ובכל אופן רצו לשכור, בלי ליס (lease), שהרי הורה כ"ק לחפש עוד, ונכנסו ר' יעקב ועוד א' (כמדומני ר' שייע הנ"ל) לדבר ע"ז עם [ה]בעה"ב ודיברו בעקיפין ולא ידעו איך לבא לנקודת הדבר באופן שיתקבל, וכך מדברים [סביב סביב לנקודה] וכו', עד שלפתע מתבטא הבעה"ב כאילו מדבר אל מי שאינו נראה בחדר: "וואס ווילן זיי פון מיר, איר ווילט ניט קיין ליס, טראגט אריין זיבן און אכציק דאלער און פופציק סענט און נעמט די דירה", וכך הוה.

"הציע לו כ"ק אדמו"ר שיעשה קידוש בש"ק, והי' קצת פלא בעיניהם"

ז. לאח"ז, בא אח[יו של] ר' יעקב, הרה"ח ר' מיכאל ליפסקער ממורוקו⁴⁹ שבאפריקע, ופגשו בערל (הי' עוד ילד) בחנותו של אביו, והלכו כולם ביחד ל770, ובאותו לילה נכנס ר' מיכאל ליחידות, ואחיו – ר' יעקב – וכמה מילדיו חיכו עבורו בחוץ.

ר' מיכאל ישב⁵⁰ אצל כ"ק כמה זמן (שעות אחדות) עד שא"ל כ"ק: עד כאן, צייט גיין אפרוען זיך!

ויצא מאת פני הקודש, וכולם הסבו פניהם לביתם. באותו יחידות, בתוך הדברים, הציע לו כ"ק אדמו"ר שיעשה ר' מיכאל קידוש בש"ק, והי' קצת פלא בעיניהם.

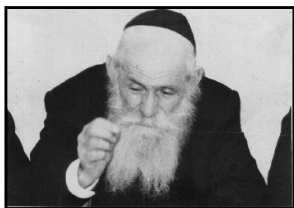
ויהי בהגיעם הביתה בחשכת הלילה, ובהיכנסם לדירתם ויריחו ריח אש, והרגישו שריפה, וירעישו את כל אנשי ביתם ושכינות[יה]ם וירוצו החוצה, והכל נשרף! והי' נס משולש: (1) שהרבי אחזם עד הזמן הנכון שלא ילכו לישון קודם תחילת השריפה דאז הי' אפ"ל ר"ל וכו' וד"ל; (2) וגם הציע לעשות קידוש; (3) וגם הבינו כוונתו הק' במשא"ל לשכור ולחפש אחרת, שדירתם נשרף כליל. (משא"כ אצל ר' שייע פינסאן שדירתו לא נשרפה ונשאר לדור שמה!!!).

פלאי פלאים' קולע אל השערה ולא יחטיא, ומי יהרהר אחריו?!⁵¹

(49) שהתחלת שליחותו הי' ביום כ' שבט ה'תשי"י, עשרה ימים אחרי ההסתלקות של כ"ק אדמו"ר הרי"צ. (50) =התעכב, ובטח לא ישב.

(51) עוד מבעריל ליפסקער יחי' ע"פ זכרון: לר' בערל הי' גישה ויחס עם הרבנית הצדקנית. התחלת היחס הי' כאשר בשנת תשכ"ב – בערך – קיבל אביו, ר' יענקל ז"ל, שיתוק, והי' מן הצורך להעביר מסרים לכ"ק אדמו"ר באופן מאד דחוק, ומפני סיבה נפל אחריות זו עליו [למרות שיש לו אח וכמה אחיות יותר מבוגרת ממנו] ואמרה לו הרבנית שיכול לצלצל גם באמצע הלילה, וכן עשה. ובכל פעם הגביהה הטלפון אחרי צלצול א' בלבד, והיתה מעבירה מסרים ממנו על מצב אביו לכ"ק אדמו"ר בעלה ומכ"ק אדמו"ר בעלה עבור אביו. בתקופה זו, אמרה לו שיכול לצלצל כשצריך [גם בשביל אחרים]. ובמשך השנים השתמש עם זכות זו כמה פעמים, ועזר לכו"כ.

”תקח ה'חצי-שעה' או מנגלה או מדא”ח, אבל צו תניא דארף מען זיין”

ר' שלמה חיים קסלמן

ת. שמעתי גם מ[ר] בערל[ה] הנ"ל ששמע מר' שלמה חיים⁵²: אחיו של ר' אלי' סימפסאן הי' שמו [ר'] גרשון. הי' נקרא ונחשב [בין] [ה]בעל[י] נגלה (אף ששמר כל הסדרים וכו') בליובאוויטש. (משא"כ אחיו ר' אלי' הי' מהחשובים – חוזר דא"ח, מניח הנחות, ומאריך בתפילה⁵³ וכו').

פעם נחלה ר' גרשון, והי' אצל רופא שהורה לו ש[סיבת מחלתו הוא ש]הוא מתאמץ בגופו יותר מדי (בסדר הארוך דתו"ת) ועליו לצאת לאויר צח ולנוח מחצית שעה בכל יממה.

מובן שהוא לא רצה לאבוד זמני הסדרים, וחשב שילך לנוח ולטייל במשך "אמירת תניא" (שהי' קבוע מאדמונ"ע שבכל יום) חצי שעה בסוף סדר נגלה [הי'?

כמדומני שהי' מביא לה משלוח מנות בכל שנה ולקח עמו מקצת ילדיו וכו'.

כשהתחננה אחותי [רישא תחי' מאיעסקי] זכתה ליכנס אל הרבנית עם אמי תחי' אם גיסי [מרת חי' מאיעסקי ע"ה] [אונז אלעמען צולאנגע יארן] לביקור אצל הרבנית.

הערה [מעניין לענין באותו ענין]: סיפר לי ר' יהודה קלאפמאן יחי' שהי' לו גם כן גישה להרבנית הצדקנית, שהתחילה כך, ובהקדמה: בהיותו בחור בישיבה הי' דרכו לשאול כל דבר מהרבי, בעיני הלכה ומנהג, ומודה שמן הסתם שאל דברים כאלו שלא הי' מן הראוי לישראל, אבל על הכל ענהו כ"ק אדמו"ר עד שנתחתן [או כשנעשה חתן -?], שאז ענהו הרבי על שאלתו שישאל אצל רב חסידי וכיו"ב [וגם מכאן רואים יחסו המיוחד של הרבי לבחורים כידוע].

אחרי חתונתו, התנהג להכין לעצמו גרות שעה לשמשים לחנוכה. גרות כאלו אפשר למצוא בקלות בחנויות עכשיו, אבל אז - בסוף שנות הכ"פים - הי' כל הענין דשעוה משום חידוש ולא הרבה דייקו בזה, והחליט שאם טוב עברו שעה ליכט לשמשים לחנוכה, הרי בשביל הרבי זה ודאי כדאי, והכין עוד שמונה, והלך לבית הרבי, ודפק על הדלת והרבנית פתחה את הדלת והציע לה שתקחי השמשים עבור הרבי, והסכימה ולקחה אותם, וזה נעשה מנהגו וזכותו בכל שנה.

במשך השנים נעשה הקירבה באופן שנתנה לו המספר טלפון של הבית והי' מצלצל מזמן לזמן, וסיפר לי דבר מבהיל: שבשנת תשמ"ח, בתשרי צלצל להרבנית להתברך ולברך בברכת לשנה החדשה, והתחיל לפרט ברכותיו עבור הרבי ועבורה בבריאות וכו' וכו', והפטיקו הרבנית ואמרה לו "יעצט איז א צייט וואס מ'רעט בכללות און נישט בפרטיות".

הוא הרגיש מיד לא נוח מזה, ובאותה שנה נסתלקה.

וראה זה פלא: בספה"ש התש"ע ע' 343 נאמר, בקשר להפ"נ כללי שהציעו לכ"ק אדמו"ר הריי"צ [בשנת הסתלקותו] אמר: "היינט איז א זמן וואס דער פרט דארף נכלל ווערען אין כלל" וראה שם בהמשך, וכפי סיפור זה, אמרה בתו דברים אלו ממש בשנת הסתלקותה ג"כ.

(52) הי' בארץ ישראל על שליחות בתשכ"ב, והי' בידידות עם רש"ז ז"ל.

(53) פעם בהתוועדות אמר לי ר' בערל, שלפעמים בעת שהי' הרבי אומר חסידות, הי' ר' אלי' סימפסאן ז"ל מבלבל אותו את ר"ב מפני שכשהסתכלו עליו בעת שמעו דא"ח ראו יהודי מתענג באלקות באופן חי, וכשאמרתו שרואים גם בהוידיאו אופן הקשבתו, אמר: מה הפלא, הרי הי' מהעובדים [הכוונה: וחוש ההעמקה שלו הי' מאד מפותח].

"אמירת תניא" [ע"ר ר' גרונוס ז"ל], בחשבו שכבר שמע כל התניא, ובכלל לא הי' גרונוס "מגלה סודות", בלימוד תניא [זה, שהי'] בפני המילות לבד. וכן עשה.

[כ] שהמשגיח ר' שילם הרגיש שר' גרשון חסר יום א', וכן בימים שלאח"ז ושלאח"ז, מ'סדר' התניא – קראו וישאלו מה זה ועל מה זה: וענה לו ר' גרשון, כנ"ל, שהיות שקיבל ציווי מהרופא שצריך להפריש מחצית שעה לטיול, החליט שלא יאבד סדרי לימוד, כ"א אמירת תניא שכבר שמע בלאה"כ, ואין חידושים וכו'.

וא"ל ר' שילם שהוא איננו מסכים, וא"ל "תיקח ה'חצי שעה' או מנגלה או מדא"ח, אבל צו תניא דארף מען זיין".

והתחיל ר' גרשון להתווכח אתו, והוא – ר' שילם – עומד על שלו. וכשראה ר' גרשון שלא יכול לו, ביקש מאחיו הגדול ר' אלי' שישתדל עבורו בזה, וילך גם ר' אלי' והתווכח עם ר' שילם, ור' שילם עומד בשלו.

והחליט⁵⁴ ר' אלי' לילך לכ"ק אדמונ"ע בעצמו (שבהיותו חוזר דא"ח ונכנס לחזרה לאדמונ"ע, הי' באפשרו ליכנס ולשאלו), וסיפר לאדמונ"ע את כל העניין וכל טענותיו וכו', וכ"ק אדמונ"ע הקשיב לכל סיפורו ולבסוף אמר "און ביי מיר קומט אויס אז שילם איז גערעכט! תניא האב איך נישט געמאכט אויף נעמען אין פעקעל⁵⁵, תניא דארף מען הערען". עכלה"ק.

* * *

"וא"ל כ"ק שכנר' מתפקפק בשליחותיו, ושאלו: היית על הציון?"

שמעתי מר' איצ'ע יחי' גאנזבורג⁵⁶: שפעם א' (כמדומה בפעם הראשונה שהגיע לכ"ק אדמו"ר), בעמדו בפני כ"ק אדמו"ר ביחידות, ביקשוהו כ"ק שיכנס בחלק אחת מעבודתו הק' (הי' עסוק בעניני הרשת ורצה שיעבוד בצא"ח), והוא חשב שבוודאי ע"י משרתו החדשה מתפטר מהעבודה שהוטל עליו ע"ע (הרשת) וכ"ק אומר לו, שמה שנוגע להרשת נשאר כפי שדיברו מאז, ועשה ר' איצ'ה תנועה, כאילו אינו באפשרי ב' המשרות, וא"ל כ"ק שכנר'

(54) ע"פ הזכרון: ר' שילם יעצו שישאל את אדמונ"ע בהיות שהוא מהחוזרים וכו', ככפנים.

(55) = שיתחדש דבר.

(56) סיפור זה נדפס - כבר - בספרו.

מתפקפק בשליחותיו, ושאלו: היית⁵⁷ על הציון? וענה: בגופי, וא"ל כ"ק: ובנשמתך כבר מקודם, ו[א"כ] יש לך הכחות לב' המשרים [ביחד] מכ"ק מו"ח אדמו"ר..

*

"אויב שויתי איז ניטא – איז גארניט דא!"

מר"י שווי שמעתי: ר' "קאפיל שויתי" – מתל' הבעש"ט ששמו ר' קאפל [ונק' ר' קאפיל שויתי" מפני מנהגו לומר 'שויתי ה' לנגדי תמיד' בכל עת] והי' נע ונד עם כל מיני סחורה למכור. פ"א בא למקום שאנשי רעים ומדותיהם ומשקלותיהם היו מקולקלים, והיו גונבים זמ"ז וכו'. ור' קאפיל נשאר, ובכל יום השוק הי' מעמיד שולחן עם משקלות מכוונות, וקורא, כל הרוצה לעסוק במו"מ באמונה ישקול מדותיו אלו, והיו באים אצלו, ולאט לאט היו כולם מתאספים אצל שלחנו ומחכים בתור עד שמדד לכולם משקל נכון. וגם אומה"ע באו אצלו למדוד ולשקול וכו'.

במשך הזמן נתחבב על כולם ונקרא בשם כולם "ר' קאפיל שויתי", והאזה"ע שבאו אצלו, חשבו בתמימותם ששמו ר' קאפיל שויתי, וקראו לו בקיצור "ר' שויתי".

כשחלפו הימים, עזב ר' קאפיל את העיר, ובבוא יום השוק מדדו כ"א לעצמו כמקדמת דנא. וערל א' מא' הכפרים [כשראה שר' קאפיל עזב את המקום] הפסיק מלבוא ל[יום ה]שוק, ואחר [היעדרו] כמ"פ, שאלוהו מה זה שאינו בא עוד, וענה בתום לב (ברוסית, שאינני חוזר): "אם שויתי אין כאן, אז אין כלום כאן", "אויב שויתי איז ניטא – איז גארניט דא!"

*

"רוד סידר שבחי... ביז ער האט זיך נישט געקענט איינהאלטן ונתן צעקה מה רבו גו'!"

ר' יוחנן גורדון

שמעתי מר' אהרן יחי' סערעבראנסקי (כשהתוועד בשיבתנו אור ליום ו' מוצאי אדר"ח ואור לב' דר"ח (א') כסלו ה'תשנ"ו) ששמע מר' יוחנן גארדאן ע"ה, שסיפר לפני כ"ק אדמו"ר⁵⁸ ב770, שפעם אחת, קרא הבעש"ט אליו תלמידו

(57) "ביזט געווען אויפן ציון?" "און די נשמה נאך פריער" [זה זכרוני].

(58) פעמיים בשנה עמד לפני כ"ק אדמו"ר לעשות הכרזה: 1) בשבת בראשית למכירת המצוות, 2) בשבת משפטים שהי' מכריז על המגבית להגמ"ח "שומרי שבת" והי' המגבית כל שנה באותה מוצש"ק שהיא השבת בו קוראים הפסוק "אם כסף תלוה".

ועל פי ציווי הרבי, הי' הנוהג שיאמר בכל פעם דבר תורה או סיפור חסידי, והי' מן המוכרח גם שילבש שטריימל בעת דבר.

[כמדומני ששמעתי מבערל ליפסקער יחי' שפעם לא מצאו שטריימל והי' לו להסיר הכובע ולהניח מפה על ראשו עד שימצאו שטריימל.

התולדות יעקב יוסף שהי' מו"צ בפולנאה, ושאלו אם הולך לבקר ב'חדרים', והבין התוי"י שיש לו מה ללמוד שמה.

פ"א, נכנס לא' החדרים ושמע מלמד לומד עם תלמידיו בר"ח את הפזמון 'ברכי נפשי' שמשבח את הקב"ה, כשהגיע לפסוק "מה רבו מעשיך הוי", שאל א' התלמידים, הרי דהע"ה סידר שבחי הקב"ה בפרטים וכעת פתאום אומר דוד "מה רבו גו"?"

וענה המלמד: "וואס פארשטייטו נישט?! דהע"ה סידר שבחיו של מקום ביו ער האט זיך נישט געקענט איינהאלטן ונתן צעקה מה רבו גו"!"

*

"להתפלל פעמיים אפשר שיקרה, אבל לא להתפלל כלל ועיקר – זה א"א!"

שמעתי מהר' שוויי שי' (חורף תשנ"ו), סיפור אודות ר"פ מאלעסטאווקא⁵⁹ (שהי' כלשון כ"ק הרי"צ מתל' הצעירים דאדה"ז) שפ"א בהלכו ברחוב פגש בקבוצת אנשי חיל שמפריעים לאישה, והוא נכנס להציל האשה, ודחפם וכו'. האישה הלכה לה, והם רצו אחריו להכותו וכו', ונכנס לעלי' מלאה כדים של יין, והכיר בא' מהם שהוא ריקנית ונכנס לתוכה וכסה את עצמו, הם נכנסו וחיפשוהו ולא מצאוהו, ובצאתם הכה א' החילים עם חרבו על ראש כד א' להוציא כעסו, ויקר הוי' שהכה על הכד שהחביא ר"פ א"ע בו, והכהו על ראשו ור"פ נפגע בראשו ומוחו ופעל חלישות לזכרונו.

ר' פסח הגיע לכ"ק הצ"צ וא"ל: וואס טויג פסח אן א קאפ (ולא הי' בטוח אם בכה רק ר"פ או גם הצ"צ) והצ"צ ענהו מה שענהו וזכרונו חזר,

ויהי במות עליו רבו הצ"צ, ישב והתוועד ופתאום צעק: "אוי רבי", שהרגיש שזכרונו עזבוהו עוה"פ ומאז הי' שוכח. ולפעמים הי' מגיע לביהכנ"ס השכם ומתפלל כל התפילה באריכות כדרכו, והי' אך יצא יצא מביהכנ"ס והנה שכח אם התפלל וחזר והתפלל עוה"פ. וחבריו החסידים דיברו איתו ע"ז והי' אומר: "להתפלל פעמיים אפשר שיקרה אבל לא להתפלל כלל ועיקר – זה א"א!"⁶⁰ – ועלי לברר פרטי הסיפור עוה"פ.

גם שמעתי שפעם כשצויהו הרבי ללבוש שטריימל, אמר: "פאר א שטריימל זיינען דא בילכערער פאר מיר", בכיוונו להרבי כפשוטו.]

(59) כמדומני שנדפס, ואולי בשינויים.

(60) יש גירסאות אחרות לסיפור זה כמדומה לי.

”דור רביעי ישובו הנה..”

שמעתי מהר"י יחי' שוויי (מוצש"ק וישב, כ"ג אור לערב חנוכה תשנ"ו) בנוגע להקאפוסטער, שאחר הסתלקות הצ"צ, [והי' הוראה שלא יסעו וישארו כולם בליובאוויטש], ומ"מ עזבו המהרי"ל המהרי"ז והמרחש"ז (הריי"צ [מאורוטש] עזב בחיי אביו הצ"צ). (המהרי"נ אמר שאביו כ' שלא יסע גם אם לא יכבדוהו אבל לא אם יבוזהו).

המהר"ש עמד והסתכל בחלון כשהוביל ר' זלמן את אביו המהרי"ל מליובאוויטש לקאפוסט, ואמר המהר"ש⁶¹ "מען פירט מיין ברודער אויף שמאלער בריק" (הסתלק חורף - ג' מר חשון - תרכ"ז).

כן שמע הנ"ל מר' ישראל נעולער⁶² (כן אמר קרוב לוודאי) שהוסיף, שהמהרי"ל עצמו לא רצה הרביסטווע רק בנו ר' שלמה זלמן רצה, והוא הובילוהו. וידוע גם שכשנחלה המהרי"ל, נשלח ע"י פדיון להמהר"ש שהשליח לא קיים שליחותו, ונסתלק!!⁶³

הר' שוויי אמר גם שמה שידוע שהרב"ש נטל פי שנים, שהרב"ש הי' אומר, שהוא לקח פי שנים במה שלא נעשה רבי, אבל אני שמעתי⁶⁴ (שכחתי ממי) שהצ"צ א"ל שיקח פי שנים אם לא יהי' רבי, והוסיף: ודור רביעי ישובו הנה..

*

”הרבנית וואס מיין מאן וויל, וויל איך”

מהנ"ל: בתשל"ח, בליל שמע"צ, הגיעה הרבנית הצדקנית חי' מושקא מפרעזידענט סטריט, והתחילה צו פירען אלעס. התיישבה על כסא אצל הדלת בחדר

61 בבכי -? - ראה אגרת תנחומין - אג"ק שלו ע' ב' - שכתב לבנו. ושם רואים כמה אהבו ויקרו, וכמה כאב לו כשנסתלק.

62 מידי דברי על ר' ישראל נעולער [זקן אבי יחי'], שמעתי מהר' יעקב שוויי יחי' - שבפנים - שאביו ר' אייזיק ע"ה הי' מקורב מאד אל ר' ישראל. וראה ממנו דברים מיוחדים, נעלים.

ומהם: לר' אייזיק הי' צורך ללוות תפלין [הסיבה אינני יודע] וביקש מר' ישראל תפיליו, והלה נתנם לו בלב ונפש חפיצה. הוא שם לב להעובדא שלא קיפל ר"י את תפיליו, וחשב לפי תומו שהוא מקוצר זמן וכיו"ב.

בגמר תפילתו קיפל התפלין ונקרע הרצועה, ומוכן שהרגיש מאד לא בנוח, והלך ומצא רצועה אחרת והכניסו להתפלין וקשר הקשר וכו', והתחיל - בשנית - לקפל התפלין ברצועה החדשה, ונקרע שנית!

או-אז הבין שאין זה דבר סתמי והביא התפלין עם הרצועה הקרועה לר' ישראל, שעשה מכל הענין דבר של מה בכך. אמר הנה יש לי עוד רצועה והכניסו.

ויש כנראה ענין על פי סוד שלא לקפל התפלין.

גם אומרים על הרבי שלא קיפל תפיליו, ושטליתו קיפל רק במוצש"ק, אבל זה מפי השמועה לבד.

63 ואדמהר"ש הקפיד על זה.

64 וכ"כ בתולדות לוי יצחק שכן הי' המסורה המשפחתית.

הרבי והנהיגה הכל. היתה קוראת "גראנער" "הר' קליין", ושמרה על כבודו וכו' של כ"ק בעלה.

בנוגע לעניין המפורסם, דהובלת כ"ק אדמו"ר (נגד רצונו, בשינתו) לביה"ר – אמר ששמע בעצמו מהגן עדן התחתון היאך סירבה להסכים להביא הרבי נגד רצונו, וכאשר הפצירו בה, אמרה בזה הלשון: "ואס מיינ מאן וויל, וויל איך".

(גי' אחרת שמעתי (ברבים) מהר' חיים גוטניק, שאמרה: שמעולם לא הי' לבעלה טינה נגדה וכן כעת איננה רוצה, וטענו נגדה שיהי' לו טינה זמנית ואח"כ ישמח, שחשבו שיש סכנה נפשות ממש) וענתה שאפי' טינה לפי שעה איננה מוכנה לקבל!!)

*

שמעתי מהר' פוקס שי': שאמר כ"ק הריי"צ בהתוועדות: שכשאומרים "ר' שמואל מונקעס" אפ"ל "ר"י" שהרי זכה לגילוי אלי⁶⁵.

מהנ"ל: פעם הי' החסיד ר' שמואל זלמנוב (עורך התמים, ראש חברת ניו"ח⁶⁶) בחדר כ"ק הריי"צ בפולין כשירד גשם והיו רעמים וברקים ולא בירך כ"ק הריי"צ. ושאלו ר' שמואל ע"ו, וענה כ"ק: "איך ווארט עס זאל געבען א דונער" (הודגש תי' 'דונער', שפי' רעם חזק) ופתאום הי' רעם מבהיל כאילו יש איזה שבירה, ובירך ב' הברכות!!

*

בחג החגים יט"כ תשנ"ו שמעתי כמה סיפורים, וכתבתי ר"פ. וכעת אכתוב דבר דבר על אופנו בעזיהי"ת עד גמירא.

"אז מ'לערנט עבודה'דיקע מאמרים – דארף מען טאן אין עבודה!"

א. מהרב לייבל גראנער שי': בתש"ו שלח כ"ק הריי"צ כמה בחורים (ששה?) חוץ לעיר לשיקאגא לייסד שם ישיבה והוא הי' מביניהם (וזה הי' פעם הא' לשליחות תל' חוץ לעיר ללמוד).

הם קיבלו ההוראה במוצויהכ"פ, וכ"ק הריי"צ פקד שיסעו מיד, הם ביקשו רשות לישאר עד אחר שמח"ת ושבת בראשית, וכ"ק הריי"צ הפציר שיסעו מיד במחרת יוהכ"פ בשם השם. קודם נסיעתם, נכנסו בשעה ז' בערב, ליחידות מיוחדת של פרידה.

(65) וראה ברשימת היומן.

(66) הבעל תפילה אצל הרבי ועוד.

וחזרו לחה"פ ואחר חה"פ ביקשו ונתקבלו עוה"פ ליחידות פרידה מיוחדת, בשעה ב' אחה"צ, וא"ל כ"ק הריי"צ שמעתי שלומדים מאמרי עבודה "אז מ'לערנט עבודה דיקע מאמרים דארף מען טאן אין עבודה!"

ב. מהנ"ל: הרב גוסטמאן הי' נכנס לכ"ק אדמו"ר הריי"צ מזמן לזמן. והי' אומר שביקשו הרבי שישתדל בכל האופנים שהבחורים יהיו כפשוטו לומדים גדולים.⁶⁷ [וביאר שזה נוגע גם לה'פוצו'.]

ג. מהנ"ל, מכ"ק אדמו"ר הריי"צ: "לערנען⁶⁸ איז הבנה, פארבריינגען איז לב".

"ושאל אתכפיא מהו, ובמה.."

ר' אברהם פאריז

ד. באותו עת, התגורר בנוא יארק הרה"ח ר' אברהם פאריז ז"ל. כשביקשוהו להתוועד הי' ארויסדרייען זיך, ומענתו בפיו: שיש הרי ר' שמואל ר' ישראל דזייקאבסאהן וכו', ומ"מ מזמן לזמן כן התוועד.

פ"א התוועד, בסמיכות לזמן שי"ל דרוש מכ"ק הריי"צ שדיבר בעניין אתכפיא, ואמר ר' אברהם, שבטח הכוונה שיעסקו באתכפיא בפו"מ, ושאל אתכפיא מהו, ובמה, [וביאר] כשיש כמה סוגי פירות בקערה, ואוהבים מין פרי מיוחד, תקח ממין אחר ותאכלו, ולאח"ז שיעבור זמן עשר או

עשרים דקות וכו', והפרי המתוק וטעים עדיין מונח, סו"ס יתגבר היצה"ר ותאכלנו, הנה אל תפול ברוחך שעצם דחיית התאוה לזמן הו"ע גדול, כד אתכפיא סט"א וכו', הוסיף שכשרואים ברחוב דבר לא טוב, ועוברים ומסתכלים אחורה ה"ז הכי גרוע וכו', וד"ל.

67) וידוע גם מה שסיפר הרב יצחק דוד גראנער ז"ל שהרבי נשיא דורנו ירד מלמעלה פעם ונכנס לזאל ואמר לכל הבחורים שעמדו שם: דער רבי וויל אז איר [לשון כבוד] און איר און איר און איר -- והראה באצבע על כל אחד - זאלן פשוט קענען לערנען.

יש גם סיפור מהרב משה יחי' פעלער.

68) אולי: חסידות.

וכידוע פתגם כ"ק אדמו"ר הריי"צ להתלמידים שהגיעו ימים אחדים לפני ההסתלקות, והי' יחידות ואמר הרבי להם: לערנען דארף מען, דאווענען מוז מען אבער לערנען דארף מען אויך, והטעים להם ר' שמואל ז"ל פירוש היחידות: לערנען חסידות דארף מען, דאווענען מוז מען אבער לערנען נגלה דארף מען אויך" הרי שסתם לימוד היינו דא"ח.

"תל' ישיבה עניינם להשתלם בנגלה ודא"ח וכו', ועיקר ה'יפוצו' – על בני הישיבה"

ה. מהנ"ל – דיבר אודות התוועדות יט"כ תשי"ב (שכ"ק רחץ ידיו לסעודה) שדיבר בנוגע לתל' ישיבה שעניינם להשתלם בנגלה ודא"ח וכו', ועיקר ה'יפוצו' אצלם, הוא לפעול על בני הישיבה.

ר' ישראל דזייקבסאן

ו. מהנ"ל, סיפר שקודם בוא כ"ק הרי"צ לפה, הי' עיקר מושב אנ"ש בבראונסוויל. שם דרו ר' שמואל ר' ישראל והשד"רים [שהגיעו, הגיעו בעיקר לשם:] ר' יצחק מתמיד ר' מרדכי חפץ וכו', ופעם ביט"כ אמרו לחיים, והי' שם א' שלקח יותר מד' כוסיות קטנות, ורץ להמ"צ שהי' יהודי חסיד חשוב, גאון ובעל מידות תרומיות וכו', וא"ל: "אויף דיר איז א רחמנות און אונז איז גוט",

וא"ל המ"צ שנכון שעלי א רחמנות, אבל מה ידוע לך ממצבי המאוכזב?

וא"ל, שכשיש למישהו חסרון, ויושבים בהתוועדות, מעורר או לזולתו ע"ז גם אם זה 'שארף' קצת, אמנם לך יש [לנו] כבוד ואין מי שיעורר [אותך] ומשו"ז עליך רחמנות "און איר בלייבט מיטן נער..."

ז. מהנ"ל ב' סיפורים:

"אמר כ"ק אדמו"ר למסור לו, שכבר זמן שלא ראוהו בתהלים דש"מ..."

1) ילד א' נחלה והי' צריך לעבור ניתוח, ואביו כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר ולא קיבל מענה, כך קרה כשכתב עוה"פ עד ד' פעמים. כמענה ממכתבו הד', אמר כ"ק אדמו"ר למסור לו, שכבר זמן שלא ראוהו בתהלים דש"מ. באותו ש"מ [שלאחרי מענה זון] הי' בתהלים באופן שראהו כ"ק אדמו"ר, וביום א' הי' ברכה לעשות הניתוח (שהיו הרופאים מפצירים [בו לעשותו]), והוא הי' דוחה כל הזמן, מפני שלא הי' מענה, ועבר בהצלחה.

"הם צחקו מהמענה, מה לכאב ראש ולרופא שיניים?"

2) אישה, לא מאנ"ש, קיבלה פתאום כאבי ראש מופלאים, שהיו כואבים לה כ"כ עד שהוכנסה לבית הרפואה. כל הרופאים בדקוה ולא מצאו מקור מחלתה. א' מאנ"ש שהי' קרוב להם הציע שיבקשו [ברכת או עצת] כ"ק אדמו"ר ולא רצו בשו"א. וככל שהלך המצב לרע, הפצירו [בהם] עד שלבסוף הסכימו.

וכתבו לכ"ק אדמו"ר. והי' המענה, לילך לרופא שיניים, אעה"צ. הם צחקו מהמענה [שהרי] מה לכאב ראש (ששייך לנוראלג) ולרופא שיניים? וחשבו שאולי לא הבין כ"ק וכתבו עוה"פ בארוכה ובפרוטרוט, וענה כ"ק: כבר ענית לילך לרופא שיניים.

אמנם החב"דניק לא חדל, ומצא דרך לגנבה ולהוציאה מביה"ר – נגד דעתם ובלי ידיעתם של משפחתה – והביאה לרופא שיניים, הלה בדקה ולא מצא שום בעיה ומחלה.

אבל החסיד לא נח, ושאלה אם היתה אצל רופא שיניים בזמן האחרון ואמרה שכן, ועשה לה מילוי לא' שיני'. והחסיד ביקש שהרופא שיניים יבדוק המילוי. וכשפתח, אמר שמבין הכל, שמכניסים "פיללינג" צריכים לעשות ביטנה [lining], שלא יבלבל המילוי להעצב, והרופא שיניים [אז] טעה ועשה ביטנה יותר מידי דק, ומשו"ז בלבל להעצב ומוזה היו כל מכאוביה. ותיקן הדבר ואחרי כמה ימים חזרה לאיתנה ושכחה כל מכאוביה,

וביאר ר' לייבל, בב' [הסיפורים האמורים שהם ב'] סוגי מופתים, הא' דווקא ע"י אתעדל"ת והב' כולו אתעדל"ע..

המשך יט"כ תשנ"ז הנ"ל

מהר' גרפינקל יחי':

"וראהו יושב ובוכה, ושאלו ע"ז, וענה שבא עכשיו מביתו ואינו יודע וכו'"

הפנימיה של הישיבה באטוואצק

א. הוא למד בתו"ת בווארשא וגר בביתו⁶⁹ ובתרצ"ו (ה' או ו' ?) עבר הישיבה לאטוואצק שהי' מחוץ לווארשא, והוא נתקבל להישיבה (משפחתו קיבל מכתב מהמשפיע ע"ז) ונסע ע"י רכבת לאטוואצק ומשם לקח עגלה עד הישיבה, [הוא הי' אז צעיר לימים ופחד מאד].

פתאום בא בחור א' מן החוץ (חוזר ממקוה), וראה (שהבחור גרפינקל) יושב ובוכה,

וישאלו ע"ז [למה הוא בוכה], וענה שבא עכשיו מביתו ואינו יודע וכו'. וא"ל הבחור שלא לבכות ושהוא יסדר הכל עבורו. הוא נכנס למשרד הישיבה, ואמר שיש תל' צעיר

מבולבל ובוכה וכו'. ההנהלה אמר שצריכים לילך לסדרי נגלה שיעורים ויסדרו לאח"ז, התמים הזה אמר להר' גארפינקל שהוא יסדר עבורו הכל, והלך איתו. התמים לקח מזוודותיו של הר.ג., והלכו וחיפשו עד שמצאו חדר (של ר"י וויינבערג יחי') עם מקום ריק אבל בלי מיטה. הת' הנ"ל הלך לחפש מיטה ואין בנמצא. ואמר שילכו לקנות מיטה, ושאלו לגרפינקל אם יש לו כסף (שלהת' הנ"ל לא הי' כסף) ואמר שיש לו ה' זלאטעס והלכו רגלי חצי שעה למארק והת' הנ"ל האט זיך געדונגען עד שקנה עריסה בהה' זלאטות, וכסף לנסיעה חזרה בעגלה לא הי' להם, והלכו רגלי, כשכל הדרך נושא אותו בחור את המיטה [לבד] כל הדרך! ואח"כ הלך להתפלל.

ונודע אח"כ להר' גרפינקל שהלה הוא בחור מצויין ו'עובד' מיוחד ששמו סיני טערבינקער, ש[שתפילתו הי' לשם דבר, עד כדי כך ש] באו כו"כ במיוחד לראות ולשמוע תפילתו, והתפלא הרב גרפינקל כ"כ מטוב לבם של התמימים, והחליט לישאר.

ב. מהנ"ל: בת"ש ברחו – מהנאצים⁷⁰ – לוילנא והי' שם ר' יהושע אייזיק בארוך שהי' לו מס"נ לזולת באופן נפלא, ובמיוחד לתל' התמימים, וצער זולתו הי' פשוט מבלבלו. הי' יושב ומתוועד איתם באכילתם, וכל סעודה הי' פארבריינגען, [הוא] עודדם במיוחד על פחדתם שלא יתקבלו לרוסי' ויאפאן, אף שידע שהוא אינו יכול לילך איתם⁷¹ (ונשאר שם, הי"ד) ומ"מ עודדם ושמחם וכו', ומסר להם כל ספריו הרבים שכללו ריבוי כת"י שנמסרו אח"כ לידי כ"ק.

(70) הוספות כעת על פי זכרוני [וחבל שלא כתבתי אז, מפני שאין זה ברור במוחי כלל]: כשנתפרצה המלחמה, הי' כמובן בלבול, והיו בחורים כאלו שנסעו הביתה, וגם כאלו שרצו לידע מה יאמר הרבי, וגם בין אלו היו ב' סוגים: אלו שקיבלו הוראה מהרבי לברוח מיד לוילנא וברחו, ואלו שקיבלו הוראה האמורה אבל נסעו מקודם הביתה, ואחרים שביצעו מיד ההוראה ונסעו מיד לוילנא. ורק סוג השלישי ניצל מהשואה.

הוא קיבל הוראה ככל שאר התלמידים לילך להתייעץ עם הרבי [שכבר עבר מאטוואצק לווארשא]. והוא הגיע לדירת הרבי [אולי הי' אז אצל הירשל גוארי' -? -] ועל הדלת הי' מודעה בכמה שפות, כולל אשכנזית, שמי שגר בדירה זו הוא א לאטעישן בירגער [אזרח מלעטלאנד, ולא פולין]. ואז עדיין לא הי' מלחמה בין לאטוויא ודייטשלאנד, וציון זה הי' להגין על הרבי.

הוא נכנס - והיו פרטים, על מראות פני קדשו וכיו"ב, ששכחתי - והרבי נתן לו 500 זלאטעס [אמר שלכל אחד נתן סכום אחר והוא קיבל חמש מאות] וברח מיד, וסו"ס ניצל!

(71) מפני סיבות משפחתיות, כמדומני.

”הי' מתבטל לפני התמימים, שלמד רק שנה בתו”ת והם חמשה שנים ונתקנא בהם...”

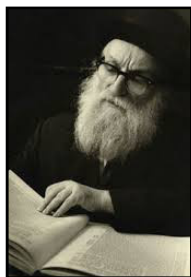
ג. מהנ”ל, בשנחי⁷² הי' [התמים הרב] ר' מאיר אשכנזי (מ”צ שם ל”א שנה) בקי בש”ס וגאון, אבל לב טוב מיוחד במינו ואוהב לכולם כאב ממש. באם נחלה מישוהו יצא בלילה למצוא ד”ר ותרופה רפואה וכו', וגם המתנגדים נתפעלו ונשתתקו מטוב לבו. הי' מתבטל בפני התמימים, בטענו שלמד רק שנה בתו”ת, ואילו הם חמישה שנים ונתקנא בהם, ואמר שכל רצונו עז לחזור לתו”ת.

ד. הנ”ל דיבר אודות מידת חסד דמשפחת גראנער בבואו ר' מאיר אשכנזי בצעירותו לאמריקע וכל תוכן דיבורו בעניין אהב”י.

*

מהר' בוקיעט יחי':

”ה”טלבקע” (שבועה) שנשבע לקיסר – הי' צריך לחממו”

ר' חיים מאיר בוקיעט

א. ר' אייזיק האמלער ראה חייל עומד על עמדו [משמרתו] בחורף קר מאד ומתחמם ע”י שמגלגל ב' ידיו זב”ז, ואח”כ ראה שבא גענעראל והכהו על ראשו, והחייל אינו אומר כלום. אח”כ הלך ר' אייזיק להגענעראל (שהכירו מכבר) ושאלו מדוע זה היכהו, וענה מפני שנתקרר ומחמם א”ע, וטען ר' אייזיק: והרי הוא קר במאד וכו', וא”ל, ה”טלבקע” (שבועה) שנשבע לקיסר הי' צריך לחממו⁷³.

72) שמעתי מהר' פוקס, וכנראה לא כתבתיו וחבל ששכחתי הפרטים, שבהגיעם ליאפאן חיו באיי יאפאן עצמם, על אי הנק' "קובי", ולא הועברו לשאנכאי עד שהתחיל המלחמה עם אמעריקא, בכסליו או טבת תש”ב. וסיפר, שפעם בליל שבת הלך רגלי ממקום למקום ועמד על פינת רחוב רחב ומלאה אנשים ומכוניות, ושומע מישוהו קוראו בהמשפט: "וואס מאכט א איד?" הוא ראה היודי יושב במכונית יפה ויקרה -בליל שבת ר”ל - לבוש בגדי פאר, והוא ביקש ממנו שיכנס למכוניתו ויביאו לכל מקום שרוצה. הוא הסביר ששבת היום, ולקח ממנו כתובתו, והבטיחו לבקרו.

הוא הי' א יוראפייעשער איד שנתגלגל לשם בדרך לא דרך וירד מהדרך מריחוק מקום וכו', והיו לו בן ובת, והר' פוקס הי' מגיע לביתם ולומד אתם.

הסוף הי' - שאחרי המלחמה (2) - עברו לארץ ישראל, והבן והבת היו שומרי תומ”צ ובנו בתים יהודיים! והכל בגלל ה"וואס מאכט א איד", וכוונתו הי' - בספרו זאת לי - על גודל התועלת והחשיבות בידיעת אידיש [וכידוע מה שאמרה הרבצין לכו”כ אודות אידיש עד”ז].

73) הסיפור ידוע בשינויים, וזה הי' גירסתו, כנראה.

ב. מהנ"ל: חסיד א' של ר' משה קברנינער (מתלמידי ה'חזוה') הי' חייט בלי פרנסה. פעם שמע שאצל פריץ א', עזב חייטו היהודי [את משמרתו] ונשאר מקום עבודה, ונסע לשם עם משפחתו למלאות מקום קודמו.

בבואו לשם, קיבלו הפריץ וישאלו על משכורתו, וענה לו שיש לו אישה וד' ילדים ומשכורתו סך כך וכך. וא"ל הפריץ הלא היהודי שקדמוך קיבל משכורת למחצה!?! והחייט שקודמו [חי עם משכורת למחצה מפני ש]הי' גונב ממנו, שהי' אומר שצריך סחורה יתר על המידה ומוכר השאר ומרוויח, וזה החדש הרי נאמן הוא ולא גנב.

אבל שהוא יגיד כך הרי לא יכל – שיהי' מזה חילול השם וכו', וענה שהוא נסע לפאריז לקבל "שניט" מיוחד ועלה לו לכמה אלפי רובל ומשו"ז צריך משכורת גדולה יותר, וענה הפריץ שיעשה בגד ונראה חידוש השניט שלו.

והקב"ה הצליחו ובגדו מצא חן בעיני הפריץ וקיבלו במשכורת גבוהה. חלפו כמה שנים וטען הפריץ שכבר שילם דמי האלפי רובל שלווה לנסיעתו ורצה כעת להפחיתו, והחסיד הי' במבוכה עד שענה: ש'שניט' החדש שלו צריכים כל הזמן להתלמד, והי' נוסע כל שנה לכמה שבועות ואמר שנוסע אז לפאריז. [ע"כ הסיפור].

והנמשל, ש'שניט' המיוחד שלו – הי' נאמנותו, וזה צריכים ללמוד כל הזמן,

וד"ל.

*

א. מבערל ליפסקער (ה' טבת ה'תשנ"ו): אברך אחד נעשה חסיד אדה"ז, וטענו חמיו וחמותו, שקודם ש'נתחסד' למד יותר וכעת אינו לומד באותו שקידה כו'. וביאר להם אדה"ז שאי"ז אמת, דשיעור לימודו שלמד בשביל עצמו "לשמה" לומד גם כעת, אבל מה שלמד מפני החתול, הרוח, וחמותו – זאת הפסיק.

[וצע"ג הסיפור, ש[הרי] אדה"ז [הי' נגד ענין] ביטל לומדים (וכן תבע מהר"ש

קרלינער)⁷⁴].

"וענה ששלח בניו לתו"ת לא בשביל הלימוד אלא בשביל הדברים בטלים"

ב. מהר' בוקיעט (יט"כ תשנ"ו): א' מחתני החפץ חיים (שמו הרב ז"ק או זאקס) שלח בניו לתו"ת בוויילנא, והמתנגדים טענו – מה זה הרי מבזה לימודם וכו', וענה ששלח בניו לתו"ת לא בשביל הלימוד אלא בשביל הדברים בטלים⁷⁵, וד"ל!

ג. שמעתי מהרש"ל⁷⁶ גנזבורג יחי' (בבית חמי בא' השמחות המשפחתיות – שבע ברכות – ?) שכשהכינו התקליט⁷⁷ של נישוח, הביאוהו לכ"ק אדמו"ר ושמעו, ושם הי' גם הניגון ד'עסן עסט זיך', ושהגיע לחלק הניגון שבלי מילים, התבטא כ"ק: [זה שייך לניגון זה?⁷⁸] "איי גוט" (המספר אמרו בהטעמה מיוחדת, וכמדומני שהוא לא הי' שם רק ששמע כנ"ל מאחר, ויש לברר).

ד. שמעתי (בליל כ"ד טבת תשנ"ו) מבערל יחי' ליפסקער: ששמע ממלמד שלו – א פוילישער חסיד (אבער א חסידישער איד) – דמ"ש ביוסף כשהתנפל עליו אשת פוטיפר "וימאן" יש ע"ז שלשלת, שפי' שיש לקרוא ה"וימאן" ג"פ והוא ככה (ג"פ ר"ת וימאן), וכדלהלן: (1) וירא יוסף מראה אביו נגדו, (2) ויאמר יעקב מה'חושן אתה נמחק, (3) ויירא יוסף מלמטמא את נפשו! ודפח"ח!

ה. שמעתי גם מהנ"ל בליל הנ"ל. וכן סיפר: כמ"פ, שהרבי הי' מסתובב מזמן לזמן ב770 בכל שעות היום והלילה (ובמיוחד לפנות בוקר דש"ק) לראות כל הנעשה והנשמע ב770, כשבנו ה'זוייבער שול' הי' נכנס ומסתכל למטה, מסובב בביהכנ"ס חדר שני, מקום הכיור, מסתכל על כל הישנים ב770 וכו'.

"וזהו"ע הרוצה לטעות יבוא ויטעה.."

ו. גם מהנ"ל (בליל הנ"ל): כשי"ל המפתח לתניא ללקו"ת ולתו"א בשנות היודין (ולהעיר שאין סגנון שווה מכמה סיבות כמו"ש במכתבי כ"ק אדמו"ר בעצמו⁷⁹, ואכ"מ), הי' לר' יואל יחי' ויכוח עם עוד אחד בנוגע לשלימות המפתחות. ר' יואל טען שהכל מדוייק בתכלית, ואם חסר איזה ערך זהו לפי שאין זה שייך לאותו ערך וכו' וכו'. לעומתו, האחר טען שזה מפתח אבל לא דבר שלם, שהרי יש כו"כ עניינים במקומות שונים שלא נסמנו בהמפתח.

(75) מה שידברו בעת האכילה ובשאר הזמנים שאין לומדים שהדב"ט החסידיים צריכה לימוד, ובכלל שימושה שיותר מלימודה וכו'.

(76) הירשל.

(77) כן הי' הסדר שכל רעקארד הכניסו להרבי והי שומעו.

עוד שמעתי ממנו [ולא כתבתי אז וחבל], שהרבי רצה שירבו על הרעקארד בשיר הילדים – ווי די קינדער זינגען – כל מה שאפשר,

(78) ע"פ זכרוני: היינו, הרבי ידע חלק הניגון עם המילים, אבל החלק בלי מילים שמע אז לראשונה, ושאל ע"ז ואהבו מאד [שמתאים לתוכן הניגון].

ויש ב'ניגוני התוועדות' שהרבי התחיל ניגון זה ודוקא מחלקו השני, בלי המילים.

(79) כן כתבתי אז – בתשנ"ו – [ואינני זוכר??].

השני, ברוב חכמתו, כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר בשאלה האמורה: האם המפתח בשלימות, או שחסרים כו"כ ערכים ואינו שלם, וכתב ב' או ג' עניינים מסויימים ש]לפי דעתו היו] חסרים בהמפתח.

וקיבל מענה על ב' דברים: א) שלימות זה רק אצל עצומ"ה, ב) בנוגע לאותן מקומות שהעיר שחסרות במפתח, ביארו כ"ק אדמו"ר בפרטיות על כ"א מדוע אינו שם מפני שאין שם (בערך ההוא) מקומו.

און דער חכם האט זיך געהאלטן ביי זיינס! הרי בפירוש כ' כ"ק אדמו"ר שאיננו שלם שרק עצומ"ה שלם, וזהו"ע 'הרוצה לטעות יבוא ויטעה', וד"ל.

*

ד, ט"ז סיון ה'תשע"ו

"ישראל, מיר האבן בכח צו איבערמאכן די גאנצע וועלט!"

א. אבי מורי יחי' סיפר⁸⁰ בעת שמחת נישואי בתינו חי' מושקא עם ב"ג הרב חנוך הלוי יחי' ויינבערג, שפעם אחת נכנס ר' ישראל דויקאבסאהן לכ"ק אדמו"ר הריי"צ ואמר לו הרבי: "ישראל, מיר האבן בכח צו איבערמאכן די גאנצע וועלט, מ'דארף נעמען אלעמענ'ס ישות, אריינלייגען אין איין גרויסן טאפ און דאס קאכן און דאס קאכן און דאס קאכן ביז אז ס'וועט פון דעם גארנישט ווערן".

* * *

סיפורים

על הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה

"ואחרי ט' חדשים בדיוק נולד לה בתה הראשון, ונקראה שמה בישראל חי' מושקא"

א⁸¹. שמעתי הסיפור דלהלן מא' מתלמידותי ב"בית מדרש לנשים ב770"82:

היתה אשה שכשהתחתנה יעצה לה אמה [שהיתה שלוחה, חסידית במיוחד] לקחת דירה במקום הכי סמוך לבית חיינו מטעמים מובנים. הדירה שמצאו הי' מעל לאולבאני בייקערי [בפינת אלבאני ואיסטרן פארקויי, שכעת יש שמה באנק], והם גרו מעל המאפי'.

פעם הביטה מהחלון בבקר וראתה מכונית עומדת לפני המאפי' וחס"ד יחי' האלבערשטאם יוצא מהמכונית ונכנס לקחת פת ומזונות וכיו"ב. בהסתכלה ראתה שהרבנית יושבת במכונה. בבקר שלאח"ז חזרה אותה דבר על עצמה, עד שבמשך כמה ימים התברר לה, שזו קבע אצל הרבנית להגיע כל בקר להמאפי' לקנות מיני מזונות או פת, היא נשארה במכונית וחס"ד יחי' נכנס לבד.

בידעה עד כמה הרבנית צנועה וכו', החליטה והזדהרה שלא להיות אצל החלון באותה שעה בה הגיע הרבנית, ושמרה ידיעה זו בסוד.

פעם אחת היתה בביתה איזה אורחת שהיתה כמה – אולי שמונה – שנים אחרי החתונה ועדיין לא זכתה לזחור"ק. היא סיפרה לאורחה העובדה שהרבנית מגיע כל בקר ואמרה שבדרך כלל היא זהירה שלא להיות אצל החלון באותה שעה, אבל אולי כדאי שהיא תעמוד שם, וכן עשתה.

המכונית הגיעה ועמד, וחס"ד יצא, והרבנית נשארה במכונית. אחרי כמה רגעים הגביה הרבנית את ראשה והסתכלה עלי'.

ואחרי ט' חדשים בדיוק נולד לה בתה הראשון למזל טוב ונקראה שמה בישראל חי' מושקא. [היינו שבין העיבור והלידה נסתלקה הרבנית הצדקנית לעולמה].

(81) ע"פ בקשת החתן יחי' נרשמו ע"פ זכרון, ולא נרשמו קרוב לזמן שמיעתם.

(82) ואח"כ ביררתי הסיפור אצל ב' הנשים המעורבים בהסיפור.

אני סיפרתי הסיפור במחנה 'פרדס חנה' לפני יותר מעשר שנים, ובהגיעי לסיום סיפורי התפרצה אחת המדריכות בצעקה "that's me" ז.א. אני היא!

" בלילה א' חלמה אשתו שמגיעה אלי אשה מבוגרת ... היא מבטיחה לה בן זכר "

ב. שמעתי סיפור דלהלן משכיני ג.ה. יחי', ואח"כ בירתיו אצל ה"סנדק", הסיפור דלהלן.

יהודי אמיד שיש לו חוש במצוות נתבקש להגיע לבית חב"ד בקענונינגטון להיות סנדק לברי"מ. בהגיעו, שמע שיש תאומים והשליח מ.ח.ל. יחי' יחי' סנדק אצל הבכור, והוא אצל השני – בהפסק איזה זמן כנהוג.

אחרי ב' הבריתות, התיישבו לסעודת מצוה, ובאמצע עמד אבי הילדים הרכים הנימולים, לדבר ולספר. הוא דיבר ברוסית והסנדק שאינו מבורך בסבלנות יתירה עמד ללכת בחשבו שאינו מבין בלאה"כ, והוא את שלו כבר עשה וכו'.

ר.מ.ח.ל. הלך אחריו ביצאו, ואמר לו שיספר לו מה מספר עכשיו אבי הבנים.

הוא מספר, שלפני כמה שנים התחיל להתקרב ליהדות באמצעות ר' מ.ח. והרבה ללכת לשיעוריו ולקבל הדרכה ממנו וכו'. אשתו לא התקרבה כלל, ואדרבה יחס בעלה לר' מ.ח. הפריעה לה מאד. היא הרגישה כאילו יחסו אליה מועטת יחסו אלי' וכו'. עד שיום א' נתנה לבעלה אולטימטום או אני או הראב"י, ולא שתיהם.

האברך הזה הי' במבכוה, מה עושים? הרי יהדות תורה ומצוות! הם כל חיינו, ובתורה כתוב עד כמה נוגע חיי המשפחה והאשה וכו', ולא מצא פתרון לקושיו.

בלילה אחת חלמה אשתו שמגיעה אלי אשה מבוגרת ואומרת לה, ברוסית - ?-, שאם תתחבר לבעלה בהתקרבותו לאידישקייט, היא מבטיחה לה בן זכר – לא היו להם זחור"ק עד אז – אבל הוסיפה, שבאם היא מסכמת להתחבר לבעלה בהתקדמותו ביהדות תומ"צ, עלי' לבא אלי' ולהודיעה החלטתה.

וכדי שתדע איפא למצאנה תראה לה איפא היא. הם נכנסו – בחלום – למכונית, והאשה המבוגרת נסעה איתה להאהל וכשנכנסו דרך הבית והאהל שאצלו להבית החיים, הגיעו להשביל שבין האהל הק' ומקום מנוחתה כבוד של הרבנית הצדקנית, והראתה בידה, פה בעלי ופה אני, ותבא ותודיעני.

היא עמדה בבקר, והנה הוא חלום. וצלצלה להשלוחה, אשת ר' מ.ח.ל. – שעד אז היו היחסים ביניהם בכלל לא נוחים – וסיפרה לה כל הסיפור. מרת ל. הציעה מיד

להסיעה להאהל, והיא ענתה שאינה צריכה עזרתה שהרי היא מכירה דרך הנסיעה לבד, מהחלום.

וסיים ר' מ.ח.ל. זה הברי"מ של התאומים שנולדו כתוצאה מחלום – והסכמת האשה להתחבר עם בעלה בעלי' בעניני יהדות⁸³.

*

ג. הסיפור דלהלן, כדאי לוודא פרטיו, שמעתיו מא' מכלותיו של פרופסור בראווער ממאנטרעאל, ובהיותי במאנטרעאל החורף [ה'תשע"ו] בירתיו ממנו, ומ"מ עברו חדשים רבים וזכרוני אין אתי ושכחתי ריבוי פרטים וכדאי לבררו בשנית.

פרופסור בראווער נשתלם להיות פרופסור ואח"כ שאל מאת הרבי היכן ילך לעבוד (מפני שהיו לו כמה אפשריות), ומענת הרבי התמהמה כמה ימים ולבסוף הורה לילך למיק'גיל אוניווערסיטי שבמאנטעראל.

שנים רבות לאחמ"כ [אחרי ג' תמוז כמדומני] פגש תלמיד האוניב' לשעבר שהי' קרוב אליו, והי' גם קרוב להפרופסור שנתן המשרה לפרופ' בראווער לפני הרבה שנים. והתלמיד אומר – לפי תומו – לפרופ' בראווער יחי', שבטח יודע הסיפור על מינויו כפרופסור אז, ששמע מהפרופ' המבוגר.

ונתברר [ויש ריבוי פרטים וכמה שלבים, וחבל שלא כתבתיו מיד] שכאשר הוא שאל הרבי איפוא לנסוע, צלצלה הרבנית הצדקנית לאותו פרופסור המבוגר ודיברה אתו על תנאי העבודה ושאלה הרבה שאלות קשות [ודיברה אתו במשך שלשת רבעי שעה!] ורק אח"כ, ענהו הרבי לנסוע למיק'גיל.

וכנראה שצילצלה גם למקומות האחרים בהם הי' אפשרות עבודה עבורו, ואחרי בירור בכל מקום, בחרה [הרבי-הרבנית] המקום היותר מתאים עבורו..

הוא – פרופסור בראווער יחי' – הסביר הענין, שלמרות שהכל אצל הרבי הוא על טבעי, מ"מ כל ידע טבעי שאפשר להיות, חייב להיות.

* * *

(83) סיפירתי סיפור זה לרחב"ה (הוא כבר ידע הסיפור ממקור אחר ועשה את עצמו כלא יודע, לראות אם אגזים) ושאלתיו "דעם רבצין - בעלת מופת כזה - האסטו געקענט", ואמר לי: "דער רבצין האב איך נישט געקענט".

מה ששמעתי מהמשב"ק ר' חיים ברוך שיחי' הלבשרשטם

הדברים דלהלן לא כתבתי בעת שמעי אלא על פי זכרוני אחרי יותר מעשר שנים מאז שמעתי הדברים, ומובן עד כמה מסופק הוא, ובכללות הגיהו ר' חיים ברוך יחי'.

הקדמה: א. רח"ב הוא מבית צאנז, חוטר מגזע הדברי חיים, מנכדי ר' ברוך גארליצער זצ"ל. אביו ר' מאיר⁸⁴, שחי קודם המלחמה בארץ ישראל נסע ללמוד אצל זקנו ברוסיה ר' סיני ז"ל מז'מיגראד ונלכד ברשת המלחמה וברח עם זקנו לסיביר. זקנו נפטר שם והוא נשלח עם משלוח ילדים יתומים⁸⁵ להודו ששם עבר השואה. הוא הגיע לארץ ישראל קרוב לסוף המלחמה בהשתדלות הרב הערצאג ז"ל באמצעות ממשלת בריטאניה. בבואו ארצה הי' שם אביו מלפני המלחמה.

ב. הסבא מצד אמו, הרב אהרן יוסף לוריא ז"ל⁸⁶ מגזע מהרש"ל ז"ל שהי' איש מורם מעם, ומבני עלי', מצעירותו עד ימיו האחרונים למד וחי אצל ר' מאיר בעל הנס" היינו שישב בכולל שהי' אצל ציון ר' מאיר בטבר' והגיע לביתו משבת לשבת, והסבתא שהיתה בת צדיק מצפת⁸⁷, גידלה הילדים ופירנסה את ביתה לבד.

(84) בר' יעקב - מטשאקובא-, בר' סיני - מז'מיגראד - בן ר' ברוך מגארליץ בנו של הדברי חיים. למד בצעירותו לשנה אחת בישיבת תורת אמת.

(85) = 'קינדער טראנספארט'.

(86) מחסידי סלונים ומחבר ספר עבודת פנים.

(87) סיפר לי עליו פלאות, ער איז געווען א גוטער זיידע נתן להנכדים צוקערקעס שיאמרו תהילים, וכו'.

הוא זוכר השבתות אתו, ועדיין מצלצל באזניו היאך שצעק 'נשמת כל חי' בתפילה...

ובמיוחד פלאי אופן פטירתו, שהי' ליל שבת אחרי הסעודה ואמר לאשתו ליכנס להשטיבל החסידי שהי' סמוך לביתם, שיבואו מנין ליציאת הנשמה, והוא הי' לגמרי בקו הבריאות. אשתו חשבה שמהו מפריע ומבלבל מוחו מפני שהבקשה הי' כל כך מוזרה והלכה לבית בתה שהי' לא רחוק מביתם, והיא הסכימה שהקורטזון - רפואה - שלקח בבלו,

ביני לביני, הוא נכנס - בעצמו - לביהמ"ד סמוך שהאדמו"ר מתולדות אהרן שישב שם עם חסידיו בטיש לבקש שיכנסו לו מנין "ליציאת הנשמה". התולדות אהרן רצה להשתתף ואמר לו שהוא אינו יכול שהרי הוא כהן, ושלח לו מנין, הוא השכיב את עצמו על הרצפה, וכשרצו להניחו במיטה, הגבי' ראשו וצעק 'שבת שבת', ושכב שנית, אמר שמע ישראל, ונפטר!!

ג. אביו ר' מאיר הנ"ל הוא בעל חוש בעניני בני' וסידור, ומשו"ז הי' לעזר וסעד להרה"צ מקלויזנבערג זצ"ל כשבנה קרית צאנו, ואח"כ יעץ גם להרה"צ ר' שלמה מבאבאוו כשבנה וסידר קרית באבאוו בבת ים.

מפני מסבב הסיבות, כל ה"קירוב" הזה, גרם התרחקות ר' חיים ברוך ואחיו חס"ד יחי' ממקור חוצבם והגיעו לר' שלמה חיים בכפר חב"ד. ר' שלמה חיים קירב את כולם וגם הם ככלל, על אף שהיו דרגות באיכות הקירוב לכל בחור, כפי ההשערה – של רש"ח – כמה יוכל להוציא מכל א'.

בזמן מסויים הגיעו לנאו יארק ונכנסו לישיבה ב770 כתלמידים מן המניין. וכמו בחורים ישראלים אחרים נתבקשו לעזור להרבנית נחמה⁸⁸ דינה ז"ל ומזה יצא שעזרו גם לשאר משפחת בית הרב ולבסופו של דבר גם להרבנית הצדקנית חי' מושקא ז"ל.

במשך הזמן נתקרבו יותר ויותר עד שהוכנס בעובי הקורה בשימוש בבית הרב.

* * *

"האב איך אים געפרעגט: מיין מאן פארוואסט כלאפעסטו?"

ד. סיפר: פעם אמרה לו הרבנית נ. ד. באידיש האוקראיני שלה: "איך בין אמאל אריין צי מיין מאן⁸⁹, און מיין מאן איז געזעסן און געכלאפעט, האב איך אים געפרעגט: מיין מאן פארוואסט כלאפעסטו, האט ער מיר געזאגט "איך קאן נישט אויסהאלטען די אידישע צרות", והפטירה בהוקרה: "מיין מאן" ...

ואמרה אז הרבנית "א פנים דער טאטע וויל טאקע נישט"

ה. סיפרה הרבנית חי' מושקא: בילדותה אמר להן – לבנותיו – אבי' הרבי הריי"צ, שמבקש מהן – על אף שאינו רוצה לאסור הדבר – שלא יסתובבו בחוץ – נישט דרייען זיך אין דרויסן – . פעם אחת עזבו ההורים העיר, והי' יום שמש יפה, החליטו היא ואחיות' להתלבש ולצאת החוצה כי האבא הרי לא אסר עליהן זאת. הן יצאו מהבית עם בגדים יפים⁹⁰ ויקרים, שרק כאלו היו להן. וביציאתם מצאו רפש וטיט וכו', ועליו קרשי עץ, שעליהם הלכו שלא להתלכלך וכו'. בהלכם על קרשים אלוזו אחרי זו, התחיל הגדי

(88) הוא הגיע להרבי ביום כ"ו אלול, וביום שלאח"ז נתבקש ע"י אחד החברה לעזור למעלה. בהכנסו שאלתו הרבנית נ.ד.שמו, וכתב ששמו הלבשרטם, והיא אמרה מיד: א"כ אנו קרובים, והוסיפה: "דו וועסט אריינקומען מארגן עסן פרישטיג" ומזה יצא באונס וברצון שנשאר לעבוד עם.

(89) ב'קמץ', האידיש שלה היתה אוקראינית.

(90) בגדיהן היו כך: או לבוש ביתי פשוט או מאד יקר; בגדים רגילים יום-יומיים לא היו להן.

הביתי שלהם – דער ציג – ללכת אחריהן. הם התביישו לטייל עם הגדי והתחילו לברוח, ונפלו להבוץ והי' לא טוב, וחזרו לביתם.

ואמרו והסבירו זה לזה: "דער טאטע האט גישיקט נאך אונז די ציג", לשמור עליהם, שלא יצאו החוצה, ויצייתו להוראתו בזה.

ואמרה אז הרבנית "א פנים דער טאטע וויל טאקע נישט" [שילכו ברחוב].

בבית הרב – היו דרכים לברר על מי אפשר לתת סמכות

ו. להמשפחה – בבית הרב – היו דרכים לברר על מי אפשר לתת סמכות – שלא יסתכלו ולא יקחו וכו' – ולמי לא. א' האופנים הי' שהיו מניחים המגירות פתוח קצת, וכל פעם שרצו לפתוח המגירה היו מקודם סותמים אותהקודם שפתחוהו לראות אם מישוהו נגע בה⁹¹. ולפעמים הכניסו משיפולי בגדאו עוד דבר הנמצא תוך הארון על שפת דלת הארון או המגירה ואם אח"כ מצאו הבגד במקום שהונחו, ידעו שהמדובר אינו פותח דלתות להסתכל במקומות שלא נתבקש לפתוח, וקיבל "קצת" סמכות. אבל אם מצאו ששולי הבגדים או פיסות נייר וכדומה אינם במקומם בשפתי הדלתות ופתיחות המגירות הבינו שמישהו פתח אותם בלא רשות, ושוב לא נתבקש אותו אדם להגיע לבית הרב.

בחור ששאל היאך הרבי נוהג או מה זה ועל מה זה לא נתבקש בבית שנית.

"בבית הרב – נזהרו מאד מלומר את שמות האבא והאמא.."

ז. מענין לענין, עוד הנהגה מעניינת מבית הרב, שנראה לו לרח"ב שנוהרו מאד מלומר את שמות האבא [כ"ק אדמו"ר הרי"צ] והאמא [הרבנית נחמה דינה], ואם נתנו המקורבים שמות לבניהם ובנותיהם אחריהם קראו להם בשמות של כינוי. למשל לכל בניו ובנותיו של ר' חיים ברוך יחי' קראה הרבנית הצדקנית כל א' בשמו חוץ מלבנו יוסף יצחק ובתו נחמה דינה לבת קראו "די לאכערקע" ולהבן קראו "קוקליקע"⁹².

"לא רצתה הרבנית להיות לבד בלילי יחידות"

ת. התקרבותו להרבנית הצדקנית חי' מושקא נתחזק במשך השנים.

91) הוא נוודע לדבר, מפני שפעם בהזדמנות אחת אמרה לו הרבנית: איך קום פון רוסלאנד און אז מיר זיינען אוועק פון שטוב און ווען מיר זיינען געקומען צוריק האבען מיר געוואוסט אויב אימיצער איז געווען אין שטוב און וואס ער האט גיזוכט און וואו ער האט געזוכט.

באותו הזדמנות אמרה לרח"ב "איך ווייס אז ביי מיר אין שטוב האסטו קיין שופלאד נישט געעפנט אן רשות".
92) = בובה.

בשנות הלמ"דים – לא רצתה הרבנית להיות לבד בלילי יחידות, וישב עמה לילות שלימים, גם אחרי נישואיו. זה לאהי' לגמרי גישמאק משום שבאמת רצה להיות ב770 לשמוע החדשות.

דרכה של הרבנית היתה. שדיברה רק על מה שרצתה לדבר, ולא הי' שייך לדבר בענינים שלא היתה נוחה לדבר אודותם. ועל עצמה כמעט שלא דיברה [אתו] כלל. ובמילא כל לילה היתה שואלת אותו על משפחתו וכו', וחזרו על אותם סיפורים עם זקנתו – אם אמו – הנ"ל, איך פירנסה בני הבית כשבעלה יושב על התורה ועלהעבודה וכו'. און וויפיל מאל קאן מען איבערדערציילן די זעלבע מעשה???

"דער זיידע איז דאך געווען א רעסטאראטער.."

ט. סיפר: אביו ר' מאיר לא הי' שבע רצון שהוא – נכד הדברי חיים – פתח מסעדה – רעסטעראנט – להתפרנס מנתינת אוכל לבני אדם, ושאיין זה מן הכבוד וכו'. והוא דיבר על זה עם הרבי ביחידות, וענוהו הרבי: שאינו מבין חששו ודאגתו: [איין זה הלשון בדיוק] "דער זיידע איז דאך געווען א רעסטאראטער" ואמר ר' מאיר "וואסארא זיידע?" וענוהו הרבי "ר' אברהם [אבינו]..". ואמר ר' מאיר "יע אבער האט דאס גיטאן פאר מצוות הכנסת אורחים" ואמר הרבי לא נכון, שהרי אם לא ברכו למי שאמר והי' העולם, חייבם לשלם..

"הרבי נתן לבצע השיפוצים למעלה ב770 – בתנאי שתעשה העבודה .."

י. רח"ב יחי' עסק בשיפור 770 למעלה. הכסף בא מקופת בדק הבית ובתחילה שיפרו וייפו את קומה הראשונה [העליונה] של 770. הרבי נתן לבצע התיקונים ושיפוצים למעלה ב770 בתנאי שתעשה העבודה בכמה תנאים [ראה אגרות קדש – מכתב יא'תקנו].

"ושאל הרבי האם מותר לו לדרוך על הריצפה החדשה"

[מספרים, שכשנגמר הריצפה, עם המספר 770 בכניסה – תלו מודעה, שתוכנה, שלא ידרכו עלי' שלא לקלקלה. בבקר הגיע הרבי והדלת היתה פתוחה, ושכחו להסיר המודעה. ושאל הרבי האם מותר לו לדרוך על הריצפה החדשה, ואמרו לו⁹³ שהוכן בשבילו שיכנס הוא לראשונה].

כשגמרו הכל, פעם במוצאי שבת קדש,⁹⁴ ביקשו הרבי ליכנס לגעה"ת אחרי מעריב. כשנכנס, אמר לו שהארון שעשה בהחלון בין החדרים בביהמ"ד למעלה יפה וכו' אבל כשסותמים חלון [בין חדר א' וב' למעלה] יש להניח – ע"פ צוואת ר"י החסיד – חור קטן "אפילו כחודו של מחט", והסביר, שאין צריך להיות חור גדול באופן שיפריע להיופי, והוסיף "נאך אמאל ס'איז זייער שיין און א גרויסן דאנק".

נא להודיעני הקופות והסכום"

יא. משגמרו עם הזאל והפרוודור וכו' בקומה העליונה של 770 ר' חיים ברוך מונה ע"י הרבנית חי' מושקא להיות אחראי לתחזוקת ספרית הרבי הריי"ץ התחילו אנשי בדק הבית לשפר ולתקן את ספריית כ"ק אדמו"ר הריי"צ, אחרי התייעצות עם הרב זלמן שמעון ע"ה [בתשמ"א] שאמר להם שהחזקת הספרי' – הוא בדק הבית! כשהתחיל פרשת הספרים, כתב הרבי לחיב"ה ש"הגיעני שמועות שלקחו כסף מקופות שונות עכ"פ בתורת הלוואה לתיקון הספרי'. נא להודיעני הקופות והסכום".

הם כתבו להרבי שעשו זאת אחרי התייעצות עם הרזש"ד, ולא לוו שום כסף ואז ענה הרבי "ת"ח ת"ח" ולא ביקש עוד חשבון.

"החליף כמה וכמה כרכים מלאים אג"ק בכת"י כ"ק אדמו"ר הריי"צ"

יב. הי' מאד מעורב בפרשת הספרים, ועזר בהענינים. למשל: הי' לו גישה להבית למעלה והחליף כמה וכמה כרכים מלאים אג"ק בכת"י כ"ק אדמו"ר הריי"צ, והחליפום בנייר חלק. והטעם שהוציא אגרות אלו משם אז הי': א. שהיו מהם שעזרו לנו להמשפט, ב. הוצאו משם, שלא ישביתום – רח"ל – מחשש שיועילו לנו.

יג. כל זמן שנשארה בת כ"ק אדמו"ר הריי"צ 770, המשיך להיכנס אלי' בכל יום. זה הי' מנהגו מקדמת דנא, להכין בשבילה ארוחת בקר לנקות הכלים ולבדוק דופקה ועוד דברים – בריאותיים – כאלו. והיו עליו חששות שכניסתו מראה שאינו מסור להרבי, וסבל בשביל זה⁹⁵. הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ז"ל צלצלה לו בכל יום לוודא שעלה ושיעלה וכו'.

(94) קרוב לסוף התפילה רימז הרבי...

(95) סיפר, שא.ש. ביקשוהו כשהגיע תורו להעיד בבית המשפט שלא יסבך הענין אלא שיאמר סתם שהכל שייך להרבי ותו לא, ואמר לו רח"ב, הרי כל ביאתו ליובאוויטש זה בשביל הרבי והיאך תחושדיני בכגו"ד.

”מיין מאן בלייבט קיינעם נישט שולדיג”

כשהתגלה ונתפרסמה פרשת הספרים, המשיך לעלות אלי, אבל הי' הדבר קשה במאד מפני הדיבורים האי נעימים – בלשון המעטה – שהוכרח לשמוע ממנה, ואמר להרבנית שאינו רוצה לעלות עוד, ואמרה לו: ”איי דו וועסט דאאיבערנעכטיגן און ארינגיין נאכאמאל” והמשיך לילך עד עזבה את 770. [הרבנית רימוזה שרצתה לדעת מה היא אומרת]

השכר שקיבל עבור זה הי', שהתמימים חשדוהו שהוא ח'ושייך לצד השני, וחתכו גלגלי מכוניתו ועוד, והוא סיפר את זה להרבנית, ואמרה לו: ”מיין מאן בלייבט קיינעם נישט שולדיג” ושאלהו כמה עלו סכום הגלגלים, והוא ענה \$280. בבקר למחרתו נתנה לו – בבקרו אותה בביתה – טשעק מהמזכירות בסכום של 280.00.

רח”ב לא דימה ולא שיער ולא הסכים שהכוונה ב”מיין מאן בלייבט קיינעם שולדיג” כוונה להכסף, ולא רצה לקבלו תמורת ”החוב”,

ואמרה הרבנית וזה לשונה: ”אוי ג-טיניו, איך האב דאס – הכסף – נישט געמיינט, אבער געלט דארף האבן א חשבון”.

”ואח”כ שאלו הרבי: 'און וויפיל חסידים וועלן מיר צוקומען פונ'ם שומר הצעיר?'”

יד. ר' נפתלי הלברשטאם – דודו (אחי אביו) הי' ממונה בועד הכשרות בית דין העדה החרדית בירושלים, ובשנות הלמ”דים הי' עדיין ”מותר” לו להגיע להרבי, והי' אצל הרבי ביחידות. בין השאר אמר להרבי, שאם ילבש הרבי שטריימל יהיו לו עוד כמה אלפים חסידים, ושאלו הרבי: מי למשל יהפכו לחסידי? מחסידי סאטמאר, וויזניץ, קלויזנבערג, בעלז, צאנז, ואמר כן, וכן הלאה. ואח”כ שאלו הרבי ”און וויפיל חסידים וועלן מיר צוקומען פונ'ם 'שומר הצעיר'?” ואמר לו שאינו יודע. אמר לו הרבי: ”איז וואס דארף איך דאס?!!”.

לזכות
החתן התמים הרב מרדכי שי'
והכלה מרת חנה שתחי'
רובין

לרגל יום חתונתם בשעטומ"צ
יום ד', כ"ז מנחם אב תשע"ו – שנת הקהל

~

יה"ר שיקויים בהם ברכת
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:
”יה"ר שיהי' בנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה
זוהי תורת החסידות.”

~

ולזכות
הוריהם וזקניהם
ומשפחותיהם שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות